

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Til kontrollutvalgets medlemmer og 1. varamedlemmer

MØTEINNKALLING

Jnr. 50 /11

Tid: 28. mars 2011 kl 18.00

Sted: Oscarsborg møterom, 2.etg. i Rådhuset

Møtet er åpent for publikum i alle saker med mindre saken i følge lov er unntatt fra offentlighet. Dersom døren er låst, ring sekretæren på tlf. 959 39 656.

Sak 10/11 Forvaltningsrevisjonsrapport om barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet

Sak 04/11 Utvalgets egenevaluering

Sak 11/11 Drøbak gjestehavn – overskridelsen av budsjettet

Sak 12/11 NAV-kontoret i Frogn

Sak 13/11 Orienteringer

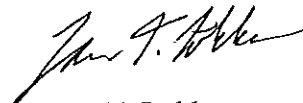
Eventuelt

Eventuelle forfall eller inhabilitet meldes til sekretæren.
Varamedlemmer møter bare etter særskilt innkalling.

21. mars 2011

Bjørn Loge /s./
Leder

Kopi: Ordfører
Rådmann
Follo distriktsrevisjon

Jan T. Løkken
Sekretær

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat

Postadresse

Postboks 195, 1431 Ås

Besøksadresse

Rådhusplassen 29

Telefon (a)

64 96 20 58

(m)

959 39 656

E-post

FIKS@as.kommune.no

Internett:

www.follofiks.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 10/11
------------------------	---------------	------------------

Sak 10/11 Forvaltningsrevisjonsrapport om barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet

Saksutredning:

Kontrollutvalget vedtok i sitt møte den 26. april 2010, jf. sak 15/10, "Barnevernet – hjelpetiltak i hjemmet" som tema for forvaltningsrevisjon i 2010. I møtet den 27. september, jf. sak 19/10, som behandlet forslaget til prosjektplan, ble det under behandlingen pekt på, jf. protokollen: "at *bl.a. fylkeskommunen med tannhelsetjenesten er en viktig samarbeidspartner. Derfor enighet om at prosjektet bør se på samarbeidet med andre offentlige tjenester enn bare andre kommunale virksomheter. Revisjonen bør også se på mulighetene for å ta med brukersynspunkter på barnevernets arbeid.*"

I revisjonens brev av 4. mars d.å. med oversendingen av rapporten redegjøres det for at en ikke har fulgt opp punktet om å ta med brukersynspunkter, bl.a. ut fra personvern hensyn. Revisjonen viser til det arbeidet som er satt i gang av barneverntjenesten selv på dette området fra januar 2011 og anbefaler at rapporter om resultatene eventuelt innhentes av utvalget selv etter en tid.

Med unnta av dette, mener sekretariatet at revisjonen har ivaretatt formål og problemstillinger i prosjektplanen og utvalgets vedtak.

Viktige funn i rapporten:

- Barneverntjenesten har etablert et samarbeid med andre kommunale institusjoner slik regelverket krever, men kvaliteten på den enkelte avtale er ikke vurdert i rapporten
- Det framgår ikke av rapporten at tjenesten har noe samarbeid med andre instanser, men tannlegene rapporter i noen grad.
- Barnehagene melder i liten grad om bekymringer til barnevernet
- Bekymringsmeldinger fra tannlegene er redusert
- Den lovpålagte fristen på en uke for behandling av bekymringsmeldinger overholdes
- Det er gode rutiner for gjennomføringen av undersøkelsessaker
- Fristen for å gjennomføre undersøkelsessaker er vanligvis tre måneder. I 2010 fram til november var det 23 % fristoversittelser på dette området.
- Tjenesten har generelt tilgjengelig tiltak i hjemmet for å møte de behov som oppstår.
- Gjennom en prioritert innsats er antallet barn uten tiltaksplan blitt kraftig redusert i første halvår 2010.
- Det er et forbedringspotensiale i forhold til evaluering av tiltaksplanene
- Bruken av evalueringsskjema for å få tilbakemeldinger fra barn og foreldre skulle settes i system fra 1. januar 2011.
- Mulighetene for etter- og videreutdanning blant saksbehandlerne virker bra.
- Systemet for avviksrapportering har i perioder ikke fungert.

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofik.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 10/11
------------------------	---------------	------------------

Rapportens anbefalinger er tatt inn på side 30.

Sekretariatet vil bemerke at målene for reduksjonen av omfanget av fristoversittelser i undersøkelsessaker i kommunens handlingsplan for 2011 - 2014, jf. rådmannens høringsuttalelse, er satt til "godt nok": 10% (mot faktisk 23% i 2010). Målet er satt til 0%.

Rådmannen har i sin høringsuttalelse ingen innvendinger mot rapportens funn eller anbefalinger.

Vedtak Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapporten om barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet til orientering.

Kontrollutvalget ber rådmannen om å få informasjon om resultatene av de systematiserte brukerundersøkelsene, når disse er blitt gjennomført i ett år.

Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

- 1. Kommunestyret tar rapporten forvaltningsrevisjonsrapporten om barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet til orientering.*
- 2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp rapportens anbefalinger og melde tilbake til kontrollutvalget om resultatene innen seks måneder.*

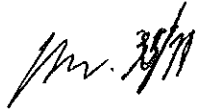
Ås, den 17. mars 2011

Jan T. Løkken /s./
Sekretær

Vedlegg: FDRs brev av 4. mars 2011 vedr. forvaltningsrevisjon av barneverntjenesten – Frogn kommune, med vedlagte forvaltningsrevisjonsrapport

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofiks.no

FIKS

J.nr. 061/2011

Ski, 4. mars 2011

Forvaltningsrevisjon av barneverntjenesten – Frogn kommune

Vedlagt følger 13 eksemplarer av forvaltningsrevisjonsrapport om barneverntjenesten i Frogn kommune.

Kontrollutvalget ba i forbindelse med behandlingen av prosjektplanen, revisjonen om å se på muligheten for å ta med brukersynspunkter på barnevernets arbeid. Brukermedvirkning og brukerundersøkelser er også berørt i rapporten. Revisjonen har imidlertid ikke gått aktivt i dialog med barn og foreldre for å innhente deres synspunkter på barneverntjenesten. Bakgrunnen for dette er delvis personvern hensyn, delvis det forhold at av flere de aktuelle intervjuobjektene tilhører en sårbar gruppe det kan være vanskelig for revisjonen å komme i dialog med, samt at vi er i tvil om hvor representative tilbakemeldinger vi ville få. Vi har i rapporten vist til at barneverntjenesten selv vil igangsette systematisk innhenting av erfaringer fra barn og foreldre mvf. januar 2011. Dersom kontrollutvalget ønsker å følge opp punktet om brukersynspunkter, vil vi derfor anbefale at kommunen bes om å rapportere om resultatene av denne innhenting etter noen tid.

Eventuelle spørsmål kan rettes til avdelingsleder Bjørn Tore Nedregård, tlf 64 87 84 86.
E-post: btn@follodr.no

Med vennlig hilsen
Follo distriktsrevisjon

Bjørn Tore Nedregård
Avdelingsleder

Vedlegg: 13 eksemplarer av forvaltningsrevisjonsprosjektet om barneverntjenesten i Frogn kommune.

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 04/11
------------------------	---------------	------------------

Sak 04/11 Utvalgets egnevaluering

Saksutredning:

I sak 22/10 vedtok utvalget at det ønsker å gjennomføre en egnevaluering hvert andre år, neste gang våren 2011.

Forrige gang utvalget gjennomførte en egnevaluering var 12. oktober 2009, jf. sak 20/09.

Utvalget kan legge flere vurderingskriterier til grunn:

1. Kommunelovens § 77 nr. 1, første setning, nr. 4 og nr. 5 bestemmer kontrollutvalgets oppgaver:

Nr. 1., førstesetning: Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning på sine vegne.

Nr. 4. Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Nr. 5. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

2. Handlingsplanene for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.

3. Utvalgets strateginotat fra 2010, jf. sak 02/11 til dagens møte.

Problemstillinger for egnevalueringen kan være:

Hvordan og i hvilken grad ivaretar kontrollutvalget sine oppgaver?

Hvordan fungerer overvåkingen av administrasjonen? Er den tilfredsstillende?

Er oppfølgingen av medieoppslag, tips etc. tilfredsstillende?

Hvordan fungerer utvalgets arbeidsform totalt sett for å nå målene for arbeidet?

Hvordan er kommunikasjonen fra/til kommunestyret?

Er kommunikasjonen med administrasjonen tilfredsstillende?

Er utvalget en upartisk overvåker?

Hvordan kommuniserer utvalget internt som kollegium?

Er antallet møter og varigheten tilfredsstillende?

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat

Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås

Besøksadresse: Rådhusplassen 29

Telefon: 64 96 20 58

Telefon (m): 959 39 656

E-post: FIKS@as.kommune.no

Internett: www.follofiks.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 04/11
------------------------	---------------	------------------

Har utvalget som helhet tilstrekkelig kompetanse for arbeidet? Er det behov for faglig påfyll på enkelte områder?

Hvordan er kvaliteten på utvalgets beslutningsgrunnlag (dokumentene fra revisjonen og sakspapirene fra FIKS).

Er det ønskelig å gjøre endringer i utvalgets strateginotat?

Innstilling: Diskusjonen om utvalgets eget arbeid tas til orientering.

Ås, den 21. februar 2011

Jan T. Løkken /s./
Sekretær

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofiks.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 11/11
------------------------	---------------	------------------

Sak 11/11 Drøbak gjestehavn – overskridelsen av budsjettet

Saksutredning:

Vi viser til sak 07/11 "Drøbak gjestehavn – overskridelse av budsjettet" i forrige møte. Revisjonen ble da bedt om å gi en snarlig redegjørelse om prosjektet.

Vi har bedt revisjonen om å forberede en redegjørelse for møtt, men har ikke fått noen bekreftelse på dette.

Innstilling: Kontrollutvalget tar revisjonens redegjørelse vedr. budsjettoverskridelsene i forbindelse med utbyggingen av Drøbak gjestehavn til orientering.

Ås, den 18. mars 2011

Jan T. Løkken /s./
Sekretær

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofiks.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte

28. mars 2011

Sak 12/11

Sak 12/11 NAV-kontoret i Frogn

Saksutredning:

På bakgrunn av oppslag bl.a. i Aftenposten (se vedlagte kopi) om svikt ved NAV-kontorene, inviterer utvalgets leder inviterer utvalget til å drøfte en forvaltningsrevisjon av det lokale NAV-kontoret. Det må eventuelt søkes kommunestyret om en ekstra bevilgning til dette.

Oppslaget i Aftenposten har sin bakgrunn i et landsomfattende tilsyn som Helestilsynet i 2010 gjorde med deler av de kommunale helsetjenestene i NAV. Se vedlagte rapport fra Helsetilsynet nr. 4/2011. Sosialtjenesten er fremdeles en kommunal tjeneste, selv om den forvaltes av NAV-kontoret. Tilsynet er gjennomført i 50 kommuner i regi av fylkesmennene og en fant lovbrudd i 45 av disse.

Følgende problemstillinger ble undersøkt:

- om henvendelser om sosial stønad håndteres i samsvar med lovens krav
- hvordan søkerens situasjon kartlegges
- blir saken tilstrekkelig opplyst

I Akershus er et tilsyn gjort i Nesodden og Frogn. I tilsynet av Frogn kommune ble det ikke funnet noe avvik fra lov eller forskrift, jf. vedlagte rapport datert 23.11.2010, og tilsynet er derfor avsluttet. I rapporten framkommer likevel noen merknader og vi har bedt kontoret om informasjon om eventuell oppfølging. Svaret vil bli ettersendt til utvalget dersom det foreligger før møtet.

NAV-kontoret i Frogn åpnet i november 2008 som følge av en samarbeidsavtale mellom Frogn kommune og NAV Akershus. Jf. kommunestyrets vedtak 27.oktober samme år. Avtalens kap. 8 regulerer kontorets arbeidsoppgaver og hvilke oppgaver innen sosialtjenesten som ble overført fra kommunen, jf. vedlagte avtale. Samarbeidsavtalen regulerer myndighet og økonomisk ansvar mellom partene. Kommunen har fortsatt samme ansvar i henhold til lov om sosiale tjenester, men fullmakter delegeres til kontoret. Kontorets budsjett godkjennes av fylkesdirektør NAV og rådmannen (kommunestyret fastsetter budsjetttrammene for den kommunale delen). Kontorets mål- og resultatkrav innenfor det kommunale ansvarsområdet fastsettes ved den årlige behandlingen av kommunens handlingsplan. Årlig budsjett godkjennes av fylkesdirektør NAV og rådmannen i felleskap. I et årlig møte mellom de to samordnes overordnede styringssignaler fra kommune og stat. Samarbeidsavtalen forutsetter brukermedvirkning og denne skal evalueres i samarbeid med disse minst en gang pr. år. Avtalen skulle første gang evalueres innen 1. oktober 2009 og deretter annethvert år. FIKS har etterspurt dokumentasjon på dette området og håper dette vil foreligge til møtet.

Kontrollutvalgets og revisors innsynsrett stadfestes i en felleserklæring fra Riksrevisjonen, kommunerevisorforbundet og KS. Erklæringen understreker behovet for koordinering og samhandling mellom kommunens revisor og Riksrevisjonen. Kommunens revisor har

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofik.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 12/11
------------------------	---------------	------------------

ansvaret for å revidere den kommunale delen av NAV-kontorets arbeid. Jf. samarbeidsavtalens kap 18.

Til orientering vedlegger vi rammene for en forvaltningsrevisjon av NAV-Kontoret og arbeidet overfor rusmiddelmissbrukere som kontrollutvalget i Vestby nylig har vedtatt.

Ås, den 21. mars 2011

Jan T. Løkken /s./
Sekretær

Vedlegg:

- a. Artikkel i Aftenposten, nettutgaven, 13.3.11, vedr. "Nav bryter taushetsplikten"
- b. Helsetilsynets rapport 4/2011 vedr. "Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad"
- c. Helsetilsynets rapport av 23.11.2010 vedr. tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen i Frogn kommune 2010
- d. Sak 77/08 til kommunestyret vedr. "Etablering av lokal samarbeidsavtale mellom Nav Akershus og Frogn kommune".
- e. Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjent 27.10.08.
- f. Kontrollutvalget i Vestby – vedtak i møtet den 16.3.11 om forvaltningsrevisjon av NAV-kontoret og kommunens hjelp til rusmiddelmissbrukere

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofiks.no

a)

Aftenposten

Publisert: 13.03.11 kl. 23:44 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

Nav bryter taushetsplikten

Nav får kraftig kritikk i en fersk rapport fra Helsetilsynet.

FOTO: SVEIN ERIK FURULUND

TINE DOMMERUD ROALD RAMSDAL

Oppdatert: 13.03.11 kl. 23:45 Publisert: 13.03.11 kl. 23:44

Helsetilsynet har avdekket lovbrudd ved 45 av 50 Nav-kontor. Kommunale Nav-ansatte mangler kunnskap, og mange steder blir taushetsplikten brutt.

Les også:

[Bør ikke stanse aleneforsørgerne](#)

[Somaliske foreldre pågrepet i politiaksjon i Oslo](#)

De som søker om hjelp, får ikke det de har krav på, og kommunene har ikke kontroll på Nav-kontorene.

- Det er alvorlig at kommunene ikke i tilstrekkelig grad sikrer forsvarlig håndtering av henvendelser og behandling av søknad om økonomisk stønad. Dette påvirker kvaliteten i tjenestene og fører til at

/

sosialtjenestens sårbare brukergruppe står i fare for ikke å få forsvarlige tjenester, skriver Helsetilsynet i rapporten.

Tilsynet presiserer at det er alvorlig at kommunene ikke i tilstrekkelig grad sikrer forsvarlig håndtering av henvendelser, og at dette påvirker kvaliteten i tjenestene og fører til at sosialtjenestens sårbare brukergruppe står i fare for ikke å få forsvarlige tjenester.

I rapporten, som legges frem i dag, avdekker Helsetilsynet at de kommunale sosiale tjenestene i Arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav) slett ikke er gode nok. Fylkesmennene gjennomførte 50 tilsyn i fjor, og det ble funnet mange feil.

Mange kommuner har ikke retningslinjer eller rutiner for å oppdage hva som er en søknad og sørger ikke alltid for at klienten får råd og veiledning. Søkere som kom til kontoret, fikk blant annet ikke hjelp til å skrive søknad hvis de trengte det.

I flere kommuner oppdaget helsetilsynet at taushetsplikten ble brutt fordi utenforstående kunne lytte til samtalene mellom søkeren og den ansatte. En del kontor hadde ikke lagt til rette for skjerming slik at uvedkommende hørte det som ble sagt.

- Når kommunen for eksempel ikke sørger for at tjenestene utføres av ansatte med tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter, eller at de har gode arbeidsverktøy i form av prosedyrer eller retningslinjer for å gjøre oppgavene, innebærer dette risiko for uforsvarlige tjenester, poengterer Helsetilsynet. Tilsynet mener nye styringsmodeller krever at kommunene gjennomgår og skaffer seg oversikt over områder der det er fare for svikt.

- Funnene i dette landsomfattende tilsynet kan tyde på at det er behov for at de fleste kommuner revurderer og forbedrer sine styringsaktiviteter for å sikre den utøvende tjenesten.

Fordi det avdekkes svært mange avvik knyttet til mottak, behandling og vurdering

av søknader om sosial stønad, mener Statens helsetilsyn at også kommuner som ikke har hatt tilsyn, bør undersøke sine egne tjenester.

Kommunenes Sentralforbund (KS) var i går kveld ikke kjent med innholdet i rapporten, til tross for at de har bedt om innsyn før offentliggjøringen.

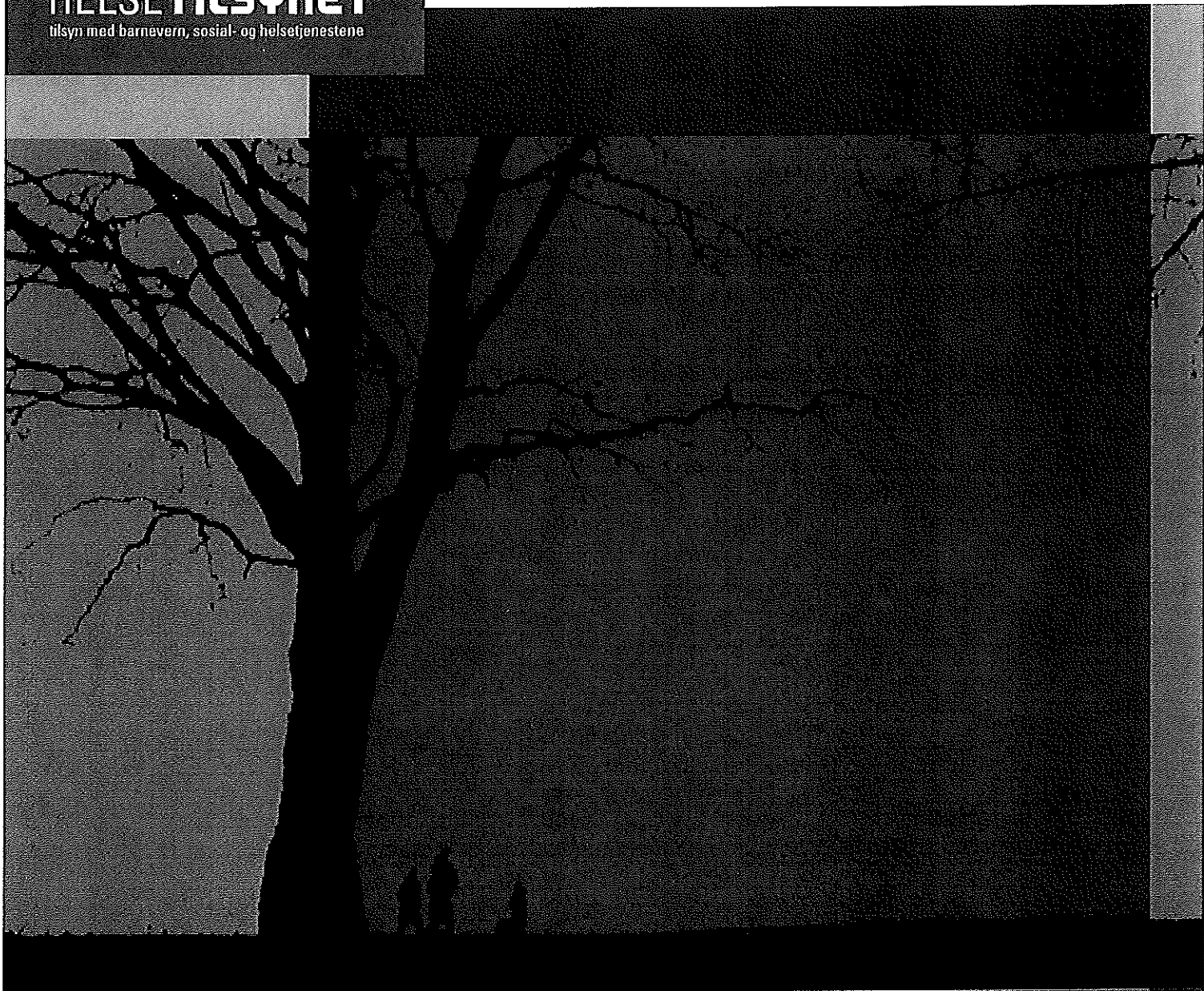
- Det blir vanskelig for oss å kommentere noe vi ikke har sett. Vi skulle ønske at Helsetilsynet ga oss mulighet til å se rapporten før den ble offentliggjort, sier Helge Eide, områdedirektør for interessepolitikk i KS.

Så langt Eide kjenner til, skal alle de påviste avvikene ha blitt rettet opp. - Det bør være en selvfølge at personvern hensyn blir tatt hensyn til ved utforming av Nav-kontorer, sier Eide.

Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad

HELSETILSYNET

tilsyn med barnevern, sosial- og helsjetjenestene

Rapport fra Helsetilsynet 4/2011
Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad.
Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2010 med sosiale tjenester i Nav

Februar 2011

ISSN: 1503-4798 (elektronisk utgave)
ISBN: 978-82-90919-36-3 (elektronisk)
ISBN: 978-82-90919-37-0 (trykt)

Denne publikasjonen finnes på Helsetilsynets nettsted
www.helsetilsynet.no

Design: Gazette
Trykt og elektronisk versjon: 07 Xpress AS

Statens helsetilsyn
Postboks 8128 Dep, NO-0032 OSLO, Norway
Telefon: 21 52 99 00
Faks: 21 52 99 99
E-post: postmottak@helsetilsynet.no

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1 Økonomisk stønad – en kommunal tjeneste	6
1.1 Sikring av livsopphold	6
1.2 Nav-kontoret	6
1.3 Kommunens ansvar for sosiale tjenester.....	6
2 Landsomfattende tilsyn med økonomisk stønad.....	8
2.1 Tema for fylkesmennes tilsyn	8
2.2 Gjennomføringen av tilsynet.....	8
3 Økonomisk stønad – i tråd med kravene i loven?	10
3.1 Lovbrudd i 45 av 50 kommuner	10
3.1.1 Svikt i flere kommuners håndtering av henvendelser om økonomisk stønad	10
3.1.2 Kommunene tilrettelegger ikke alltid for skjermet samtale ved henvendelser om økonomisk stønad.....	11
3.1.3 Kartlegging og innhenting av opplysninger tilfredsstillende ikke alltid lovens krav.....	11
3.1.4 Vurdering og beslutning foretas ikke alltid slik loven forutsetter	13
3.2 Kommunenes styring av behandling av søknad om økonomisk stønad	14
4 Statens helsetilsyns vurderinger og anbefalinger	16
Čoahkkáigeassu	17
English summary.....	18

Sammendrag

I 2010 ble det gjennomført landsomfattende tilsyn med deler av de kommunale sosiale tjenestene i Arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav). Sosialtjenesten er fremdeles en kommunal tjeneste, selv om den forvaltes i Nav-kontoret. Fylkesmennene har undersøkt 50 kommuner og bydeler. Tilsynene ble gjennomført som systemrevisjon. Det innebærer at det ble undersøkt om kommunene, ved sin internkontroll, sikrer forsvarlig tildeling av økonomisk stønad.

Det ble undersøkt om kommunene i Nav håndterer henvendelser om sosial stønad i samsvar med lovens krav. Fylkesmennene har sett på hvordan kommunene sikrer at søkerens situasjon kartlegges og at saken blir tilstrekkelig opplyst. Det ble også undersøkt om kommunen foretar individuell vurdering av hva søkeren har krav på, og at dette legges til grunn ved tildeling og utmåling av stønad.

Fylkesmennene fant lovbrudd i 45 av 50 undersøkte kommuner og bydeler. Denne oppsummeringsrapporten gir en samlet framstilling av funnene og hvordan Statens helsetilsyn vurderer dem.

Håndtering av henvendelser

Mange kommuner sikret ikke at søknader ble identifisert i en henvendelsessituasjon, og søkere får ikke alltid nødvendig hjelp til å skrive ned en muntlig søknad. Kommunene mangler ofte retningslinjer og rutiner for å fange opp hva som kan være en søknad og sikrer

ikke at det gis råd og veiledning til den enkelte søker.

Mange kommuner sikrer ikke overholdelse av taushetsplikten i det åpne Nav-mottaket, ettersom de ikke har lagt til rette for skjerming når det er behov for det. Samtaler mellom søkere og ansatte i mottak kan i mange tilfelle overhøres av uvedkommende.

Kartlegging og innhenting av opplysninger

I nesten halvparten av de undersøkte kommunene påpeker fylkesmennene lovbrudd når det gjelder kartlegging av søkerens situasjon og innhenting av nødvendig dokumentasjon for å opplyse saken.

I omtrent halvparten av kommunene er det ikke sørget for at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter, og det mangler nødvendige retningslinjer og rutiner for oppgaven. De ansatte har ikke fått opplæring i regelverket og mangler kjennskap til hva som er nødvendig råd og veiledning, informasjon og dokumentasjon i søknadsfasen. Kartleggingen omfatter ofte ikke alle relevante opplysninger: Det innhentes informasjon om økonomiske forhold, men ofte innhentes ikke informasjon om sosiale og helsemessige forhold av betydning for vurdering av søknadene.

Kartleggingen skal legge grunnlag for individuell vurdering av stønadsbehovet. Det innebærer at svikt i denne fasen kan

føre til svikt når det gjelder tildeling av ytelser.

Vurdering og beslutning

Fylkesmennene har også funnet at kommunene ikke sikrer at vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad er i tråd med lov- og forskriftskrav. Ytelser tildeles med utgangspunkt i normer uten at det foretas individuelle vurderinger av stønadsbehov.

Etter regelverket skal den som ikke har krav på stønad til livsopphold etter lovens § 18, alltid få vurdert om han eller hun kan ha rett til stønad etter § 19, som kan gi stønad i særlige tilfeller. Fylkesmennene fant at flere kommuner rutinemessig lar være å vurdere retten etter § 19.

Styring, kontroll og ledelse

Sosialtjenesten i Nav er en kommunal tjeneste, og kommunen har det overordnede ansvar for at tjenestene ytes i samsvar med regelverket. Plikt til internkontroll er innført som et virkemiddel som skal bidra til å sikre at tjenestene er forsvarlige.

Som et ledd i internkontrollen skal kommunen sørge for at de som skal utføre oppgaver etter lov om sosiale tjenester i Nav – enten de er kommunalt eller statlig ansatte – har tilstrekkelig forutsetninger til å kunne utføre dem. Det innebærer blant annet at kommunen må sørge for at de ansatte kjenner de aktuelle delene av regelverket, har oversikt over ansvar og myndighet, har rett kompetanse og ferdigheter, og får nødvendig oppfølging av hvordan de løser oppgavene. Kommunen må også organisere tjenesten slik at de sørger for rett kompetanse til alle oppgaver. Kommunen plikter å skaffe oversikt over risikoområder knyttet til forvaltningen av saker som gjelder økonomisk stønad.

Fylkesmennene fant at kommunene ikke i tilstrekkelig grad ivaretar disse styringsoppgavene, verken når det gjelder henvendelser, vurdering eller beslutning ved søknader om økonomisk stønad. Rapportrutinene mellom Nav-kontoret og rådmann inneholdt ofte ingen informasjon om hvilke behov og

utfordringer tjenesten har når det gjelder utførelsen av oppgavene.

Statens helsetilsyns vurderinger

Statens helsetilsyn er bekymret når tilsyn med behandling av søknad om økonomisk stønad har avdekket lovbrudd som kan innebære at brukere ikke får de ytelser de har rett til.

Mangler ved styringen øker sannsynligheten for at en utsatt og sårbar brukergruppe ikke får økonomisk stønad i samsvar med regelverket.

Det er alvorlig at henvendelser ikke håndteres med nødvendig kompetanse og tilstrekkelige rutiner slik at regler om taushetsplikt etterleves.

Statens helsetilsyn vurderer det også som alvorlig at mange kommuner ikke sikrer at de oppfyller sin plikt til å opplyse saker så godt som mulig, eller gjennom tilstrekkelig styring sikrer forsvarlig kartlegging av søkerens totale situasjon. Det er videre alvorlig at individuell vurdering ikke gjennomføres slik loven forutsetter.

For kommunene er det særlig utfordrende å styre oppgaver de har ansvar for, men som utføres av Nav-kontoret. Den enkelte kommune må gjennomgå styringsrutinene som skal sikre at tjenestene til enhver tid er i samsvar med regelverket. Det er særlig behov for å etablere rutiner for å overvåke om taushetsplikten overholdes i mottaket, om det innhentes tilstrekkelige opplysninger fra den enkelte søker til å sikre individuell vurdering, og at stønad tildeles i tråd med regelverket.

De kommunene som har hatt tilsyn vil bli fulgt opp av fylkesmennene inntil forholdene er brakt i orden. Kommuner og Nav-kontor som *ikke* har hatt tilsyn i denne omgang, anbefales å gå gjennom oppsummeringsrapporten og diskutere status for sine sosialtjenester i Nav, med sikte på å forhindre at lignende lovbrudd skjer i egen kommune.

1 Økonomisk stønad – en kommunal tjeneste

1.1 Sikring av livsopphold

Ett formål med økonomisk stønad er å ha et sikkerhetsnett for de mest vanskeligstilte i samfunnet. Hvert år mottar over 100 000 personer økonomisk stønad fra sosialtjenesten. Stønad skal ivareta hjelpebehovet til mennesker som ikke kan sørge for sitt livsopphold ved arbeidsinntekt, trygderettigheter eller på annen måte.

Mange brukere vil i tillegg ha andre hjelpebehov. Den som søker hjelp kan ha behov for råd og veiledning av sosial og økonomisk art, trenge bistand med å komme i arbeid eller bistand til å skaffe bolig. Noen brukere vil også ha behov for tiltak fordi de har svekket helse eller rusproblemer.

De ofte sammensatte og ulike hjelpebehovene denne gruppen har kan gjøre dem sårbare og utsatt hvis kommunens saksbehandling er utilstrekkelig. De har ingen sterke talsmenn eller interessegrupper som ivaretar den enkeltes rettigheter. Det er derfor viktig at kommunen sikrer forsvarlighet i tjenesten ved å sørge for et faglig tilstrekkelig og helhetlig perspektiv i hele saksbehandlingsprosessen.

1.2 Nav-kontoret

En hovedhensikt med Nav-reformen var å unngå at brukere blir "kasteballer" mellom offentlige kontorer eller "innestengt" i én etat, uten at det blir grepet fatt i den enkeltes totalsituasjon med

tanke på å komme ut av rollen som stønadsmottaker. I perioden 2006–2009 ble det etablert felles Nav-kontor i alle landets kommuner. Kontorene forvalter både statlige og kommunale ytelser som sikrer inntekt. Samarbeidet mellom stat og kommune er regulert i lov om arbeids- og velferdsforvaltningen av 16. juni 2006 (NAV-loven).

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (lov om sosiale tjenester i Nav) trådte i kraft 1. januar 2010 og viderefører deler av lov om sosiale tjenester fra 1991, bl.a. bestemmelsene om økonomisk stønad.

På Nav-kontorene i kommunene er det både kommunalt og statlig ansatte.

1.3 Kommunens ansvar for sosiale tjenester

Oppgaver knyttet til de kommunale tjenestene etter lov om sosiale tjenester i Nav kan utføres av både kommunalt og statlig ansatte. Stat og kommune har likevel hver for seg ansvar for henholdsvis statlige og kommunale tjenester. Det betyr at kommunene skal forvalte de tjenestene som er regulert i lov om sosiale tjenester i Nav, inkludert økonomisk stønad etter lovens §§ 18 og 19.

Kommunen er i lov om sosiale tjenester i Nav § 5 pålagt å ha internkontroll for å sikre at virksomhet og tjenester etter lovens kapittel 4 styres slik at den utføres i samsvar med krav fastsatt i

eller i medhold av lov eller forskrift.
Kravet til internkontroll med disse
tjenestene trådte i kraft 1. januar 2010.
Forskrift om internkontroll etter lov om
sosiale tjenester i Nav trådte i kraft først
19. november 2010.

2 Landsomfattende tilsyn med økonomisk stønad

Fra 1. januar 2010 fører landets fylkesmenn tilsyn med at kommunene oppfyller de plikter de har etter lov om sosiale tjenester i Nav kapittel 4 Individuelle tjenester. Statens helsetilsyn har det overordnede faglige ansvar for tilsynet.

2.1 Tema for fylkesmennenes tilsyn

Statens helsetilsyn foretok tidlig i 2010 en vurdering av risiko knyttet til bestemmelsene om individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav. Vurderingen tok utgangspunkt i rapporter fra forskning og utredninger, erfaringer fra tjenesten og erfaringer fra fylkesmennenes arbeid med saksområdene.

På bakgrunn av disse vurderingene besluttet Statens helsetilsyn at tema for det landsomfattende tilsynet i 2010 skulle være:

Om kommunen sikrer at håndtering og behandling av henvendelser eller søknader om økonomisk stønad skjer i tråd med lov- og forskriftskrav.

Temaet ble utdypet i tre undertemaer:

- om kommunen sikrer at håndtering av henvendelser om økonomisk stønad skjer i henhold til lov- og forskriftskrav
- om kommunen sikrer at det foretas kartlegging, inkludert innhenting av

opplysninger, i henhold til lov- og forskriftskrav

- om kommunen sikrer at det foretas vurderinger og beslutninger ved avgjørelse om økonomisk stønad i henhold til lov- og forskriftskrav, med særlig vekt på kravet om at det skal foretas en individuell vurdering av om stønad skal ytes, stønadens størrelse og stønadsform.

2.2 Gjennomføringen av tilsynet

Det ble gjennomført tilsyn i mellom to og fem kommuner eller bydeler i hvert fylke, til sammen 50 tilsyn i 2010. Hvilke kommuner og bydeler det ble ført tilsyn med er bestemt av det enkelte fylkesmannsembete på bakgrunn av deres lokale kunnskap og risikovurdering.

Tilsynene ble utført som systemrevisjoner, det vil si at det ble undersøkt om kommunen sikrer at de aktuelle tjenestene planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med kravene i regelverket, og at styringsiltakene samlet sett sikrer forsvarlig tildeling.

Første del av tilsynet bestod i å gjennomgå styringsdokumenter som gir en oversikt over hvordan kommunen planlegger og organiserer de aktuelle sosialtjenestene. Eksempler på slike dokumenter er mål, planer, organisasjonskart, prosedyrer, avtaler, delegasjonsreglement, kompetanseplaner, rapporteringsrutiner, risikoanalyser etc.

Under selve tilsynsbesøket intervjuet tilsynslagene ansatte som utfører de oppgavene tilsynet omfattet samt leder i Nav-kontoret. I tillegg ble en representant for kommunens ledelse, som regel rådmannen eller bydelsdirektøren, intervjuet. Fylkesmennene gjorde seg også kjent med de fysiske forholdene på Nav-kontoret, særlig mottaket. Fylkesmennene gjennomgikk også brukermapper og elektroniske journal-utskrifter.

Fylkesmennene har deretter utarbeidet en tilsynsrapport for hvert tilsyn hvor det redegjøres for de observasjoner som er gjort. Dersom kommunen på ett eller flere områder ikke oppfyller krav i lov og forskrift, konkluderer fylkesmennene med at det foreligger et *avvik*. Kommuner som bryter regelverket må bringe forholdene i orden innen en gitt frist. Tilsynsmyndigheten kan også påpeke områder der det er ønskelig med forbedring uten at det er brudd på lov eller forskrift. I tilsynsrapportene omtales dette som *merknad*.

De enkelte tilsynsrapporter er tilgjengelige på www.helsetilsynet.no. Der ligger også denne oppsummeringsrapporten.

Flere av avvikene som er påpekt i de enkelte rapporter fra dette tilsynet er allerede utbedret. Fylkesmennene følger opp kommunene og påser at forholdene blir rettet.

3 Økonomisk stønad – i tråd med kravene i loven?

Kapittel 3.1 bygger på en systematisk gjennomgang av de 50 rapportene som fylkesmennene har utarbeidet etter hvert tilsyn. I kapittel 3.2 drøftes kommunenes styringsutfordringer sett på bakgrunn av de funn som er beskrevet i rapportene.

3.1 Lovbrudd i 45 av 50 kommuner

Fylkesmennene fant lovbrudd i nesten alle de undersøkte kommunene. Det er et gjennomgående trekk at manglende og utilstrekkelig styring medfører, eller gir stor risiko for, at håndtering, behandling og vurdering av søknad om økonomisk stønad ikke gjennomføres i henhold til lov- og forskriftskrav. Kun fem kommuner hadde ikke brudd på lov- og forskriftskrav. I to av disse fant fylkesmennene likevel grunnlag for å peke på behov for forbedring.

3.1.1 Svikt i flere kommuners håndtering av henvendelser om økonomisk stønad

Når en person oppsøker Nav med behov for økonomisk stønad, skal han eller hun tas i mot på en måte som sikrer at bistandsbehovet avklares, selv om "bestillingen" er vag eller uklart formulert. Den som henvender seg har ansvar for å forsøke å formidle sitt behov, samtidig har kommunen ansvar for å bringe på det rene om henvendelsen er å anse som en søknad. Muntlige søknader skal nedtegnes og registreres på lik linje med skriftlige henvendelser.

Kommunen skal påse at det finnes prosedyrer eller retningslinjer som styrer oppgaveutføringen, og skal påse at disse er kjent for alle ansatte som skal håndtere henvendelser og mottak av søknader om økonomisk stønad. Det skal være klart definert hvilke oppgaver som skal utføres i mottaket, og det skal være kjent hvilket ansvar og hvilken myndighet som ligger til de ansatte som tar i mot søkeren. Særlig viktig er det at oppgaver som grenser mot oppgaver i neste fase i saksbehandlingsløpet (kartlegging, vurdering og beslutning) er tydelig beskrevet slik at ikke viktige forhold knyttet til en sak eller søknad "glipper".

Kommunen må sørge for at ansatte som skal ta i mot søknader har de nødvendige kunnskaper og ferdigheter. De skal ha tilstrekkelig kompetanse til å kunne gi søkerne råd og veiledning som skal bidra til at personer i en vanskelig livssituasjon får ivaretatt sine behov på en forsvarlig måte.

Fylkesmennene fant i flere kommuner at ansatte i mottak ikke håndterer søknader i tråd med regelverket. Muntlige søknader blir ikke alltid registrert. De ansatte har ikke fått opplæring i å identifisere en søknad og i å sørge for at søknaden registreres. De har heller ikke fått tilstrekkelig opplæring i å gi råd og veiledning. Flere steder er det heller ikke sørget for at de ansatte i mottaket innhenter tilstrekkelig eller riktig dokumentasjon.

Fylkesmennene har i rundt en tredjedel av kommunene gjort observasjoner som tyder på at det ved henvendelser og søknadsmottak svikter i innhenting av opplysninger.

"Det finnes ingen opplærings- eller kompetanseplan som kan ivareta kompetansebehovet hos ansatte i mottaksteam. Ansatte i mottak har ikke fått opplæring i ny lov om sosiale tjenester i Nav og kontoret har heller ikke hatt en felles gjennomgang av denne. Det er opp til den enkelte ansatte å sette seg inn i regelverket."

"Det er ikke utarbeidet rutine eller et annet system for å fange opp, nedskrive og legge muntlige søknader til behandling ...."

3.1.2 Kommunene tilrettelegger ikke alltid for skjermet samtale ved henvendelser om økonomisk stønad

De som henvender seg til sosialtjenesten for å søke økonomisk stønad, skal kunne fremføre sitt behov uten at andre kan overhøre fortrolige opplysninger. De ansatte som tar i mot dem må kjenne til kravene til taushetsplikt, og mottaket må være tilrettelagt slik at opplysninger kan innhentes uten at samtalen overhøres av uvedkommende.

Lov om sosiale tjenester i Nav setter ikke særskilte krav til utformingen av mottak. Nav-kontorene er gjennomgående utstyrt med åpne mottakslokaler, der brukere av alle tjenester henvender seg ved samme "disk" uavhengig av ærend. I slike situasjoner må kommunen gjøre en konkret vurdering av hvordan den kan sikre at taushetsbelagte opplysninger ikke overhøres av uvedkommende.

I noen kommuner fant fylkesmennene at det ikke var lagt til rette slik at brukere fikk fremføre sine behov i fortrolighet. De ansatte hadde til dels mangelfulle kunnskaper om taushetspliktsreglene, og den fysiske tilretteleggingen av mottaket ga ikke muligheter for skjermede samtaler.

Det var flere steder ikke kjent for de ansatte i mottaket hvilken informasjon som skulle innhentes der som grunnlag for videre saksbehandling. De ansatte hadde ofte heller ikke fått kunnskap om i hvilke situasjoner de skulle sørge for samtale med en veileder et annet sted enn i mottaket.

Ved noen kontor røper ansatte også klientforhold ved å etterspørre eller gi sensitiv informasjon direkte til bruker eller i telefon i lokalet hvor andre kan høre.

I noen kommuner har de ansatte rapportert problemer knyttet til overholdelse av taushetsplikten til sin Nav-leder, uten at dette er rapportert videre til kommunens ledelse. Noen steder er brudd på taushetsplikten meldt til kommunens ledelse uten at kommunen har satt i verk tiltak som ivaretar brukerne.

"Brukere gir sensitive opplysninger om seg selv i publikums-mottaket. Veiledere i mottaket opplyser om taushetsbelagte forhold til bruker."

"Saksbehandlere fra korttidsoppfølging har et eget samtalerom. Saksbehandlere fra langtidsoppfølging snakker med bruker også om taushetsbelagte forhold ute i publikums-mottaket ..."

3.1.3 Kartlegging og innhenting av opplysninger tilfredsstillende ikke alltid lovens krav

Kommunen har ansvar for å påse at det innhentes opplysninger som muliggjør en individuell vurdering av om søknad skal innvilges, og eventuelt hva det skal innvilges stønad til. Kartleggingen legger grunnlag for å vurdere nivå på stønaden, stønadsform og utbetalingsmåte. Sakene skal være så godt opplyst som mulig før det fattes vedtak.

Økonomisk ytelse etter lov om sosiale tjenester i Nav skal være en midlertidig ytelse som kan bidra til at den enkelte

blir selvhjulpen. Det er derfor nødvendig med en helhetlig vurdering av en søkers totale økonomiske og sosiale situasjon. Det må innhentes tilstrekkelige opplysninger om personlige forhold, familieforhold, sosiale forhold som aktiviteter og interesser, helsemessige utfordringer, søkers inntekter og inntektsmuligheter og utgifter.

Hvor omfattende kartleggingsprosessen må være i den enkelte sak må vurderes individuelt. Opplysninger kan innhentes ved at søker fyller ut søknadsskjema, gjennom samtale på kontoret, på telefon, ved innhenting av dokumentasjon fra andre instanser osv. Opplysninger skal så langt som mulig innhentes i samarbeid med søker.

Opplysningene og kartleggingen bør dokumenteres skriftlig slik at videre vurdering og beslutning kan foretas med bakgrunn i dokumenter eller nedtegnede opplysninger som er framkommet i samtale med søker. Dette blir særlig viktig når vurdering og beslutning i saken foretas av andre enn den eller de som kartlegger.

I nærmere halvparten av tilsynsrapportene fremkommer det at kartleggingen er for dårlig og at kommunen ikke har sikret at sakene er så godt opplyst som mulig.

Fylkesmennene fant at søknadene om økonomisk stønad i liten grad inneholder opplysninger ut over personalia og i beste fall enkelte økonomiopplysninger. Det mangler ofte opplysninger om helse, sosiale forhold, familie og barn og spesielle behov knyttet til dette. Barns situasjon i familier med marginal inntekt synliggjøres ofte ikke gjennom den kartlegging og utredning som er foretatt.

Kommunene mangler ofte retningslinjer eller sjekklister for hva som skal kartlegges og hvordan mottatt informasjon systematisk skal registreres og benyttes i saken.

Journalnotater skrives ikke som ledd i kartlegging og kartlagte opplysninger er heller ikke dokumentert på annen måte i

sakene. Samarbeid med søker i kartleggingsfasen er vanskelig å spore.

Flere kommuner har ikke sørget for at de ansatte som skal innhente opplysninger har kunnskap eller ferdigheter til å kartlegge brukerens ofte mer skjulte eller sammensatte tjenestebehov. De forholder seg ofte kun til presentert problem om økonomi.

Mange kommuner har ikke gjennomført opplæring og mangler planer som ivaretar behov for økt kompetanse og ferdigheter om kartlegging. De ansatte må selv finne ut av regelverket og hvordan kartlegging bør gjøres. Dette resulterer i flere kommuner i utilstrekkelig og tilfeldig kartlegging som kan gi ufullstendig grunnlag for videre vurdering.

*"Det er ikke føreteke ei identifi-
sering av kva for feil som kan
oppstå, som vil kunne ha alvor-
lege konsekvensar for brukarar
(risikovurdering) når det gjelder
opplysning av saker. Dette gjeld
til dømes ved manglande
journalskriving."*

*"Det er uklar oppfatning av
ansvarsfordelingen mellom de
tre avdelingene når det gjelder
vanskelige og kompliserte saker.
Veileder som først møter søker
har ikke tilstrekkelig kompetanse
til å avdekke eller kartlegge
omfattende og sammensatte
tjenestebehov hos søker."*

*"Ved henvendelser kan kart-
leggingen påbegynnes i mottaks-
team, og evt. fullføres hos
saksbehandler dersom bruker
henvises videre til sosialteam.
Dersom henvendelsen ikke går
videre til sosialteam blir verken
søknad eller opplysninger ned-
tegnet. Mottaksteam gir konkrete
råd før tilstrekkelig kartlegging
har skjedd."*

3.1.4 Vurdering og beslutning foretas ikke alltid slik loven forutsetter

Ved avgjørelse om økonomisk stønad skal kommunen sikre at det foretas vurderinger og beslutninger i henhold til lov- og forskriftskrav. Når det foreligger tilstrekkelige opplysninger og saken er tilstrekkelig kartlagt, skal det vurderes om betingelsene for å innvilge stønad er oppfylt, og det skal fattes beslutning om hva det skal ytes stønad til og om nivået på stønaden. Det skal også vurderes om stønaden skal utbetales som bidrag, lån eller rekvisisjon og til hvem stønaden skal utbetales.

Det skal foretas en individuell vurdering både av søkers inntekter og utgifter. Kommunen har en plikt til å legge til grunn utgifter søker har for å dekke sitt livsopphold. Livsopphold er ikke et entydig begrep og det er ikke nærmere presisert i loven. I lov om sosiale tjenester i Nav og Rundskriv I-34/2001 redegjøres det for hva som ligger i kjerneområdet av livsoppholdsbegrepet.

Kommunen har både rett og plikt til å utøve skjønn og gjennomføre en konkret individuell vurdering. Selv om det skal foretas individuell vurdering, skal dette skje innen rammen av regelverket. Lovens forutsetning om individuell behovsprøving når det gjelder *utmåling* av stønaden er overordnet de statlige veiledende retningslinjene som er gitt og eventuelle lokalt fastsatte normer for utmåling av stønad. Den individuelle vurderingen skal gjøres på bakgrunn av opplysningene som er innhentet i den aktuelle saken.

Søkeren kan selv fremme søknad om, eller opplyse om behovet for, stønad til å dekke utgifter som ligger utenfor kjernen av livsoppholdsbegrepet. Kommunen har uansett plikt til å sørge for at saken er tilstrekkelig opplyst slik at det kan foretas en vurdering av om også spesielle utgifter skal legges til grunn når tildeling og utmåling skal vurderes.

Det gis ingen veiledning i loven om stønadsnivå, utover at stønaden skal ligge på et forsvarlig nivå. Dersom en utgift ikke anses å være nødvendig for søkerens livsopphold etter loven § 18,

plikter kommunen å vurdere om det kan ytes stønad etter § 19. Ved vurderinger etter denne bestemmelsen kan sosialtjenesten legge mindre vekt på de økonomiske forholdene, og mer på andre hensyn enn ved en vurdering etter § 18. Eksempelvis kan hensyn til barn, søkerens fysiske og psykiske helse, muligheten for å få en meningsfylt hverdag og lignende tillegges avgjørende vekt.

Kommunen kan vurdere stønadsform og kan også ut fra en konkret vurdering beslutte at stønaden skal utbetales direkte til en kreditor. Det må framgå tydelig i saken eller i vedtaket begrunnelse for hvorfor dette er gjort.

Fylkesmennene fant i flertallet av de undersøkte kommunene at det ikke ble foretatt tilstrekkelig individuell vurdering ved utmåling av økonomisk stønad eller valg av stønadsform. I to tredjedeler av tilsynene påpeker fylkesmennene at en kommunal norm i praksis ble brukt som standardytelse. Det ble i for liten grad individuelt vurdert om søkeren hadde behov for stønad ut over, eller under dette veiledende beløpet.

I flere kommuner viser ikke vedtakene hva som er vektlagt når man har utmålt stønaden. Det framkommer heller ikke *om og hvordan* man har individuelt vurdert om kommunens satser er relevante i den enkelte sak. I noen kommuner fremstår det som uklart for de ansatte hvilke utgifter som forutsettes dekket av kommunens anbefalte normbeløp og hvordan andre utgifter skal vurderes.

Vedtaket er i flere tilfeller mangelfullt begrunnet. Flere kommuner avslår søknader uten at det framkommer hvilke individuelle vurderinger som er gjort.

Kommunene har til dels ikke sørget for at de ansatte vet hva som skal regnes som ytelser etter § 18 og hva som kan vurderes etter § 19. Vedtak viser til både § 18 og § 19 uten at det tydelig framgår hvordan ytelsen er vurdert etter § 19.

I en del kommuner gis det avslag på søknader begrunnet med at det mangler dokumentasjon, uten at det er spesifisert hvilken dokumentasjon som mangler.

Også når det gjelder utbetalingsform har fylkesmennene funnet brudd på kravene i regelverket. Ytelser er gitt som rekvisisjon eller matpose uten at det framkommer i saken hvordan dette er vurdert eller begrunnet.

I flere kommuner sendes stønadsbeløpet direkte til kreditor uten at det fremkommer noen vurdering av eller begrunnelse for hvorfor dette gjøres.

”Gjennomgang av vedtak syner at kommunal rettleiande sats gjennomgåande vert nytta ved utmåling av økonomisk stønad til livsopphald.”

”Gjennomgang av dokument viste i liten grad kva ein har lagt vekt på for å sikre at det blir gjort individuelle vurderingar.”

”Det fremkommer ikke hvilke vurderinger som ligger til grunn for valg av stønadsform, for eksempel lån eller rekvisisjon/ utlevering av matpose.”

”Det fremgår at det benyttes rekvisisjon og utbetaling til kreditor for å sikre at pengene brukes til tiltenkt formål uten individuell vurdering. Det kan også fattes vedtak om bruk av rekvisisjon ut fra hvem/hvor mange som er på jobb.”

3.2 Kommunenes styring av behandling av søknad om økonomisk stønad

Flere av funnene som er pekt på i 3.1 viser til manglende systematisk styring av behandlingen av søknader om økonomisk stønad. Lov om sosiale tjenester i Nav § 5 stiller krav om internkontroll med virksomheten. Det innebærer krav om systematisk styring og tiltak som sikrer at virksomheten til enhver tid

drives lovlig. Kommunens styringsaktiviteter skal samlet sett sikre for-svarlige tjenester. I dette kapitlet vil vi trekke frem noen observasjoner fra tilsynene som er gjennomgående og som illustrerer manglende oppfyllelse av krav til systematisk styring.

Tilsynene viser at kommunene ofte mangler en helhetlig oversikt over sosialtjenesten i Nav og hvor det kan være risiko for svikt. I en tredjedel av tilsynene er det avdekket at det ikke er laget analyse eller oversikt som viser hvor det kan svikte, hvilke konsekvenser dette vil kunne få og hvilke tiltak som må settes inn for å forbedre tjenesten og forebygge svikt.

Fylkesmennene fant at mange kommuner ikke har sørget for en tydelig fordeling av ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til å håndtere og behandle henvendelser om økonomisk stønad. Både på Nav-kontoret og i kommunen for øvrig er det usikkerhet om hvem som har myndighet og ansvar for de ulike oppgavene.

Kommunene har heller ikke alltid sikret at den som er delegert myndighet har tilstrekkelig kompetanse til å utøve denne. I en del kommuner mangler stillingsbeskrivelser eller andre dokumenter som sikrer en felles forståelse av ansvars- og myndighetsplassering.

I 24 av 50 kommuner er det rapportert lovbrudd knyttet til manglende styring ved hjelp av prosedyrer, rutiner og tiltak som skal sikre at praksis er i tråd med lov- og forskriftskrav. Retningslinjer kan mangle helt, kan være uklare eller foreligge i flere utgaver, og de ansatte er usikre på hva som faktisk gjelder.

Kommunene har ikke sikret at ansatte som skal arbeide med sosial stønad har den nødvendige kompetansen til å utføre oppgavene. I omtrent halvparten av de undersøkte kommunene mangler opplæring og opplæringsplaner på områdene lovforståelse, ferdigheter, fagkunnskap eller generell kunnskap om saksbehandling. Noen kommuner har for eksempel ikke satt i verk tilstrekkelige opplæringstiltak for å sørge for at ansatte som jobber i front eller i

mottak har tilstrekkelig kunnskap om taushetspliktsregler. På en del kontor er lov om sosiale tjenester i Nav ikke gjennomgått med ansatte, og ansatte er usikre på hva som fortsatt gjelder av forskrifter og rundskriv.

Kommunen følger ofte heller ikke med på om de ansatte har arbeidsoppgaver som passer slik at kontoret har tilstrekkelig og god nok kompetanse i alle ledd i saksbehandlingen. Noen steder er kontoret organisert slik at de som har sosialfaglig kompetanse kun fatter vedtak, mens ingen i mottak har slik kompetanse.

Nav-kontoret har flere steder signalisert til kommunens ledelse at opplæringsbehovet er stort, uten at dette synes registrert eller at det er satt i verk kompetansehevende tiltak.

I minst en tredjedel av tilsynene ser vi at kommunene ikke systematisk sørger for at erfaringer med feil eller uheldige hendelser brukes til forbedring. Flere steder viser det seg at det ikke fører til endring av praksis når Fylkesmannen har omgjort vedtak etter en klage. Uheldige situasjoner knyttet til brudd på taushetsplikt er noen steder meldt til kommuneledelsen uten at tiltak er satt i verk. I omtrent halvparten av kommunene har fylkesmennene funnet at de har rutiner for melding av feil og lovbrudd.

Tilsynene viser at mange kommuner ikke har sørget for gode systematiske tiltak for kontroll, rapportering og gjennomgang av drift og resultater. Det er for sjelden, eller aldri, faste møter mellom Nav-leder og rådmann, og det er heller ikke sørget for jevnlig kommunikasjon ved at Nav-leder deltar i rådmannens ledergruppe eller andre faste fora. Kommunens ledelse holdes ikke løpende orientert om, og etterspør heller ikke om økonomisk stønad behandles i tråd med kravene i lovverket og på en slik måte at brukeres rettssikkerhet ivaretas.

4 Statens helsetilsyns vurderinger og anbefalinger

I rapporten her presenteres funn etter tilsyn som fylkesmennene har gjennomført i 50 kommuner og bydeler. I 45 av disse har fylkesmennene konkludert med at det foreligger lovbrudd, blant annet brudd på styringskravene.

Etter Statens helsetilsyns vurdering er det alvorlig at kommunene ikke i tilstrekkelig grad sikrer forsvarlig håndtering av henvendelser og behandling av søknad om økonomisk stønad. Dette påvirker kvaliteten i tjenestene og fører til at sosialtjenestens sårbare brukergruppe står i fare for ikke å få forsvarlige tjenester. Når kommunen for eksempel ikke sørger for at tjenestene utføres av ansatte med tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter, eller at de har gode arbeidsverktøy i form av prosedyrer eller retningslinjer for å gjøre oppgavene, innebærer dette risiko for uforsvarlige tjenester.

Integreringen av sosialtjenesten i Nav har skapt nye styringsutfordringer for kommunene. Nye styringsmodeller krever at kommunene gjennomgår og skaffer seg oversikt over områder med fare for svikt. Funnene i dette landsomfattende tilsynet kan tyde på at det er behov for at de fleste kommuner revurderer og forbedrer sine styringsaktiviteter for å sikre den utøvende tjenesten.

Det er avdekket svært mange avvik knyttet til mottak, behandling og vurdering av søknader om sosial stønad. Statens helsetilsyn mener dette tyder på at også kommuner som ikke har hatt tilsyn bør undersøke sine egne tjenester.

På bakgrunn av dette tilsynet finner vi grunn til å stille spørsmål om kommuner generelt har for dårlig oversikt over og kontroll med driften og kvaliteten i tjenesten økonomisk stønad.

Statens helsetilsyn anbefaler at kommunene drøfter og vurderer følgende:

- Har kommunen gjennomgått hvilke elementer i deres internkontroll som kan forbedres, slik at styring av sosialtjenesten kan bli bedre?
- Har kommunen god nok oversikt over områder som er utsatt for svikt, og har de systematisk analysert hva som kan svikte og konsekvensene for brukerne?
- Hvordan skal det sikres at de ansatte som skal forvalte tjenesten har tilstrekkelig kompetanse, og at organiseringen sikrer at oppgaver er fordelt og tilpasset slik at kompetansen utnyttes best mulig?
- Hvordan skal kommunen sikre at intern rapportering og kontakt mellom Nav-leder og kommune også berører faglige utfordringer og kvalitet i tjenesten?

Tilsynsrapporter fra fylkesmennene inneholder nyttig informasjon for flere kommuner. De kan leses på www.helsetilsynet.no. Kommuner og Nav-kontor som ikke har hatt tilsyn i denne omgang anbefales å gå gjennom slike rapporter og diskutere status for tjenesten i egen kommune for å forhindre at lignende avvik finnes eller oppstår der.

Suohkanat rihkkot lága ruðalaš doarjaga ohcamiid giedahallamis

Čoahkkáigeassu: Nav sosiála doarjagiid riikkaviidosas bearráigeahčču 2010

Dearvvašvuodageahču Raportta 4/2011 čoahkkáigeassu

Ekonomalaš doarjja Nav sosialbálvalusa olis lei vuosttaš geardde riikkaviidosas bearráigeahču vuolde 2010:s. Dán rapportas lea čoahkkáigeassu bearráigeahčus maid riikka fylkkamánnit čadahedje 50 suohkanis ja gávpotoasis. Rapportas lea oppalaš govva das mii iskkaduvvui ja mii gávnnavuvvui. Loahpas leat Stáhta dearvvašvuodageahču árvvoštallamat ja ávžžuhusat.

Fylkkamánnit gávnnavedje ahte mánggat suohkanat eai fuolat iežaset stivrendoaimma dakkár vuogi mielde ahte sihkkarastet bálvalusaid lága gáibádusaid mielde. Gávnnavuvvojedje lánkarihkkumat 45 suohkanis dan 50 iskojuvvon suohkanis. Suohkanat eai álo fuolat ahte ohcamat váldojuvvojit vuostá rievttis vuogi mielde. Ohcciid dilálašvuoda kárten lea dávjá dievasmeahtun, eai ge čadahuvvo álo oktagaslaš árvvoštallamat doarjaga dárbbu hárrái. Mánge suohkana eai leat sihkkarastán ahte bargiin lea doarvái gelbbolašvuoha ja bargonjuolggadusat, eai ge suohkanat gozit ahte bálvalusfálaldat doallá dási. Dat sáhtta dagahit dohkketmeahtun vejolašvuoda ahte ohccit eai oaččo doarjaga masa lea riekti.

Stáhta dearvvašvuodageahčču ávžžuha ahte riikka buot suohkanat guorahallet iežaset vuogádaga doarjjaohcamiid giedahallamis ja árvvoštallet ahte sáhttet go sin bálvalusas leat váilevuodat.

Municipalities break the law when dealing with applications for social security benefits

Summary of countrywide supervision in 2010 of social services in the Norwegian Labour and Welfare Service (Nav)

Summary of Report from the Norwegian Board of Health Supervision 4/2011

In 2010, social security benefits in the social services dealt with by Nav was an area for Countrywide supervision. This is the first time this area has been investigated. In this report, we summarize the findings from supervision, which was carried out by the offices of the county governors in 50 municipalities and urban districts. We present an overview of what was investigated and what we found. Finally, we present our assessments and recommendations.

The offices of the county governors found that several municipalities do not fulfil their management tasks in a way that ensures that services are provided in accordance with statutory requirements. Breaches of the legislation were identified in 45 out of 50 municipalities. The municipalities do not always ensure that applications are received correctly. Assessment of the applicants' situation is often inadequate, and individual assessments of the need for social security benefits are not always made. In several municipalities, staff are not given adequate training, routines are inadequate, and the quality of the service is not monitored. This can result in an unacceptable risk for applicants not receiving the social security benefits they have the right to receive.

The Norwegian Board of Health Supervision recommends that all municipalities make an assessment of the way in which applications for social security benefits are dealt with, and whether there is a risk of deficiencies in the service.

Rapport fra Helsetilsynet

Utgivelser 2010

1/2010 Tannhelsetjenesten – med særlig blikk på offentlige tannhelsetjenester til prioriterte grupper

2/2010 Det vil helst gå bra... Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2009 med kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger

3/2010 Distriktpsikiatriske tenester – likeverdige tilbud? Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2008 og 2009 med spesialisthelsetenester ved distriktpsikiatriske senter

4/2010 Risikobildet av norsk kreftbehandling

5/2010 Meldesentralen – årsrapport 2008–2009

6/2010 Geir Godager og Sverre Grepperud: Har leger realistiske oppfatninger om tilsynsmyndighetenes bruk av reaksjoner?

7/2010 Sårbare pasienter – utrygg tilrettelegging. Funn ved tilsyn med legemiddelbehandling i sjukeheimar 2008–2010

Utgivelser 2011

1/2011 Meldesentralen – meldinger om uønskede hendelser rapportert fra psykisk helsevern

2/2011 Nytt syn på gammel aktivitet. Tilsyn 2010 med verksemder som er godkjende for å handtere hornhinner m.m. til bruk på menneske i Noreg: Gjennomføring og erfaringar

3/2011 Korleis tek fødeinstitusjonen og kommunen vare på behova til barselkvinnar og det nyfødde barnet i barseltida? Rapport frå tilsyn med barselomsorga

4/2011 Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2010 med sosiale tjenester i Nav

5/2011 Krevende oppgaver med svak styring. Samlerapport fra landsomfattende tilsyn i 2010 med kommunenes sosial- og helsetjenester til eldre

Alle utgivelsene i serien finnes i fulltekst på Helsetilsynets nettsted www.helsetilsynet.no. Enkelte utgivelser finnes i tillegg i trykt utgave som kan bestilles fra Statens helsetilsyn, Postboks 8128 Dep, 0032 Oslo, tlf. 21 52 99 00, faks 21 52 99 99, e-post postmottak@helsetilsynet.no.

Tilsynsmeldinger

Tilsynsmelding er en årlig publikasjon fra Statens helsetilsyn. Den benyttes til å orientere omverdenen om saker som er sentrale for barnevern og sosial- og helsetjenestene og for offentlig debatt om tjenestene.

Tilsynsmeldinger fra og med 1997 finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no. De nyeste kan også bestilles i trykt utgave.

I serien Rapport fra Helsetilsynet formidles funn og erfaring fra klagebehandling og tilsyn med barnevern og sosial- og helsetjenestene.

Serien utgis av Statens helsetilsyn. Alle utgivelser i serien finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no

HELSETILSYNET
tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

OPPSUMMERING

Rapport fra Helsetilsynet 4/2011

Kommuner bryter loven ved henvendelser om økonomisk stønad. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2010 med sosiale tjenester i Nav

Økonomisk stønad i sosialtjenesten i Nav var for første gang tema for landsomfattende tilsyn i 2010. Denne rapporten oppsummerer tilsyn landets fylkesmenn har gjennomført i 50 kommuner og bydeler. Den gir en samlet oversikt over hva som ble undersøkt og hva tilsynene fant. Avslutningsvis oppsummeres Statens helsetilsyns vurderinger og anbefalinger.

Fylkesmennene fant at flere kommuner ikke ivaretar sine styringsoppgaver på en måte som sikrer at tjenestene gis i tråd med lovens krav. Det ble avdekket lovbrudd i 45 av 50 kommuner. Kommunene sikrer ikke alltid at søknader tas i mot på rett måte. Kartlegging av søkeres situasjon er ofte utilstrekkelig og det gjøres ikke alltid individuelle vurderinger av stønadsbehovet. Flere kommuner sikrer ikke at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse og rutiner og de følger ikke med på kvaliteten i tjenestetilbudet. Dette kan føre til uakseptabel risiko for at søkere ikke får den stønad de har rett på.

Statens helsetilsyn anbefaler at alle landets kommuner gjennomgår sin håndtering av søknader om økonomisk stønad og vurderer om tjenesten kan være utsatt for svikt.

9

Rapport fra landsomfattende tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen i Frogn kommune 2010

Virksomhetens adresse: Postboks 10, 1440
Drøbakk
Tidsrom for tilsynet: 08.06.10 — 22.11.10

23.11.2010

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Oppfølging av tilsynet

I dette tilsynet ble det ikke funnet avvik fra lov eller forskrift. Tilsynet er derfor avsluttet.

Sammendrag

1. Innledning

2. Beskrivelse av virksomheten - spesielle forhold

3. Gjennomføring

4 Hva tilsynet omfattet

5 Merknad

6 Regelverk

7. Dokumentunderlag

8. Deltakere ved tilsynet

Sammendrag

Denne rapporten beskriver de avvik og merknader som ble påpekt innen de reviderte områdene. Systemrevisjonen omfattet følgende områder:

- Om kommunen sikrer at henvendelser håndteres i tråd med lov- og forskriftskrav
- Om kommunen sikrer at det innhentes relevante opplysninger i henhold til lov- og forskriftskrav
- Om kommunen sikrer at vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad foretas i henhold til lov- og forskriftskrav

Det ble gitt 1 merknad under dette tilsynet. Merknaden er som følger:

Merknad 1:

Ved gjennomføringen av tilsynet ga Frogn kommune tilleggsytelser utover lovens krav. Kommunen bør gjennomgå sine systemer/rutiner slik at tildeling av økonomisk sosialhjelp også vil bli forsvarlig ved eventuell reduksjon av kommunens sosialhjelpsyttelser.

Dato: 18.11.10

Grete N. Finstad
revisjonsleder

Søren Rysstad
revisor

Øivind Palm
revisor

Karianne Arnkværn
revisor

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter systemrevisjon ved Nav Frogn kommune i perioden 08.06.10 — 18.11.10. Revisjonen inngår som en del av Fylkesmannens planlagte tilsynsvirksomhet i inneværende år, og er en del av et landsomfattende tilsyn, gjennomført etter oppdrag fra Statens helsetilsyn.

Fylkesmannen er gitt myndighet til å føre tilsyn etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav) § 9.

Formålet med systemrevisjonen er å vurdere om virksomheten ivaretar ulike krav i lovgivningen gjennom sin interkontroll. Revisjonen omfatter undersøkelse om:

- hvilke tiltak virksomheten har for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av lovgivningen innenfor de tema tilsynet omfatter
- tiltakene følges opp i praksis og om nødvendig korrigeres
- tiltakene er tilstrekkelige for å sikre at lovgivningen overholdes

En systemrevisjon gjennomføres ved granskning av dokumenter, ved intervjuer og andre undersøkelser.

Rapporten omhandler avvik og merknader som er avdekket under revisjonen og gir derfor ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor de områder tilsynet omfatter.

- **Avvik** er mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift
- **Merknad** er forhold som ikke er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten finner grunn til å påpeke mulighet for forbedring

2. Beskrivelse av virksomheten - spesielle forhold

Frogn kommune har ca 14 500 innbyggere. Nav kontoret ble etablert i november 2008. Fra august 2010 er det kommunalsjef underlagt konstituerende rådmann som følger opp Nav kontoret. Nav leder er statlig ansatt. Ansvar for lov om sosiale tjenester i Nav er delegert til nestleder i Nav som er kommunalt ansatt. Kontoret er inndelt i en mottaksavdeling og en oppfølgingsavdeling. I mottaksavdelingen skal det være en mottakskoordinator som tar i mot alle nye henvendelser vedrørende lov om sosiale tjenester i NAV, mens oppfølgingsteamet blant annet følger opp brukere som har behov for mer langvarig bistand, det vil si bistand utover 3 måneder. På tilsynstidspunktet hadde kommunen ikke mottakskoordinator og det var laget en vaktordning, slik at førstekonsulent i mottaksteamet fikk sluset alle nye henvendelser videre til saksbehandlere fra oppfølgingsteamet.

3. Gjennomføring

Systemrevisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Revisjonsvarsel ble utsendt 08.06.10. Oversikt over dokumenter virksomheten har oversendt i forbindelse med tilsynet er gitt i kapitlet Dokumentunderlag.

Formøte ble avholdt 13.09.10.

Åpningsmøte ble avholdt 12.10.10.

Intervjuer

7 personer ble intervjuet.

Oversikt over dokumentasjon som ble gjennomgått under revisjonsbesøket er gitt i kapitlet

Dokumentunderlag.

Sluttmøte ble avholdt 13.10.10.

4. Hva tilsynet omfattet

Temaet for tilsynet var å undersøke om kommunen sikret at søknader om økonomisk stønad ble behandlet i henhold til lov- og forskriftskrav. Det ble særlig lagt vekt på å undersøke om kommunen sikret at det ble foretatt individuelle vurderinger.

Målsettingen med tilsynet var derfor å undersøke

- Om kommunen sikrer at henvendelser håndteres i tråd med lov- og forskriftskrav
- Om kommunen sikrer at det innhentes relevante opplysninger i henhold til lov- og forskriftskrav
- Om kommunen sikrer at vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad foretas i henhold til lov- og forskriftskrav

5. Merknad

Ved gjennomføringen av tilsynet ga Frogn kommune tilleggsytelser utover lovens krav. Kommunen bør gjennomgå sine systemer/rutiner slik at tildeling av økonomisk

sosialhjelp også vil bli forsvarlig ved eventuell reduksjon av kommunens sosialhjelpsytelser.

Merknaden bygger på følgende:

Kontoret har ikke restanser og det prioriteres å behandle saker tidsnok, søknader innvilges i flertallet av sakene som er gjennomgått. Det er mange tilleggsytelser. Nødvendig tid og kapasitet til godt sosialfaglig arbeid savnes av ansatte.

I flere vedtak var det ikke mulig å se om deler av søknaden var behandlet, for eksempel livsoppholdssøknad, husleie.

I møtebok fremgikk fakta og vurderinger knyttet til den enkelte sak og som ble oppfattet å være tilstrekkelig for å vurdere sakene i vedtaksmøter. Vedtakene som går til brukere har lite opplysninger om hvilke fakta som er lagt til grunn og kommunens begrunnelse.

Det er ikke ensartet praksis for når vedtak innvilges etter § 18 som en pliktmessig ytelse, eller § 19 der kommunen skal foreta en skjønnsmessig vurdering. Det er i bruk ulike hjemler i like saker.

Kommunen innvilger etter § 19 i de tilfeller det anses som åpenbart urimelig å avslå.

I flere saker vedrørende nødhjelp var det manglende spesifisering av hvilke sats som var lagt til grunn for beregningen. Samme angår også samvær med barn der det ble satt opp et beløp pr. mnd, uten nærmere spesifisering av dagsatsen.

Nestleder i Nav blir informert og gir føringer i mange av kontorets saker. Sosialfaglig leder er involvert i alle sakene. Det er faste vedtaksmøter hver onsdag, der det i forkant er laget et forslag til vedtak, "møtebok". Alle saksbehandlerne skal lese møtebøkene til vedtak som skal fattes samme uke. Dersom noen har kommentarer til møtebøkene, diskuteres sakene på dette møtet. Møtebøkene gir ikke fullstendige opplysninger om faktum eller hvilke momenter som vektlegges i vurderingene. Det skrives ikke referater fra vedtaksmøtene. Diskusjoner nedfelles ikke. Det er ikke referater eller andre skriftlige hjelpemidler som kan gi veiledning om praksis til nye saksbehandlere eller saksbehandlere som ikke har vært til stede på møter og som kan brukes i forbedringsarbeid. "Utfyllende retningslinjer for sosial- og barnevernadministrasjonens myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker" er gamle og ikke oppdatert.

Vedtak fra kommunestyret av 24.04.2006 samt vedlagte saksutredning til vedtaket har fastsatt en retningslinje der livsoppholdsnorm skal følge statens veiledende norm. Det foreslås å opprettholde 3 nivåer på normene. Den høyeste normen skal tilsvare statens veiledende. Det innføres også stordriftsfordel med 20% fradrag i beregnet livsopphold til husholdninger med 5 personer eller mer.

I delegasjonsregelement for Frogn kommune, sist endret 14.06.2010 fremgår at: " Med hjemmel i lov om sosiale tjenester § 2-1 delegeres kommunens avgjørelsesmyndighet i enkeltsaker til rådmannen, med den begrensning at ytelser skal holdes innenfor den norm som er fastsatt i kommunens retningslinjer." I enkeltsaker gis ikke vedtak utover norm, men det gis tilleggsytelser også slike som faller inn under § 18.

Frogn kommune, Reglement for videredelegering sist revidert 25.08.10, pkt. 3.1 der det står at:" Videredelegering av myndighet til enhetsledere skjer under forutsetning av at det dreier seg om saker av ikke-prinsipiell og kurant karakter (enten det dreier seg om samtykke eller avslag).

I "Utfyllende retningslinjer for sosial- og barnevernadministrasjonens myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker" fremgår at: Følgende sakstyper må forelegges enhetsleder til avgjørelse:

,!.....c. Saker etter LOST kap. 5.2" (§ 19). Denne rutinen følges ikke.

Det er ikke gitt eksempler på at NAV-leder, kommunalsjef eller rådmann er informert om prinsipielle saker. Det er ikke etterspurt eventuelle prinsipielle saker eller utarbeidet nærmere retningslinjer for hvilke type saker ledelsen ønsker skal rapporteres på.

I årsmelding for 2009 fremgår det at det skal foretas en kartlegging av kompetansebehovet og utarbeide en plan for kompetanseheving. Slik plan foreligger ikke.

Det er et avvikssystem i kvalitetslosen og som er i bruk i kommunen. Det er ikke avgitt avvik knyttet til lov om sosiale tjenester i NAV. Ledelsen har ikke etterspurt eventuelle avvik. Det er ikke gitt opplæring knyttet til hva som er avvik på området og det er ikke gitt opplæring i avviksmodulen i kvalitetslosen.

6. Regelverk

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker forvaltningsloven Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen Forskrift om rammer for delegering mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen

7. Dokumentunderlag

Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige drift og andre forhold av betydning som ble oversendt under forberedelsen av revisjonen:

- Årsmelding 2009 for Frogn kommune
- Målbilde for Nav Frogn
- Oversikt over ansatte ved Nav Frogn
- Rollebeskrivelser for mottaks koordinator og oppfølging koordinator
- Rutiner og arbeidsbeskrivelser i Nav Frogn
- Delegering av vedtaksmyndighet med utfyllende retningslinjer
- Dokument om internkontroll Lov om sosiale tjenester i Nav § 5
- Relevante rutiner fra kvalitetsloven
- Rutine om rapportering og behandling av avvik
- Kompetanseplan Nav Frogn
- 5 vedtak med bakgrunnsmateriale

Dokumentasjon som ble mottatt på formøtet og revisjonsbesøket:

- "gult registreringskjema" for registrering av generell informasjon i publikumsmottaket.
- Søknadsskjema med vedlagt oversikt over nødvendig dokumentasjon
- 30 saksmapper vedr. søknad om økonomisk sosialhjelp

Korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen:

- Varsel om landsomfattende tilsyn, lov om sosiale tjenester i Nav —økonomisk sosialhjelp datert 08.06.10
- Brev om nytt tidspunkt for systemrevisjonen 13.08.10

- Oversendelse av dokumenter fra Frogn kommune, datert 31.08.10
- Program for tilsynet, sendt 27.09.10

8. Deltakere ved tilsynet

I tabellen under er det gitt en oversikt over deltakerne på åpningsmøte og sluttmøte, og over hvilke personer som ble intervjuet.

Navn	Funksjon / stilling	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Beth Maria Furrevik- Goms	Flyktningkonsulent	X		
Nina Bakke	Sosialfaglig leder	X	X	X
Mette Korstad	Ruskonsulent	X		X
Trude Risbakk	Miljøarbeider	X		
Eli Haugland	Miljøarbeider	X		X
Sabrina Magnussen	Sosialkonsulent	X	X	X
Lillian Haugen	Sekretær	X		X
Ulf Wenersgaard	Førstekonsulent	X		
Ilona E Pataki	Leder mottak	X	X	
Egil Lothe	Flyktningkonsulent	X		
Liv Håland	Tiltakskonsulent	X		X
Anne C Stadsnes	Saksbehandler	X		X
Ingrid Bjørnstad	Sekretær	X		X
Sverre Anda	Sekretær	X		X
Anita Bekken	Førstekonsulent	X		
Rubina Mushkuf	Veileder	X		X
Katrin Kreul	Økonomisk rådgiver	X		
Gro Ravne	Nav leder	X	X	X
Bjørn Nordvik	Kommunalsjef	X	X	X
Lise Sannerud	Rådmann	X	X	X
Britt Sakariassen	Nestleder NAV	X	X	X

Fra tilsynsmyndighetene deltok:

Grete N. Finstad, revisjonsleder Søren Rysstad, revisor Øivind Palm, revisor Karianne Arnkværn, revisor

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 08/1941

ETABLERING AV LOKAL SAMARBEIDSAVTAL MELLOM NAV AKERSHUS OG FROGN KOMMUNE

Saksbeh.:	Lise Sannerud	Arkivkode:	024 & 01
Saksnr.:	Utvalg	Møtedato	
13/08	Eldrerådet		30.09.2008
14/08	Kommunalt råd for funksjonshemmede		06.10.2008
46/08	Utvalg for oppvekst, omsorg og kultur		07.10.2008
5/08	Administrasjonsutvalget		08.10.2008
41/08	Formannskapet		08.10.2008
77/08	Kommunestyret		27.10.2008

Innstilling:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utvalg: Eldrerådet
Møtedato: 30.09.2008
Sak: PS 13/08

Resultat: Annet forslag vedtatt

Behandling i utvalget: Forslag:

Thurid Bach fremmet følgende forslag:

"Eldrerådet slutter seg til rådmannens innstilling, med følgende tilføyelse: Arbeidet med å holde eldre i arbeid bør gis prioritet".

Votering (6 representanter til stede):

Forslaget fra Thurid Bach ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.
 Arbeidet med å holde eldre i arbeid bør gis prioritet.

Utvalg: Kommunalt råd for funksjonshemmede
Møtedato: 06.10.2008
Sak: PS 14/08

Resultat: Innstilling vedtatt

Behandling i utvalget:

Votering (3 representanter tilstede):

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utvalg: Utvalg for oppvekst, omsorg og kultur
Møtedato: 07.10.2008
Sak: PS 46/08

Resultat: Innstilling vedtatt

Behandling i utvalget:

Espen Pålserud opplyste om følgende korrigeringer i samarbeidsavtalen (vedlegg til saken):

Kapittel 8 – Tjenesteområder som inngår i det felles lokale kontoret

Siste avsnitt endres til å lyde som følger:

Ut over kommunens ansvar for økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester, råd og veiledning og arbeidet med individuelle planer, skal kontoret også dekke følgende tjenester som ligger til sosialkontoret i Frogn kommune:

- Bo- og oppfølgingsteamet
- Flyktninger
- Økonomisk rådgivning
- Gjeldsrådgivning
- Rus

Votering:

Innstillingen med de fremlagte endringene ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utvalg: Administrasjonsutvalget

Møtedato: 08.10.2008
Sak: PS 5/08

Resultat:

Behandling i utvalget:

Elisabeth Keim påpekte at saken burde vært lagt fram for Arbeidsmiljøutvalget, men ba ikke om at behandling av saken utsettes.

Votering:

Innstillingen med de fremlagte endringene i protokoll fra Utvalg for oppvekst og omsorg og kultur 07.10.08, ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 08.10.2008
Sak: PS 41/08

Resultat: Innstilling vedtatt

Behandling i utvalget:

Behandlingen i Eldrerådet, Rådet for funksjonshemmede og Utvalget for Oppvekst, omsorg og kultur ble delt ut i møtet. Ordføreren refererte behandlingen fra Administrasjonsutvalget samme dag.

I behandlingen fra Utvalget for Oppvekst, omsorg- og kultur frengikk følgende opplysninger:

”Espen Pålsrud opplyste om korrigeringer i samarbeidsavtalen (vedlegg til saken):

Kapittel 8 – Tjenesteområder som inngår i det felles lokale kontoret

Siste avsnitt endres til å lyde som følger:

Ut over kommunens ansvar for økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester, råd og veiledning og arbeidet med individuelle planer, skal kontoret også dekke følgende tjenester som ligger til sosialkontoret i Frogn kommune:

- Bo- og oppfølgingsteamet
- Flyktninger
- Økonomisk rådgivning
- Gjeldsrådgivning
- Rus ”

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 27.10.2008
Sak: PS 77/08

Resultat: Innstilling vedtatt

Behandling i utvalget:

Forslag:

Ivar Ruud Eide fremmet på vegne av Venstre følgende forslag:

"Kommunestyret vedtar saksfremleggets alternativ 2 med følgende underpunkter:

- 1. Det må fastsettes konkrete og krevende lokale strategiske mål som innebærer tallfestede forbedringer i prioriterte brukergruppers situasjon.*
- 2. Det må utarbeides en modell for utvikling og oppfølging av resultatkrav og må som er slik at både politiske myndigheter i Frogn og overordnet enhet i NAV forholder seg i fellesskap til kontorets samlede arbeidsfelt, slik at styringsstrukturen ikke blir et hinder for helhetlig syn på brukerens behov.*
- 3. Avtalen fremmes til ny politisk behandling etter at kontoret er etablert. Kommunen må forbeholde seg retten til å reforhandle avtalen på disse punkter dersom dette er påkrevet etter at avtalen er forelagt kommunestyret."*

Ragnar Dahl fremmet på vegne av Pensjonistpartiet følgende forslag:

"Avtalen godkjennes, men kommunestyret ber partene fremskynde evalueringen av avtalen, jfr. pkt. 19, fra 1.10.09 til 1.5.09".

Venstre trakk deretter sitt forslag, men ba om at forslaget følger saken.
Pensjonistpartiet trakk deretter sitt forslag.

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes.

Utredning:

SAKSUTREDNING:

Sammendrag:

I forbindelse med etablering av NAV-kontor i Frogn kommune har NAV Akershus og Frogn kommune i fellesskap utarbeidet et utkast til samarbeidsavtale. Formålet med samarbeidsavtalen er i fellesskap å arbeide å flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad, samt at tjenestene skal oppleves som enklere og være tilpasset brukerens behov og at det

utvikles en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Samarbeidspartnerne, stat og kommune, skal skape et velfungerende arbeids- og velferdskontor som fremstår som en enhet for brukerne. NAV-kontoret skal etter planen åpne den 17. november 2008 og det er viktig å få avtalen på plass nå slik at NAV-kontoret kan åpne slik det er forutsatt. Rådmannen anbefaler at samarbeidsavtalen godkjennes.

Bakgrunn for saken:

I forbindelse med etablering av NAV-kontor i Frogn kommune har NAV Akershus og Frogn kommune i fellesskap utarbeidet et utkast til samarbeidsavtale. Avtalen gjelder fra og med 17. november og skal første gang evalueres innen 1. oktober 2009, deretter hver annet kalenderår.

Avtalens hovedformål:

Formålet med samarbeidsavtalen er i fellesskap å arbeide for å flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. Formålet er videre at tjenestene skal oppleves som enklere og være tilpasset brukerens behov og at det utvikles en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Kommunen og staten er likeverdige samarbeidspartnere som aktivt skal bidra til å skape et godt arbeidsfellesskap og et velfungerende arbeids- og velferdskontor som fremstår som en enhet for brukerne

Lokale mål for samarbeidsavtalen:

Prosjektgruppen for etablering av NAV-kontor i Frogn har i tillegg formulert følgende lokale mål til grunn for samarbeidet:

Formålet med samarbeidsavtalen er

- å gi mennesker muligheter gjennom å få flere i meningsfullt arbeid og aktivitet, og færre på passiviserende stønad
- sikre behovsrettede tjenester, samt effektiv og helhetlig saksbehandling
- å sikre at tjenestemottakere behandles med respekt og sørge for deres medvirkning

Avtalens innhold for øvrig:

Avtalen inneholder for øvrig bestemmelser om

- Styring og ledelse, herunder etablering av ledermodell og mekanismer for samhandling mellom rådmann og fylkesdirektør
- Tilsetting av leder og medarbeidere, herunder vilkår for tilsetting for de to gruppene ansatte (stat og kommune) samt rutiner knyttet til ledertilsetting.
- Medbestemmelse, herunder utarbeidelse av plan for medbestemmelse
- Lokale mål- og resultatkrav, herunder utarbeidelse av virksomhetsplan og innsyn i styringsinformasjon
- Utføring av oppgaver på hverandres myndighetsområdet, dvs statlige ansattes utføring av oppgaver innenfor det kommunale myndighetsområdet og omvendt.
- Hvilke tjenesteområder som inngår i det felles lokale kontoret
- Samhandling med tiliggende kommunale og statlige tjenester
- Brukermedvirkning
- Universell utforming
- Kompetanseutvikling, herunder utarbeidelse av kompetanseplan, likeverdig tilgang til kompetanse/utviklingstiltak og leders ansvar for kompetansekartlegging
- Personvern/informasjonsikkerhet og beredskap
- Informasjonsprofil, herunder brevmaler og skilting, samt utarbeidelse av informasjonsstrategi

- Åpningstider
- Drift, herunder prinsipp for fordeling av driftsutgifter
- Prinsipper om tvisteløsning ved lokal uenighet
- Revisjon

For detaljer vises det til vedlagte forslag til avtale m/vedlegg.

NAV-kontoret åpner den 17. november, og for å få avtalen undertegnet før den tid, må den behandles politisk i oktober. Siste kommunestyremøte før 17. november er 27. oktober. Dersom forslag til avtale ikke blir godkjent ber rådmannen om å få fullmakt til å slutføre forhandlingen på Frogn kommunes vegne i partnerskapssamarbeidet, som består av rådmann og fylkesdirektør for NAV. Dersom en slik situasjon oppstår, bør rådmannen gis føringer for forhandlingene i partnerskapssamarbeidet.

Alternativer:

- 1) Som innstillingen
  - 2) Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune godkjennes ikke.
- Forslaget sendes tilbake til partnerskapssamarbeidet (rådmann og fylkesdirektør) for videre forhandlinger. Rådmannen får fullmakt til å slutføre forhandlingene på Frogn kommunes vegne basert på følgende føringer:

.....
.....
.....

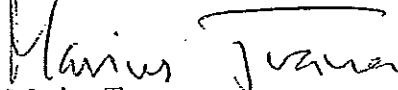
Vurdering:

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven pålegger stat og kommune å inngå en forpliktende avtale mellom to likeverdige parter. Rådmannen mener forslaget til avtale som nå foreligger er et godt fundament for etablering av et felles NAV-kontor i Frogn, og ivaretar formålet om å skape et velfungerende arbeids- og velferdskontor på en god måte.

Konklusjon:

Rådmannen anbefaler at samarbeidsavtalen godkjennes.

Rådmannen i Frogn, 22.9.2008

Marius Trana

Vedlegg:

- Forslag til lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune m/vedlegg
- Samlet saksfremstilling fra kommunestyret sak 94/06, den 21.11.2006
- Samlet saksfremstilling fra kommunestyret sak 80/07, den 8.10.2007

Følgende dokumenter ligger på saken:

Avtale om drift av NAV kontor og forvaltning av eiendom mellom NAV Akershus og Frogn kommune

Avtale om leie av lokaler mellom NAV Akershus og Frogn kommune

Drøbak, den 30. oktober 2008

Anne Lise Larsson

Enhet for personal, organisasjon og politiske tjenester

Lokal samarbeidsavtale mellom NAV Akershus og Frogn kommune

Godkjent dato: 27.10.2008

Innhold

I	Innledning	3
II	Samarbeidsavtale	3
	1. Samarbeidsparter	3
	2. Formål	3
	3. Styring og ledelse av det felles lokale kontoret.....	4
	4. Tilsetning av leder og medarbeidere i det felles lokale kontoret	4
	5. Medbestemmelse	5
	6. Lokale mål- og resultatkrav	5
	7. Utføre oppgaver på hverandres myndighetsområder	5
	8. Tjenesteområder som inngår i det felles lokale kontoret	6
	9. Samhandling med tilleggende kommunale og statlige tjenester	6
	10. Brukermedvirkning	7
	11. Universell utforming	7
	12. Kompetanseutvikling	7
	13. Personvern/Informasjonssikkerhet/Beredskap.....	7
	14. Informasjon/profil	7
	15. Åpningstider	8
	16. Drift	8
	17. Prinsipper for tvisteløsning ved lokal uenighet.....	8
	18. Revisjon	8
	19. Avtaleperiode.....	9
III	Vedlegg	10

I Innledning

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven §§ 13 og § 14 forutsetter felles lokale kontorer som dekker alle kommuner og pålegger stat og kommune å etablere felles lokale kontor gjennom en forpliktende avtale mellom to likeverdige parter.

Det vises for øvrig til rammeavtalen mellom KS og Arbeids- og inkluderingsdepartementet om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) datert 21. april 2006 og lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven) som trådte i kraft 1. juli 2006. I tillegg vises det til Ot.prp. nr. 47 (2005-2006) Om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven), jf. Inst. O nr. 55 (2005-2006) fra arbeids- og sosialkomiteen.

De felles lokalkontorene skal bl.a. forvalte følgende hovedlover:

- arbeidsmarkedsloven
- folketrygdloven
- sosialtjenesteloven

II Samarbeidsavtale

1. Samarbeidsparter

Samarbeidsavtalen er inngått mellom Frogn kommune og NAV Akershus. Samarbeidsavtalen gjelder etablering og drift av felles lokalkontor.

2. Formål

Samarbeidsavtalen inngås med hjemmel i lov om arbeids- og velferdsforvaltningen, § 14 (Se vedlegg 1). Formålet med samarbeidsavtalen er, i samsvar med målene i arbeids- og velferdsforvaltningsloven og rammeavtale om arbeids- og velferdsforvaltning mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS, i fellesskap å arbeide for å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. Videre at tjenestene skal oppleves som enklere og være tilpasset brukerens behov og at det utvikles en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

NAV Frogn skal arbeide etter arbeids- og velferdsforvaltningens visjon "Vi gir mennesker muligheter".

Kommunen og staten er likeverdige samarbeidspartnere som aktivt skal bidra til å skape et godt arbeidsfellesskap. Sammen skal samarbeidspartene skape et velfungerende arbeids- og velferdskontor som fremstår som en enhet for brukerne.

I tillegg legges følgende andre lokale mål til grunn for samarbeidet:

Formålet med samarbeidsavtalen er å gi mennesker muligheter gjennom å få flere i meningsfullt

arbeid og aktivitet, og færre på passiviserende stønad, sikre behovsrettede tjenester, samt effektiv og helhetlig saksbehandling, sikre at tjenestemottakere behandles med respekt og sørge for deres medvirkning.

NAV Frogn skal kjennetegnes av:

- Brukerorientering
- Alle brukere med sammensatte behov skal ha en fast kontaktperson og det skal utarbeides plan for den enkelte bruker
- Kontinuerlig kompetanseutvikling
- Felles kultur

3. Styring og ledelse av det felles lokale kontoret

Ledelse

Det felles lokale kontoret i Frogn er enige om følgende ledermodell: Enhetlig administrativ og faglig ledelse. Leder for kontoret delegeres fullmakter tilsvarende virksomhetsleder i Frogn kommune og lokalkontorleder i statlig arbeids- og velferdsetat. Leder har det øverste administrative og faglige ansvaret for hele kontorets virksomhet og rapporterer til overordnet nivå i kommune og stat for avtalt resultatoppnåelse. Leders fullmakter avtales. Det vises for øvrig til "Forskrift om rammer for delegasjon mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen" (Vedlegg 2)

Årlig budsjett for NAV Frogn godkjennes av fylkesdirektør og rådmann i fellesskap. Lederen delegeres ansvar og myndighet for dette budsjettet.

Styring

Det avholdes møter mellom rådmannen i Frogn kommune og fylkesdirektør for NAV Akershus min 1 gang pr. år. Dette for å samordne overordnede styringssignaler for virksomheten fra kommune og stat.

4. Tilsetting av leder og medarbeidere i det felles lokale kontoret

Tilsettinger på statlige vilkår er regulert av tjenestemannsloven og etatens personalreglement. Tilsettinger på kommunale vilkår skjer i henhold til kommunens Hovedavtale og kommunens tilsetningsreglement.

Felles ledes tilsetningsforhold vil ikke ha betydning for lederens reelle ansvar eller atferd overfor verken brukerne, de ansatte eller avtalepartene. Avtalepartene dekker hver sin halvdel av ledes lønn.

Stilling som felles lederkunnigjøres eksternt. Uavhengig om det er statlig eller kommunalt regelverk som anvendes skal den praktiske arbeidsprosessen frem til innstilling/tilsetting legges opp slik at det på en god måte sikres deltakelse fra alle parter i tilsettingssaken. En tillitsvalgt for de statlige ansatte på fylkesnivå og en for de kommunalt ansatte deltar i intervjuer, og de tillitsvalgts eventuelle kommentarer følger saken.

Kunngjøring for medarbeidere styres ut fra om statlige eller kommunale vilkår gjelder for stillingen.

5. Medbestemmelse

Medbestemmelse ved det felles lokale kontoret utøves innenfor rammen av hovedavtalene. Stat og kommune vil legge til rette for hensiktsmessige systemer for god samhandling og reell medbestemmelse i kontoret.

Plan for medbestemmelse vil bli utarbeidet av de ansatte, organisasjonene og ledelsen i fellesskap, og skal godkjennes av styringsgruppa senest november 2008.

6. Lokale mål- og resultatkrav

Leder har ansvar for at det utarbeides årlig virksomhetsplan for det felles lokale kontoret i samarbeid med ansattes organisasjoner. Det vil foretas tertial resultatgjennomganger ved enheten. Resultatgjennomgangen skjer innenfor den enkelte styringslinje. Partene vil på bakgrunn av gjennomgangen vurdere resultater, merverdi og eventuelt andre effekter av kontoret sin innsats.

Lokale mål- og resultatkrav innenfor det kommunale ansvarsområde fastsettes ved den årlige behandlingen av kommunens handlingsprogram.

Mål og resultatkrav innenfor det statlige ansvarsområde fastsettes gjennom det årlige mål og disponeringsbrevet.

Partenes behov for innsyn i driften som helhet ivaretas ved at Frogn kommune gis tilgang til statlig styringsinformasjon, og at NAV Akershus gis tilsvarende tilgang på kommunal styringsinformasjon.

7. Utføre oppgaver på hverandres myndighetsområder

Samarbeidspartene er enige om å ha felles administrativ og faglig ledelse for den statlige og kommunale delen av kontoret. Lederens fullmakter fremgår av vedlagte delegasjonsvedtak.

Samarbeidspartene er enige om at de ansatte i Arbeids- og velferdsetaten kan utføre oppgaver på kommunens myndighetsområder. Nærmere angivelse av hvilke oppgaver dette gjelder, fremgår av vedlagte delegasjonsvedtak.

Samarbeidspartene er enige om at de ansatte i kommunen kan utføre oppgaver på Arbeids- og velferdsetatens myndighetsområder. Nærmere angivelse av hvilke oppgaver dette gjelder, fremgår av vedlagte delegasjonsvedtak.

Delegert myndighet må utøves innenfor de til enhver tid gjeldende styringsdokumenter, lover, forskrifter og instruksjoner. Nærmere henvisning til disse, fremgår av vedlagte delegasjonsvedtak.

Delegasjonsvedtakene kan til enhver tid endres eller trekkes tilbake.

Se vedlagt "Forskrift om rammer for delegasjon mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen" av 26.01.07 (Se vedlegg 2).

8. Tjenesteområder som inngår i det felles lokale kontoret

Kontoret har ansvaret for Arbeids- og velferdsetatens tjenester i Frogn kommune.

Kontoret har ansvaret for å motta bestilling og beslutte behandling, informere, og bistå og følge opp for arbeid og aktivitet, innenfor følgende tjenester:

- Dagpenger ved arbeidsløse
- Tiltaksmidler
- Sykepenger
- Rehabiliteringspenger
- Yrkesrettet attføring
- Uførepensjon
- Ytelser til enslige forsørgere og etterlatte

I tillegg skal det gis informasjon og veiledning knyttet til følgende:

- Familieytelser
- Yrkesskadeytelser
- Ytelser knyttet til alder
- Helserefusjoner

Ut over kommunens ansvar for økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester, råd og veiledning og arbeidet med individuelle planer, skal kontoret også dekke følgende tjenester som ligger til sosialkontoret i Frogn kommune:

- Boligvirkemidler
- Flyktninger
- Økonomisk rådgivning
- Gjeldsrådgiving
- Støttekontaktordninger
- Rus

9. Samhandling med tilleggende kommunale og statlige tjenester

Samarbeidspartene er enige om at samhandling med andre kommunale og statlige tjenester enn de som etter denne avtalen inngår i det felles lokale kontoret, eventuelt reguleres i egne samarbeidsrutiner.

10. Brukermedvirkning

For å forbedre tjenestekvaliteten i det felles lokale kontoret og for å tilpasse tjenestene til brukernes behov skal kontoret ha samhandlingsformer med brukerne både på system- og individnivå.

Samhandlingen skal evalueres i samarbeid med brukerrepresentantene minst en gang pr år.

11. Universell utforming

Begge samarbeidsparter skal sikre at kravene til universell utforming ivaretas, jfr. Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen § 13. Brukermedvirkning er viktig i planlegging og utforming av kontoret for å sikre kvalitet og brukervennlige bygninger og tjenester.

12. Kompetanseutvikling

Det skal årlig utarbeides en felles kompetanseplan i samarbeid med medbestemmelsesapparatet som regulerer oppgaver og ansvar, herunder økonomisk ansvar for kompetanseutvikling.

Det er enighet om at alle ansatte ved kontoret skal ha likeverdig tilgang til kompetanseutviklingstiltak.

Leder for NAV Frogn er ansvarlig for at det gjennomføres systematisk kompetansekartlegging blant kontorets i forbindelse med gjennomføring av medarbeidersamtaler.

13. Personvern/Informasjonssikkerhet/Beredskap.

Sikkerhetsarbeidet i felles lokalkontor skal understøtte visjoner og mål for å sikre drift og allmenn tillit ved å forebygge og begrense konsekvenser av uønskede hendelser. Dokumentet "felles sikkerhetsnormer for Arbeids- og velferdsforvaltningen" gir føringer innen fagområdene personvern, informasjonssikkerhet og beredskap.

Se vedlagt "Felles sikkerhetsnormer for arbeids- og velferdsforvaltningen" (Se vedlegg 3).

Rutiner for opprettelse av settekontor for ansatte i NAV-kontoret skal være iverksatt før opprettelse av kontoret.

14. Informasjon/profil

Samarbeidspartene er enige om følgende når det gjelder:

Brev:

Brev der kontoret er avsender, skal skrives på brevark med NAV-logo og kommunevåpen, i toppen av brevet, og avsenderinformasjon, NAV stedsnavn, adresse etc. i bunnteksten.

Skilt:

Kontoret skal skilles på utsiden av bygningen.

Kontoret merkes med logo og stedsnavn. Stat og kommune markeres i bunn av skiltet med "Arbeids- og velferdsetaten og Frogn kommune"

Det vil bli utarbeidet informasjonsstrategi for Nav Frogn som skal godkjennes av styringsgruppa innen 17 november 2008.

15. Åpningstider

Det er enighet om at åpningstiden for NAV Frogn skal være: kl. 08-16.00 fra 01.09 til og med 30.04, kl. 08.-15.30 fra 01.04 til og med 31.08. På bakgrunn av utvidet åpningstid bes leder av NAV Frogn ta hensyn til at stat og kommune har forskjellige arbeidstidsavtaler, slik at belastningen ved utvidet åpningstid ikke blir urimelig for medarbeiderne.

16. Drift

Kostnadsprinsipp:

Samarbeidspartene svarer for sin andel av felles driftsutgifter i forhold til antall årsverk de er representert med i det felles lokale kontoret. Det vil foretas en årlig justering for eventuelle korrigeringer ved endring av bemanningen i kontoret.

Forhold rundt fakturerings tidspunkter og måter reguleres i egen avtale, det samme gjelder forhold vedrørende avtale om leie av lokaler. Ved behov for investeringer må beslutninger om dette tas i samarbeidsmøte mellom rådmann og fylkesdirektør.

Særskilte tjenester som ikke dekkes av denne avtale, avtales og faktureres særskilt.

17. Prinsipper for tvisteløsning ved lokal uenighet.

Samarbeidspartene er enige om å søke å løse alle konflikter om inngåelse og fortolkning av denne avtalen gjennom forhandling lokalt. Skulle dette ikke føre fram vil tvisten løses i samsvar med forskrift om nemndbasert tvisteløsning.

18. Revisjon

Avtalen bør legge til rette for at Riksrevisjonen, Arbeids- og velferdsetatens internrevisjon og kommunens revisor kan utføre sine oppgaver i forhold til det felles lokalkontoret på en hensiktsmessig måte.

Det vises til forskrift om internrevisjon i Arbeids- og velferdsetaten(Se vedlegg 4) og "Erklæring om samhandling i forbindelse med Riksrevisjonen og kommunens revisor kontroller ved NAV-kontorer i kommunene" fra KS, Norsk Kommunerevisorforbund og Riksrevisjonen (Se vedlegg 5).

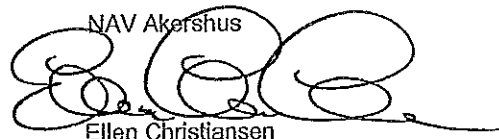
19. Avtaleperiode

Avtalen gjelder fra og med 17. november og skal evalueres innen 1. oktober 2009.
Deretter foretas en evaluering hver annet kalenderår.

Frogn kommune

Marius Trana
Rådmann

NAV Akershus

Ellen Christiansen
fylkesdirektør

III Vedlegg

	Dato
<i>Vedlegg 1</i> Arbeids- og velferdsforvaltningsloven	1.7.2006
<i>Vedlegg 2</i> Forskrift om rammer for delegasjon mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen	26.1.2007
<i>Vedlegg 3</i> Felles sikkerhetsnorm for arbeids og velferdsforvaltningen	
<i>Vedlegg 4</i> Forskrift om internrevisjon i Arbeids- og velferdsetaten	
<i>Vedlegg 5</i> Erklæring om samhandling i forbindelse med Riksrevisjonen og kommunens revisor kontroller ved NAV-kontorer i kommunene	
<i>Vedlegg 6:</i> Samlet saksfremstilling, sak 77/08 fra Kommunestyrets møte 27.10.2008	

f.)

Vedlegg

Kontrollutvalget i Vestby – vedtak i møtet den 16.3.11 om forvaltningsrevisjon av NAV-kontoret og kommunens hjelp til rusmiddelmissbrukere

Formål:

Fungerer samarbeidet om driften av NAV- kontoret i Vestby etter intensjonen og sikres rusmiddelmissbrukerne tjenester i tråd med sosialtjenesteloven og kommunens egne vedtak

Problemstillinger:

1. Har samarbeidet mellom kommunen og NAV Akershus om driften av NAV-kontoret fungert i tråd med samarbeidsavtalen?
2. Hvilken rolle spiller de folkevalgte organene i kommunen i forhold til NAV-kontorets drift og utviklingen av dets tjenester?
3. Hvordan er rusarbeidet organisert ved kontoret og hva slags samarbeid skjer med andre deler av kontoret og med ulike instanser i kommunen? Hva mener de ulike instansene om utviklingen av samarbeidet?
4. Hvordan ivaretas helheten i kommunens arbeid på rusområdet (forebyggende arbeid og rusomsorg) i arbeidsdelingen og samarbeidet mellom NAV-kontoret og kommunen?
5. Hvilken effekt har opprettingen av NAV-kontoret hatt på tilbudet til personer med rusmiddelproblemer?
6. Hvordan etterleves myndighetskravene om tjenester overfor rusmiddelmissbrukere?
(Bl.a.: a. Plikten til å gi opplysning, råd og veiledning, b. Støttetiltakenes innretning og tilgjengelighet, c. Saksbehandlingen og rettighetssikring, d. Midlertidig husvære, e. oppfølging for tiltak etter inst. opphold).
7. Hva mener brukerne om tjenestene innen rusomsorg?
8. Sammenligning ressursbruk/behov med lignede kommuner

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

Kontrollutvalgets møte	28. mars 2011	Sak 13/11
------------------------	---------------	------------------

Sak 13/11 Orienteringer

Vedlegg:

- 1) Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 28. februar 2011
- 2) E-post av 18.3. d.å. fra FDR vedr. stipulert tidsbruk for arbeidet med forvaltningsrevisjon om anskaffelser, jf. utvalgets vedtak i sak 8/11.
- 3) Protokoll fra styremøtet i FIKS den 19. januar 2011
- 4) Årsberetningen for FIKS for 2010
- 5) Reviderte vedtekter for FIKS, etter at alle kommunestyrene har godkjent opptaket av Nesodden som medlem.
- 6) Kopi av Skatteetatens kontrollrapport 2010 datert 15. februar 2011 vedr. skatteoppkreverfunksjonen i Frogn kommune
- 7) Datatilsynets kommuneundersøkelse 2010 – 2011 vedr. Internkontroll og informasjonssikkerhet og utklipp vedr. rapporten fra Kommunal rapport
- 8) Avisutklipp fra Amta, vedr. øvelse i barnevernet og tilbakebetaling av gebyr.
- 9) Aktivitetsplanen pr.18. mars 2011.

Innstilling: Orienteringssakene tas til orientering.

Ås, den 18. mars 2011

Jan T. Løkken /s./
Sekretær

Sekretariat: Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58
Telefon (m): 959 39 656
E-post: FIKS@as.kommune.no
Internett: www.follofik.no

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE

1

PROTOKOLL

Fra møtet 28. februar 2011 kl 18.00 – 20.40 i Rådhuset.

Til stede: Bjørn M. Birkeland (ledet møtet)
Jorun Burum
Ruth Lilian Brekke
Tom Chr. Holtnæs

Forfall: Bjørn Loge

Fra kommunestyret: Rådmann Harald K. Hermansen (sak 05/11 og 06/11)

Fra sekretariatet: Jan T. Løkken

Fra Follo distriktsrevisjon: revisjonssjef Steinar Neby
revisor Annett Eliassen

Vedtak: Innkalling og dagsorden ble, med Birkelands forslag om ny sak, godkjent.

Sakene 05/11 og 06/11 ble behandlet først.

Sak 01/11 Utvalgets årsrapport 2010

Innstilling: Kontrollutvalgets årsrapport for 2010 vedtas.

Årsrapporten for 2010 oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport for 2010 til orientering.

Behandling: Noen skrivefeil i årsrapporten ble rettet opp.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 02/11 Revisjon av utvalgets strateginotat

Innstilling: Det reviderte strateginotatet vedtas.

Behandling: Vedr. kontrollutvalgets rett til å være til stede på lukkede møter i kommunen, mente sekretariatet dette gjaldt kontrollutvalget som organ, men utvalget kan også la et medlem av kontrollutvalget utøve retten på sine vegne. Taushetsbelagte opplysninger kan da bli brakt videre til kontrollutvalget og taushetsplikten gjelder da også for utvalget.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 03/11 Behovet for forvaltningsrevisjon

Innstilling: Saken ble lagt fram uten innstilling.

Behandling: I møtet ble det pekt på at de økonomiske rammene kùn har gitt rom for at 4 av de 10 områdene for forvaltningsrevisjon som var prioritert i handlingsplanen for perioden 2009 til 2012, er vedtatt gjennomført. Det ble understreket at forvaltningsrevisjon er viktig for å sikre at kommunens virksomhet skjer i samsvar med lover og vedtak. En har erfaring for at de prosjektene som er gjennomført, har hatt positiv innvirkning på utviklingen i kommunen. Lovens minimum er ett slikt prosjekt pr. år og det var enighet om at Frogn kommune, med sin størrelse, bør gjennomføre to slike prosjekt pr. år.

Vedtak: Kontrollutvalget mener at en årlig forvaltningsrevisjon i kommunen er for lite og ber om at kommunestyret fra 2012 avsetter midler til to årlige prosjekter pr. år.
Kopi av vedtaket sendes Follo distriktsrevisjon.

Sak 04/11 Utvalgets egnevaluering

Innstilling: Diskusjonen om utvalgets arbeid tas til orientering.

Vedtak: Saken utsettes til utvalgets leder kan være med i behandlingen.

Sak 05/11 Dialog med den nye rådmannen

Behandling: Rådmann Harald K. Hermansen tiltrådte stillingen 1. februar d.å. Han og øvrige møtedeltakere presenterte sin bakgrunn. Rådmannen orienterte om noen av sine prioriteringer i de første ukene i stillingen.
Fra utvalgets side ble det gitt uttrykk for at det ønsker en regelmessig dialog med rådmannen og han vil bli invitert til utvalget ca to ganger pr. år.

Vedtak: Dialogen med rådmannen tas til orientering.

Sak 06/11 Kommunens internkontrollordning

Behandling: Et notat datert 22. januar d.å. fra rådmannen vedr. "Status internkontroll Frogn kommune" var ettersendt via e-post til utvalgets medlemmer.
Rådmannen orienterte om at administrasjonen er i ferd med å slutføre en prosess om hva slags kvalitetssikringssystem den ønsker å gå vider med. Dersom det blir vesentlige endringer i forhold til dagens system, vil kontrollutvalget bli orientert om dette.

Vedtak: Rådmannens redegjørelse tas til orientering.

Sak 07/11 Drøbak gjestehavn – overskridelse av budsjettet

Behandling: Utvalgets medlemmer var bekymret for den manglende kostnadskontroll som hadde kommet fram ved gjennomføringen av prosjektet Drøbak gjestehavn. Revisjonen sa seg villig til, innenfor sitt ordinære revisjonsarbeid, å gi utvalget en nærmere redegjørelse om saken.

Vedtak: Kontrollutvalget avventer en snarlig redegjørelse fra revisjonen om prosjektet Drøbak gjestehavn.

Sak 08/11 Timeforbruk forvaltningsrevisjon

Behandling: Bjørn M. Birkeland mente kommunen i den siste tiden har fått færre forvaltningsrevisjonstimer fra distriktsrevisjonen enn den betaler for. Birkeland varselet om at han vil ta opp denne saken i det kommende styremøtet i distriktsrevisjonen. Steinar Neby viste til situasjonen i selskapet som hadde ført til redusert produksjon på dette området, men at en nå arbeider for å snu dette i positiv retning. Det ble påpekt at prosjektplanen for anskaffelser, jf. utv. sak 26/10, ikke hadde stipulert noe timeforbruk og dette var ikke i tråd med standarden for forvaltningsrevisjon.

Vedtak: Kontrollutvalget avventer distriktsrevisjonens videre arbeid med omfanget av forvaltningsrevisjon til deltakerkommunene. Revisjonen bes legge fram en stipulert oversikt over timeforbruket i prosjektet "anskaffelser".

Sak 09/11 Orienteringssaker

Innstilling: Orienteringssakene tas til orientering.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Eventuelt

Bladet "Kommunal rapport" er svært relevant for utvalgets arbeid. Sekretæren ble bedt om å undersøke om det er budsjett for et abonnement til de medlemmene som ikke har tilgang til bladet på andre måter.

Bjørn B. Birkeland mente kommunen hadde problemer med å overholde de lovpålagte svarfristene for henvendelser de mottar.

Vedtak: Rådmannen bes gi en skriftlig redegjørelse for kommunens ivaretagelse og kvalitetssikring av bestemmelsen i forvaltningslovens § 11a om saksbehandlingstid, foreløpig svar.

Frogn, 7. mars 2011

Bjørn M. Birkeland
Nestleder

Jorun Burum

Jan Løkken

Fra: Even Tveter [Even.Tveter@follodr.no]

Sendt: 18. mars 2011 10:27

Til: Jan Løkken

Emne: Tidsbruk anskaffelser Frogn kommune

Hei Jan !

Viser til sak 8/11 i kontrollutvalgsmøte 28.02 hvor vi blir bedt om å legge fram en stipulert tidsforbruk for prosjektet anskaffelser i Frogn kommune. Vi har stipulert tidsforbruket til 250 timer. Dette er noe mindre enn vi har brukt i de andre kommunene.

Tidsforbruket vil bl.a. være avhengig av hvor tilgjengelig den dokumentasjonen vi etterspør vedrørende de anskaffelsene vi vil gjennom gå er. Vår erfaring fra andre kommuner er at det kan ta tid å fremskaffe dette, avhengig av hvordan dette er organisert i kommunen. Foreløpig er vi ikke kjent med hvordan dette er gjort i Frogn, noe som medfører en viss usikkerhet ift. ressursbruken.

mvh

Even Tveter

rådgiver

Follo distriktsrevisjon

Telefon: 64 87 86 14

Faks: 64 87 86 16

E-post: even.tveter@follodr.no

Web: www.follodr.no

Postadresse: Postboks 3010, 1402 Ski

Besøksadresse: Parkaksen 6, Ski

#####

This message has been scanned by ModusGate Secure Email Gateway

For more information, connect to <http://www.vircom.com/en/products/modusgate/>

18.03.2011

1
3)

**STYRET FOR FOLLO INTERKOMMUNALE
KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT**

PROTOKOLL

fra styremøtet i Erik Johansen-bygget i Ås, onsdag 19. januar 2011, fra kl 18.30 til 20.30.

Til stede: Odd Harald Røst (Oppegård), leder, Thorbjørn Nerland (Enebakk), Håkon L. Henriksen (Ås), Tore Hem (Vestby), Bjørn M. Birkeland (Frogn) og Hans Petter Andresen (Nesodden).

Forfall: Helge Underland (Ski)
Tove Soldal (vara, Ski)

Fra sekretariatet: Jan T. Løkken og May-Britt Ødegård

Lederen ønsket Tore Hem og Hans Petter Andresen velkommen som nye medlemmer av styret.

Vedtak: Innkalling og dagsorden ble enstemmig godkjent.

Sak 01/11 Protokoll fra styremøtet den 8.9.10

Innstilling: 1. Forslaget til protokoll fra styremøtet den 8.9. 2010 vedtas.
2. Leder og nestleder godkjenner protokollen etter en høring i styret.
Vedtatt protokoll sendes ut som orienteringssak ved innkallingen til det neste styremøtet.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 02/11 Opptaket av Nesodden

Innstilling: Redegjørelsen tas til orientering.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 03/11 Årsberetningen for 2010

Innstilling: Forslaget til årsberetning for 2010 vedtas
Når godkjent regnskap foreligger, oversendes årsberetningen til kommunestyrene som melding.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 04/11 Økonomistatus pr. 31.12

Innstilling: Regnskapsrapporten pr. 31.12 2010 tas til orientering.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 05/11 Egenevaluering av styrets arbeid

Innstilling: Saken ble lagt fram uten innstilling.

Behandling: I diskusjonen ble det bla. pekt på at 2 -3 styremøter pr. år er noe snaut.

Vedtak: Styret tar sikte på å avholde fire styremøter pr. år.

Sak 06/11 Møteplan/årshjul 2011

Innstilling: Møteplan for styret for FIKS 2011:

- 25. mai
- 28. september

Begge møter fra kl 18.30 i FIKS' lokaler

Vedtak: Møteplan for FIKS for 2011:

- 25. mai
- 31. august
- 26. oktober (nytt styre)

Møter holdes fra kl 18.30 i FIKS' lokaler

Sak 07/11 Kurs for de nye kontrollutvalgene

- Innstilling:**
1. Kurs for de nye kontrollutvalgene holdes 22. og 23. november 2011. Sekretariatet bes bestille et egnet kurssted.
  2. Sekretariatet legger fram endelig forslag til program for kurset til neste styremøte.

Behandling: Et forslag om å legge kurset til Strømstad fikk positiv mottakelse.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sak 08/11 Rapport fra sekretariatet

Vedtak: Den skriftlige redegjørelsen ble enstemmig tatt til orientering.

Sak 09/11 Gjensidig orientering om arbeidet i kontrollutvalgene

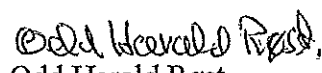
Innstilling: Informasjonen om arbeidet i kontrollutvalgene tas til orientering.

Vedtak: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Eventuelt

Ingen saker til eventuelt.

2. februar 2011

Odd Harald Røst
Leder

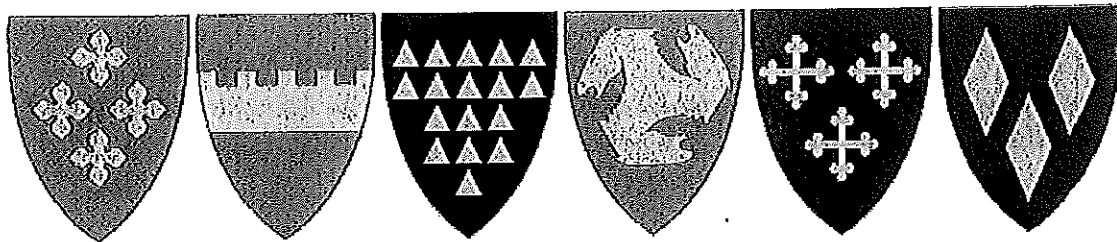

Thorbjørn Nerland
Nestleder

Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat

FIKS

Årsberetning for 2010

Follo Interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse Rådhusplassen 29
Telefon: 64 96 20 58 m: 959 39 656
E-post FIKS@follofiks.no
Internett: www.follofiks.no

Grunnlaget for FIKS

Kommunelovens § 77, nr. 10 bestemmer at *"Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for sekretærbistand til kontrollutvalget."*

I forskrift for kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet den 15. juni 2004, heter det i § 20, 3. ledd: *"Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til kommunens eller fylkeskommunens administrasjon. Den som utfører revisjonsoppgaver for den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen kan ikke utøve sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget."*

1. desember 2010 var det fem år siden Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat (FIKS) startet opp sitt arbeid. Forslaget om å opprette dette selskapet kom fra ordførermøtet i Follo. Seks kommuner var med fra starten:

- Enebakk
- Frogn
- Oppegård
- Ski
- Vestby
- Ås

Høsten 2010 søkte Nesodden kommune om å få bli deltaker i FIKS. Etter vedtak i kommunestyrene i deltakerkommunene vil Nesodden ventelig bli fullverdig medlem fra februar 2011. Nesodden har fra oktober fått sekretærtjenester fra FIKS på lik linje med de andre deltakerne. Se eget avsnitt om opptaket av Nesodden.

FIKS er etablert med hjemmel i kommunelovens § 27 om interkommunalt samarbeid. Sekretariatet er ikke et eget rettssubjekt, men et samarbeidstiltak mellom deltakende kommuner.

Vedtektenes Kap. 3 gir formålet: *"FIKS skal yte sekretariatsbistand til deltakende kommuners kontrollutvalg i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i KL og forskrifter om kontrollutvalg fastsatt med hjemmel i KL. Dersom styret beslutter det, kan det ytes bistand til andre kommuner enn deltakerkommunene."*

FIKS' vedtekter følger vedlagt denne årsmeldingen.

Styret

Styret for FIKS består i henhold til vedtektenes Kap. 7.1 av lederne i kommunenes kontrollutvalg med nestlederne som personlige varamedlemmer. Styret har i 2010 bestått av:

Odd Harald Røst, Oppegård kommune, leder
 Thorbjørn Nerland, Enebakk kommune, nestleder
 Håkon L. Henriksen, Ås kommune
 Roar Thun, Ski kommune
 Bjørn Loge, Frogn kommune
 Liv Løberg, Vestby kommune (fram til 13. september)
 Tore Hem (fra 14. september)

Bjørn M. Birkeland har som fast ordning møtt for Bjørn Loge og har vært med på to av møtene. Tilsvarende har Helge Underland møtt for Roar Thun. Lars Johan Rustad møtte som varamedlem fra Vestby på møtet den 8. september.

Styrets oppgave, jf. vedtektenes Kap 7.4, er å påse at sekretariatet drives i samsvar med gjeldende retningslinjer og vedtak og å utarbeide forslag til budsjett overfor kommunene. Styret har instruksjonsmyndighet overfor leder av sekretariatet i forhold til selve driften av sekretariatet. Det enkelte kontrollutvalg fastsetter for øvrig sekretariatets arbeidsoppgaver.

I 2010 ble det avholdt 3 styremøter, hvorav ett via skriftlig saksbehandling (postalt). Møtene fant sted i lokalene til Ås kommune.

Styret har i 2010 blant annet behandlet budsjett for 2011, lønnsoppgjøret i FIKS, tema på årets forumsmøte, opptaket av Nesodden kommune som deltaker i FIKS og rapporter fra sekretariatet. Det postale møtet foretok den endelige behandlingen av årsregnskapet for 2009. Styremøtene har også vært benyttet som forum for erfaringsutveksling mellom utvalgene.

Noen av sakene omtales nærmere nedenfor.

Sekretariatet

Sekretariatet har følgende ansatte:

- Jan T. Løkken, sekretariatsleder i hel stilling
- May-Britt Ødegård, rådgiver i halv stilling fra 1. januar 2010

Sekretariatet framleier, via Ås kommune som vertskommune, kontorlokaler på Rådhusplassen 29 i Ås. Hver medarbeider har eget kontor og leier møterom via kommunen etter behov. Ås kommune står for regnskapsføringen og kommunens revisor reviderer regnskapet. Det store kopieringsbehovet ivaretas av en egen, leid maskin. Sekretariatet har pc-terminaler som er koblet opp mot kommunens servere, foruten to laptop'er som kan kobles opp mot kommunen ved arbeid under møter eller hjemme. IT-avdelingen bistår ved kjøp og problemer innen data.

Begge de ansatte deltok i en dagskonferanse i regi av Forum for kontroll og tilsyn i januar. Hovedtemaet var "85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll". May-Britt Ødegård deltok en dag på NKRFs nasjonale kontrollutvalgskonferanse på Gardermoen i februar. Rådgiveren deltok også på revisorforeningens kurs om regnskap, revisjon og kontroll i kommunene i mai og NKRFs kurs for kontrollutvalgssekretærer i september.

May-Britt Ødegård deltok i april i et møte hos fylkesmannen for Oslo og Akershus sammen med revisjonsenhetene og kontrollsekretariata i de to fylkene. Møtet drøftet tiltak for bedre informasjonsflyt mellom fylkesmannen og kontrollutvalgene om planer og tilsyn og resultatene fra disse. Møtet er blant annet fulgt opp med regelmessig informasjon til kontrollutvalgene om fylkesmannens tilsyn.

I forbindelse med opptak av Nesodden som deltaker i FIKS, sluttet styret seg til sekretariatets vurdering av om at en forsøker å håndtere veksten i oppgavene som følger av dette innenfor dagens bemanning i sekretariatet.

Sekretariatets oppgaver

Sekretariatet hadde ansvaret for innkallingen av til sammen 46 møter i kontrollutvalgene i 2010. Utvalgene har behandlet til sammen 257 saker.

Utvalg	Møter	Antall saker
Enebakk	7	45
Frogn	6	36
Nesodden, fra 16.10	4	34
Oppegård	7	28
Ski	6	36
Vestby	8	44
Ås	8	34
Totalt	46	257

Sekretariatets oppgaver er todelt: tradisjonelle sekretær oppgaver og utredning til hjelp for kontrollutvalgene. Det er utviklet rutiner for innkalling, sakspapirer og oppfølging av møtene i kontrollutvalgene. I dette arbeidet inngår innhenting av informasjon fra kommunen og andre, skriving av saksframlegg med forslag til vedtak og kvalitetssikring av hver sak. Sekretariatet har ansvaret for at utvalgenes vedtak blir formidlet til rette instans og for at vedtakene blir fulgt opp. Utlegging av innkallinger og protokoller fra utvalgene på kommunenes Internetsider er en viktig del av informasjonsarbeidet.

FIKS har ansvaret for selskapskontrollen innen de samarbeidende kommunene. Temaet for selskapskontrollen i 2010 ble drøftet i styret for FIKS i september. Opplegget ble senere godkjent i kontrollutvalgene. Kontrollen fokuserte på oppfølgingen av tidligere kommunestyrevedtak, blant annet i forbindelse med rapportene om selskapskontroll fra 2008 og 2009. Ved årsskiftet var tre av seks rapporter behandlet i kontrollutvalgene.

Ås og Nesodden gikk i 2010 inn som deltakere i Follo distriktsrevisjon. Sekretariatet samarbeider etter dette med distriktsrevisjonen i seks av kommunene, og med BDO vedr. Vestby kommune. Vestby konkurranseutsetter årlig sin forvaltningsrevisjon og FIKS står for gjennomføringen av disse.

Opptak av Nesodden i FIKS

Nesodden kommunestyre vedtok sommeren 2010 enstemmig å søke om opptak i FIKS. Styret i FIKS anbefalte i sitt møte den 8. september overfor kommunestyrene i deltakerkommunene om at Nesodden tas opp som deltaker. Pr. 31. desember hadde fem av kommunene sluttet seg til denne innstillingen. Vestby kommunestyre vil trolig gjøre det samme primo februar.

Kontrollutvalget i Nesodden sluttet seg til styrets forslag om godtgjøring til FIKS for perioden 16. oktober til 31. desember. Senere vedtok kommunestyret en bevilgning i samsvar med dette. Kommunestyret har også vedtatt kontrollutvalgets budsjett for 2011 med refusjon til FIKS som foreslått av styret.

Fram til Nesoddens medlemskap er godkjent av alle kommunene, har kommunen rett på sekretærtjenestene fra FIKS på lik linje med de andre deltakerne. Kontrollutvalgets leder har observatørstatus i styret for FIKS
FIKS hadde i 2010 sekretæransvaret for fire møter i kontrollutvalget i Nesodden.

Faglig forum for kontrollutvalgene

FIKS arrangerte den 25. august et faglig forumsmøte for kontrollutvalgene i Follo. Kontrollutvalget i Oppegård stilte kommunestyresalen til rådighet for møtet. Møtet var denne gangen lagt opp som et kveldskurs med "det statlige tilsynet og kommunenes egenkontroll" som tema. Kurset samlet 29 deltakere fra utvalgene og revisjonen.

Informasjon om FIKS

FIKS sine Internettsider gir informasjon om FIKS, nyheter, oversikt over kontrollutvalgene, møteplan og linker til de kommunene som deltar i samarbeidet. Alle forvaltningsrevisjonsrapporter fra Follo-kommunene blir lagt ut på sidene. Internettadressen er: <http://www.follofiks.no>.

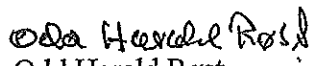
Økonomi

I vedtektenes Kap. 6.2 heter det at "Sekretariatets driftsutgifter fordeles med et likt basistilskudd på hver kommune som utgjør 50% av driftskostnadene og de resterende 50% av driftskostnadene fordeles etter folketall."

Ås kommune sto for innkrevingen av til sammen kr 1 145 000,- i tilskudd fra kommunene i 2010. I tillegg kom kr 32 000,- fra Nesodden i forbindelse med deres overgangsperiode. Lønnsutgifter er den største posten på FIKS sitt budsjett. Vi viser for øvrig til regnskapet for 2010 som legges fram som egen sak.

Styret vedtok i møte den 9. september budsjett for 2011. Styret vedtok samtidig å tilbakeføre kr 150 000,- av overskuddet fra foregående år til kommunene. Budsjettet for 2011 ble seinere vedtatt av kommunestyrene etter innstilling fra kontrollutvalgene.

Ås, den 19. januar 2011

Odd Harald Røst
Styreleder

Thorbjørn Nerland
Nestleder

5)

**VEDTEKTER
FOR FOLLO INTERKOMMUNALE
KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
(FIKS)**

KAP. 1. SEKRETARIATETS RETTSLIGE STATUS

1.1

Follo Interkommunale Kontrollutvalgs Sekretariat (heretter kalt FIKS) er en interkommunal virksomhet som er opprettet med hjemmel i kommunelovens § 27 av 25. sept 1992 (heretter kalt KL).

1.2

Sekretariatet er ikke eget rettssubjekt, men er et samarbeidstiltak mellom deltakende kommuner.

KAP. 2. DELTAKERE I SEKRETARIATET

Deltakere i sekretariatet er:

Enebakk kommune, organisasjonsnummer 964 949 581, Prestegårdsveien 4, 1912 Enebakk

Frogn kommune, organisasjonsnummer 963 999 098, Rådhusveien 6, 1440 Drøbak

Nesodden kommune, organisasjonsnummer 944 383 565, Vardenbakken 99, 1451 Nesoddtangen¹

Oppegård kommune, organisasjonsnummer 944 384 081, Kolbotnvn 30, 1410 Kolbotn

Ski kommune, organisasjonsnummer 960 507 878, Idrettsveien 8, 1400 Ski

Vestby kommune, organisasjonsnummer 943 485 437, Rådhusgt 1, 1540 Vestby

Ås kommune, organisasjonsnummer 964 948 798, Skoleveien 1, 1430 Ås

KAP. 3. SEKRETARIATETS FORMÅL

FIKS skal yte sekretariatsbistand til deltakende kommuners kontrollutvalg i samsvar med de til en hver tid gjeldende bestemmelser i KL og forskrifter om kontrollutvalg fastsatt med hjemmel i KL.

Dersom styret beslutter det, kan det ytes bistand til andre kommuner enn deltakerkommunene.

---

¹ Opptatt som deltaker etter vedtak i kommunestyrene i

Ski 13.10.2010

Ås 13.10.2010

Enebakk 25.10.2010

Oppegård 27.10.2010

Vestby 7.02.2011

KAP. 4. SEKRETARIATETS OPPGAVER

Sekretariatet skal være sammensatt slik at så vel vanlige sekretariatsoppgaver som spesifikke fagoppgaver i forhold til forskrift om kontrollutvalg kan utføres av sekretariatet.

KAP. 5. VERTSKOMMUNE

Sekretariatet har kontor i Ås kommune, som også er sekretariatets vertskommune.

KAP. 6. INNSKUDDSPLIKT, EIERANDELER OG DELTAKERANSVAR

6.1

Deltakerne i sekretariatet svarer ikke innskudd.

6.2

Sekretariatets driftsutgifter fordeles med et likt basistilskudd på hver kommune som utgjør 50 % av driftskostnadene og de resterende 50 % av driftskostnadene fordeles etter folketall.

Avtalt driftstilskudd betales til vertskommunen innen 01.05. hvert år.

6.3

Den enkelte deltaker er utad 100 % ansvarlig for sekretariatets forpliktelser, men kan umiddelbart deretter kreve refundert fra de øvrige deltakere deres andel etter ovenstående fordelingsnøkkel.

KAP. 7. STYRET

7.1

Sekretariatet ledes av et styre.

Styret, som velges for kommunestyreperioden på 4 - fire - år, har ett medlem fra hver kommune. Styret består av lederne i kommunenes kontrollutvalg med nestlederne som personlige varamedlemmer. Styret sitter inntil nytt styre er valgt.

Styret utpeker selv styrets leder og dets nestleder.

7.2

Sekretariatets leder, som er styrets sekretær, har møteplikt i styremøter og har rett til å uttale seg, jf også pkt. 8.2.

7.3

Hvert medlem har en stemme.

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede.

Som styrets beslutning gjelder det som flertallet av de møtende – men likevel minst 1/3-del av samtlige styremedlemmer – har stemt for. Ved stemmelikhet er styreleders stemme avgjørende.

7.4

Styrets oppgave er å påse at sekretariatet drives i samsvar med fastsatt formål, vedtekter, årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av kommunene.

Styret utarbeider forslag til budsjett og økonomiplan i samsvar med de retningslinjer som kommunene fastsetter.

Styret kan ikke ta opp lån.

7.5

Styret ansetter leder av sekretariatet. Styret har instruksjonsmyndighet overfor leder av sekretariatet i forhold til selve driften av sekretariatet. Det enkelte kontrollutvalg fastsetter for øvrig sekretariatets arbeidsoppgaver.

KAP. 8. LEDER AV SEKRETARIATET

8.1

Sekretariatet skal ha en daglig leder som skal forestå den daglige ledelsen av sekretariatet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir. Leder av sekretariatet ansetter øvrige ansatte.

8.2

Leder av sekretariatet er styrets sekretær og saksbehandler. Leder av sekretariatet har tale- og forslagsrett i styrets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar at vedkommende ikke skal kunne møte.

8.3

Leder av sekretariatet skal holde styret orientert om alle forhold av betydning for driften av sekretariatet. Leder av sekretariatet skal rapportere til styret på en slik måte og så ofte som situasjonen tilsier det og som styret for øvrig måtte bestemme.

KAP. 9. SEKRETARIATETS REGNSKAP, BUDSJETT M.V.

9.1

Sekretariatets budsjett skal følge kommunale budsjettforskrifter.

9.2

Sekretariatets regnskap skal føres av vertskommunen. Regnskapet skal føres og avgis etter kommunale regnskapsprinsipper.

9.3

Vertskommunens revisor reviderer sekretariatets regnskap.

9.4

Regnskap og årsberetning sammen med revisjonsrapporten forelegges for den enkelte deltaker (kommunestyret) som melding.

KAP. 10. PERSONVERN OG KOMMUNAL FORVALTNING

10.1

De alminnelige regler i bl.a. KL., forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder for sekretariatet.

KAP. 11. VERTSKOMMUNEN (ARBEIDSGIVERANSVAR)

11.1

Vertskommunen har det formelle arbeidsgiveransvar for de ansatte i sekretariatet. Kommunestyret i vertskommunen gir ved oppretting av sekretariatet styret fullmakt til å utøve arbeidsgiveransvaret fullt ut.

Kommunestyrets overføring av myndighet til styret er en forutsetning for sekretariatets uavhengighet i forhold til vertskommunens administrasjon.

KAP. 12. MØTEGODTGJØRELSE

12.1

Medlemmer av styret har krav på møtegodtgjørelse i overensstemmelse med de satser som gjelder lignende verv i vertskommunen.

KAP. 13. ENDRING AV VEDTEKTENE

13.1

Endring av vedtektene krever full tilslutning fra samtlige deltakende kommuner.

KAP. 14. UTTREDEN OG/ELLER AVVIKLING

14.1

Den enkelte deltaker kan med ett års skriftlig varsel til styret si opp sitt deltakerforhold i sekretariatet.

14.2

Den uttredende deltaker fortsetter å hefte ovenfor kreditorene og ovenfor de øvrige deltakere for sin andel av sekretariatets forpliktelser på uttredningstidspunktet.

14.3.

Ved uttreden eller ved avvikling av sekretariatet gjelder KL § 27.

6

Kommunestyret i Frogn kommune
Postboks 10
1441 DRØBAK

Kontrollrapport 2010 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen i Frogn kommune

Vi har gjennomført kontroller knyttet til skatteoppkreverfunksjonen for Frogn kommune for 2010. Regnskapet viser per 31. desember 2010 en skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorene (etter fradrag for avsetning til margin) på kr 1 468 012 280 og utestående restanser² på kr 77 072 101 herav berostilte krav på kr 13 100 682. Skatteregnskapet er avgitt av kommunens skatteoppkrever den 20. januar 2011.

1. Oppgaver og kontroll

Grunnlaget for skatteetatens kontroll av skatteoppkreverfunksjonen er "Instruks for skattekontorenes kontroll av skatteoppkreverne" av 29. november 2007.

Skattekontoret har ansvaret for å avklare at skatteoppkreverfunksjonen utøves tilfredsstillende i henhold til gjeldende regelverk på følgende områder:

- Ressurser og tilpasset organisering
- Regnskapsføring, rapportering og avleggelse av skatteregnskapet
- Skatte- og avgiftsinnkreving
- Arbeidsgiverkontroll

Riksrevisjonen har ansvaret for revisjon av skatteoppkreverfunksjonen. Skatteetaten utfører oppgavene med kontroll av skatteoppkreverfunksjonen.

2. Omfanget av kontrollen

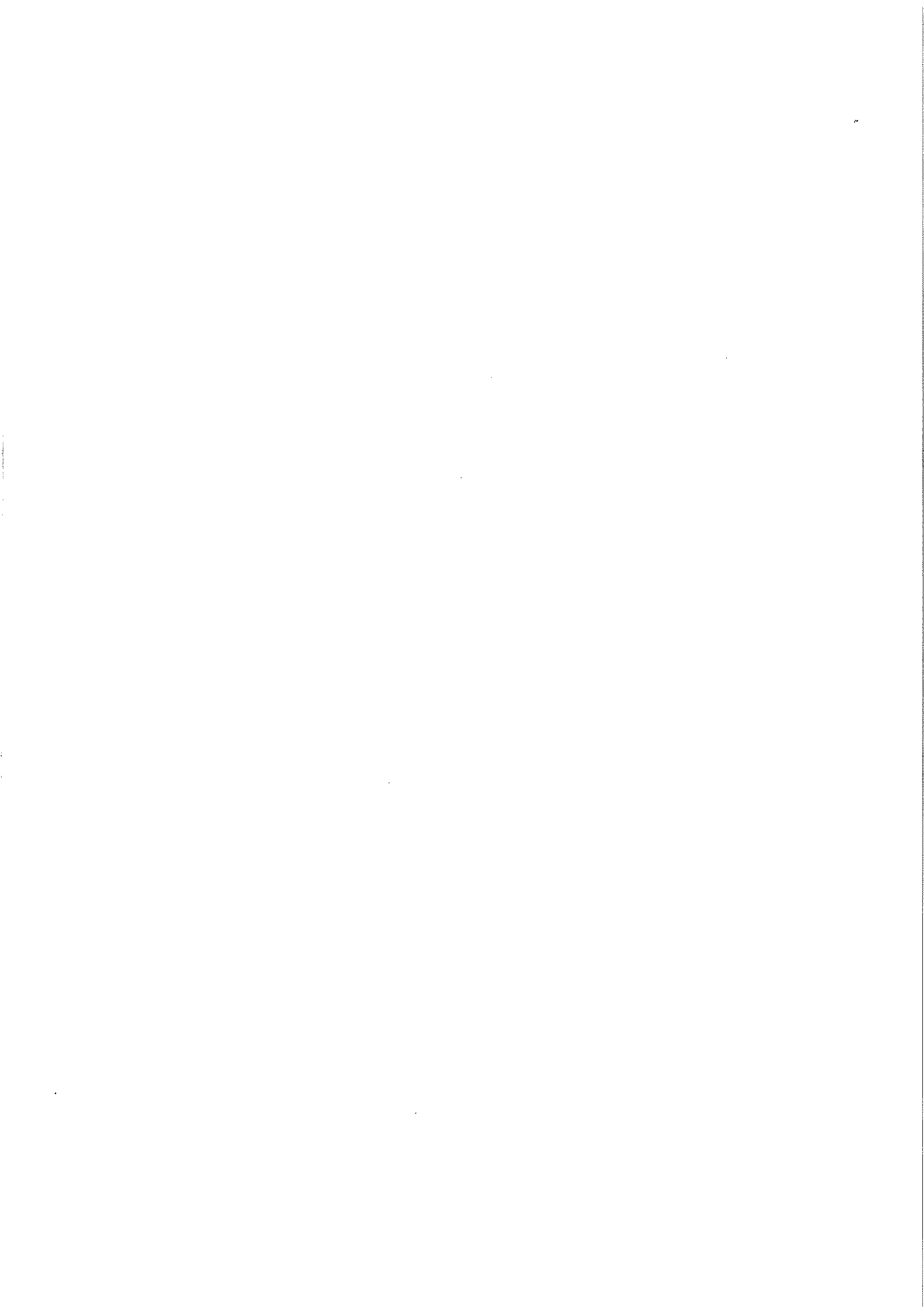
Skattekontoret har i 2010 gjennomført stedlig kontroll av skatteoppkreverkontoret for området skatteregnskap. Siste stedlige kontroll ble avholdt 31. mai 2010.

Skattekontoret har i 2010 i tillegg gjennomført kontorkontroll av skatteoppkreverkontoret for områdene skatteregnskap, innkreving og arbeidsgiverkontroll.

Skatteoppkreverkontoret har gitt tilbakemelding på pålegg og anbefalinger som er gitt.

¹ Sum innbetalt og fordelt til skattekreditorene

² Sum åpne (ubetalte) forfalte debetkrav

3. Resultat av utført kontroll

Basert på utført kontroll mener skattekontoret følgende:

- **Ressurser og tilpasset organisering**

Etter en samlet vurdering finner skattekontoret at skatteoppkreverkontoret er organisert slik at gjøremålene i henhold til skatteoppkreverinstruksen kan utføres tilfredsstillende. Skattekontoret har ingen spesielle anmerkninger til kontorets ressursituasjon.

- **Regnskapsføring, rapportering og avleggelse av skatteregnskap**

Etter en samlet vurdering finner skattekontoret at regnskapsføringen, rapporteringen og avleggelsen av skatteregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk og gir et rettviseende uttrykk for skatteinntekten i regnskapsåret.

- **Skatte- og avgiftsinnkrevingen**

Etter en samlet vurdering finner skattekontoret at utførelsen av innkreivingsarbeidet og oppfølgingen av restansene i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk.

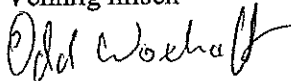
- **Arbeidsgiverkontroll**

Etter en samlet vurdering finner skattekontoret at utførelsen av arbeidsgiverkontrollen i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk, retningslinjer og utføres i tilstrekkelig omfang.

4. Ytterligere informasjon om kontrollene

Skattekontoret har gjennom sine kontrollhandlinger i 2010 gitt pålegg og anbefalinger som er meddelt skatteoppkrever i brev av 22. juni 2010.

Vennlig hilsen

Odd Woxholt
avdelingsdirektør
Skatt øst

Christine E. Kiste

Kopi til:

- Kontrollutvalget i Frogn kommune
- Kemneren i Follo
- Riksrevisjonen
- Skattedirektoratet

Datatilsynet

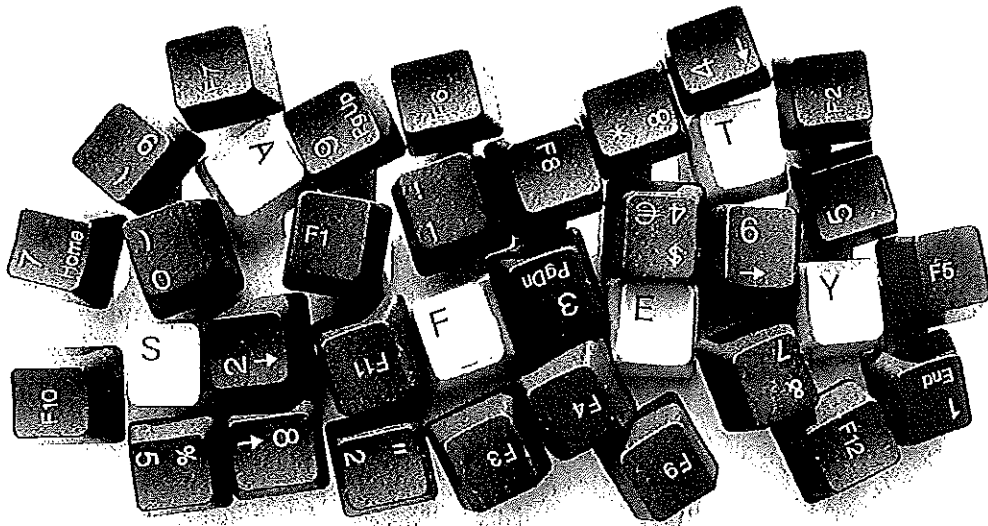
Kommuneundersøkelsen

2010-2011

Internkontroll og
informasjonssikkerhet

15. februar 2011

7

Datatilsynet, Tilsyns- og sikkerhetsavdelingen

Datatilsynet

Gateadresse: Tollbugata 3, Oslo

*Postadresse: postboks 8177, dep
0034 Oslo*

E-post: postkasse@datatilsynet.no

Telefon: 22 39 69 00

Faks: 22 42 23 50

Denne rapporten bygger på en kartlegging gjennomført mot norske kommuner og fylkeskommuner høsten 2010. Svar ble avgitt fra 429 kommuner og fylkeskommuner, hvilket utgjør en svarandel på 96 %. 18 kommuner og en fylkeskommune besvarte ikke spørsmålene, på tross av gjentatte purringer.

Versjon 1.2

Sammendrag

Kommunene har vært en prioritert sektor i Datatilsynet arbeid. Årsaken er at sektoren er storforbrukere av personopplysninger. En stor del av disse faller i kategorien sensitive og/eller beskyttelsesverdige opplysninger.

Tilsynet har tatt i bruk en kombinasjon av virkemidler i arbeidet med kommunene: Det har vært gjennomført målrettet informasjonsarbeid, utviklet målrettede veiledere, løpende saksbehandling og vært gjennomført relativt omfattende kontrollvirksomhet.

Til tross for det intense arbeidet som har vært lagt ned, svarer kun en knapp majoritet (52 %) av kommunene og fylkeskommunene¹ i redegjørelsen at de har etablert internkontroll for behandling av personopplysninger. Dette er overraskende ti år etter at personopplysningsloven trådte i kraft.

Tidligere var mange av kommunenes behandlinger konsesjonspliktige. Ved ikrafttredelse av personopplysningsloven fjernet man, i tråd med lovgivers føringer, flere av kommunenes behandlinger fra konsesjonsplikten. Oppfyllelse av pliktene skulle sikres gjennom kommunens egne systematiske tilnærming til regelverket. Det vil si gjennom internkontroll. Tilsynsmyndigheten skulle på sin side føre overoppsyn med etterlevelsen av regelverket, gi råd og veiledning, samt føre stedlig kontroll med kommunene. Redegjørelsen viser at forutsetningene som ble lagt til grunn ikke har blitt innfridd i praksis.

Datatilsynet satte i undersøkelsen opp en rekke kontrollspørsmål. Disse er tuftet på elementer tilsynet mener må være tilstede i et tilfredstillende internkontrollsystem. Kommunenes besvarelser bekrefter at de som påstår å ha internkontroll på plass langt på vei har en akseptabel oversikt over behandlinger, rettslig grunnlag, overordnede rammer for informasjonssikkerhet. Likevel blir det, etter hvert som flere kontrollspørsmål introduseres, tydelig at mange ikke har sluttført arbeidet.

Når kommunene besvarelser kontrolleres mot *alle* kontrollspørsmål, faller andelen som har etablert tilfredsstillende internkontroll til rundt 7 %. Dette er et dramatisk lavt tall.

Rapporten viser et behov for en ny strategi for til å nå kommunene. Etter tilsynets vurdering er et slikt betydelig avvik fra regelverket ikke bærekraftig. Dette til tross for at brudd på systempliktene om internkontroll og informasjonssikkerhet i seg selv ikke innebærer at personopplysninger behandles på en kritikkverdig måte. Datatilsynet peker på behov både på å se på hensiktsmessigheten til regelverket og behov for tiltak for å styrke etterlevelsen.

Datatilsynet vil som et ledd i den videre prosess innlede et enda tettere samarbeid med relevante departement, kommunene og deres interesseorganisasjoner. I denne prosessen må hensiktsmessig virkemiddelbruk drøftes, herunder om tilsynet i økende grad bør reagere kraftigere på regelverksbrudd.

---

¹ I resten av rapporten vil kommunene benyttes som felles betegnelse for både kommune og fylkeskommune.

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Nøkkeltall.....	5
Analyse av besvarelser.....	6
Har kommunene oversikt over personopplysningene de behandler?	6
Er det rettslige grunnlag for behandlingene avklart?.....	7
Forholdet til informasjonssikkerhet	7
Har kommunene etablert avvikshåndtering?	7
Ivaretas den registrertes sentrale rettigheter?.....	8
De som oppgir at de ikke har internkontroll.....	8
Samlet vurdering og konklusjon	8
Er funnene alvorlige?	10
Forslag til tiltak.....	10
Vedlegg I – Metode	11
Vedlegg II – Første purrebrev til kommunene.....	12
Vedlegg III – Andre purrebrev til kommunene	13
Vedlegg IV – Utdrag av tallmaterialet.....	14
Vedlegg V – Skjema for datafangst.....	19

Innledning

Våren 2010 iverksatte Datatilsynet en systematisk kartlegging av norske kommuners etterlevelse av personopplysningsloven. Tilsynet tok utgangspunkt i systemplikten kommunen har etter personopplysningslovens § 14 (internkontroll).

Tallene i denne analysen er basert på kommunenes egne svar. Spørsmålene er primært besvart av rådmenn, sikkerhetsansvarlig eller andre sentrale plasserte medarbeidere.

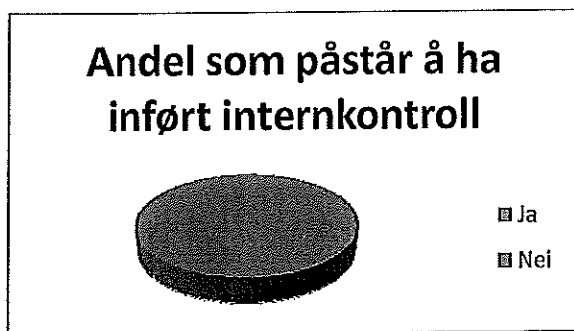
Kartleggingen ble sendt alle landets kommuner. Det ble avgitt hele 429 svar, som tilsvarer en svarandel på 96 %. Dette gir et godt statistisk grunnlag for analyse. Datatilsynet er imidlertid ikke tilfreds med at hele 19 kommuner, på tross av gjentatte purringer, avstod fra å svare. Datatilsynet vil følge opp disse kommunene på en adekvat måte i løpet av 2011.

Datatilsynet håper rapporten kan inngå som underlag for å drøfte hvordan kommunene i større grad kan nås med regelverkets krav. Det aktualiserer også spørsmålet om virkemiddelbruken ovenfor kommunene har vært hensiktsmessig. Tilsynet ønsker at videre arbeid med denne sektoren skal foregå i tett samarbeid med kommunene selv og deres interesseorganisasjoner.

Datatilsynet har valgt å presentere alle relative tall i forhold til den totale datafangst på 429 enheter (alle som svarte). Dette er valgt for å unngå tvil om basisen for relativiseringen. I den grad det er presentert funn som relaterer seg til andre tallstørrelser, vil dette uttrykkes eksplisitt.

Nøkkeltall

Kartleggingen viser at 52 % av kommunene oppgir å ha etablert internkontroll i samsvar med personopplysningslovens krav. Analyse av tallmateriale tyder imidlertid på at det reelle tallet er langt lavere. Dersom man kontrollerer denne knappe majoriteten mot kontrollspørsmålene, varierer resultatet avhengig av hvilke parametre som legges inn som verifiserende elementer.

Datatilsynet satte opp en del kriterier som skal være på plass før en virksomhet kan sies å ha et fullt ut fungerende internkontroll. Dette innebærer blant annet:

- At virksomheten har oversikt over personopplysninger som behandles.
- At virksomheten har kontrollert det rettslige grunnlag for å behandle opplysningene.
- At det er fastsatt rammer og klargjort ansvar for informasjonssikkerhet.
- At det har vært gjennomført sikkerhetsrevisjoner i løpet av de siste 18 månedene.
- At det er etablert rutine av å håndtere avvik.
- At det er etablert rutiner for innsyn, retting og sletting av personopplysninger.

Dersom det kontrolleres for alle de ovennevnte forhold, faller andelen som kan sies å ha en fullverdig internkontroll til i overkant av 7 %. Dette er et dramatisk lavt tall etter tilsynets oppfatning.

Virkeligheten ligger trolig et sted i mellom tallet 7 % og 52 %, avhengig av hvor strenge kriterier som legges til grunn for definisjonen av å ha et fungerende internkontrollsystem.

Datatilsynet har ved valg av kriterier for et fungerende internkontrollsystem, lagt til grunn forventninger tilsynet stiller i forbindelse med en stedlig kontroll. Dersom tilsynet hadde gjennomført stedlig kontroll med alle landets kommuner tilsier resultatene i undersøkelsen at opp mot 90 % av kommunene kunne fått påpekning av plikt, varsel om vedtak eller vedtak. Selv om dette tallet er meget høyt, underbygges det delvis av tilsynets stedlige kontrollvirksomhet mot kommuner. Det gis varsel om vedtak eller vedtak til de fleste kommuner som blir kontrollert².

Analyse av besvarelser

Den høye svarprosenten gir muligheter for presis angivelse av gjeldende status hos kommunene på kontrolltidspunktet.

Har kommunene oversikt over personopplysningene de behandler?

Tallene viser at 42 % av respondentene har en samlet oversikt over personopplysningene som behandles. Etter Datatilsynets vurdering er det å ha oversikt over hvilke personopplysninger som behandles avgjørende for å kunne oppfylle lovens krav. Tilsynet ba imidlertid kommunene å besvare om det forelå "en samlet oversikt". Kommunene kan således ha oversikt, men at informasjonen er spredd i organisasjonen. Datatilsynet opprettholder behovet for "en samlet oversikt", siden dette vil være en viktig forutsetning for ledelsens kontroll med at internkontroll er etablert for alle behandlinger i virksomheten.

Tradisjonelt deler man et system for internkontroll inn i tre deler:

- Styrende (primært ledelsesorienterte dokumenter og beslutninger)
- Gjennomførende (rutiner rettet mot ansatte)
- Kontrollerende (periodisk gjennomgang og avvikssystem)

Datatilsynet mener at en samlet oversikt over en kommunes behandlinger bør være forelagt virksomhetens ledelse. Videre bør oversikten på en overordnet måte vise hvilke plikter disse behandlingene utløser. Dersom dette ikke foreligger, vil ledelsen i praksis ha vanskeligheter med å verifisere en tilfredsstillende etterlevelse av regleverket.

Dersom man stiller forventninger om at en kommune som påstår å ha etablert internkontroll, må ha en samlet oversikt over egne behandlinger, faller andelen som har et etablert system fra 52 % til 42 %.

Det å ha en oversikt over behandlinger er en så fundamental del av det å ha internkontroll at ovennevnte "nedjustering" kunne være rimelig. Datatilsynet vil likevel i forhold til de øvrige kontrollspørsmålene ta utgangspunkt i kommunens påstand om at internkontroll er på plass.

---

² Kilde: Datatilsynets oppsummeringsrapporter fra kontrollvirksomheten, årene 2001-2010. Datatilsynets saksbehandlingssystem, arkivkode 52.

Er det rettslige grunnlag for behandlingene avklart?

Tallene viser at rundt 46 % av kommunene oppgir å ha klarlagt det rettslige grunnlaget for behandlingene av personopplysninger. Med rettslig grunnlag menes at kommunen har kontrollert at de enten har hjemmel i lov, har samtykke fra den registrerte eller kan påvise et annet rettslig grunnlag for behandlingen.

Det er ulovlig å behandle personopplysninger med mindre man har et rettslig grunnlag. Behandlingen vil imidlertid ikke være lovstridig i seg selv om dette ikke er avklart. Datatilsynet mener likevel at en oversikt over det rettslige grunnlaget for alle behandlinger er påkrevd for å kontrollere at kommunen ligger innefor de rammer som lovgiver har satt. I en del tilfeller behandler kommunen opplysninger som ikke er fastsatt i lov eller forskrift. Da må det foreligge et annet rettslig grunnlag, for eksempel samtykke fra den registrerte.

Datatilsynet konstaterer at det er en sterk sammenheng mellom de som oppgir å ha internkontroll og de som har avklart de rettslige rammer, henholdsvis 52 og 46 %. Tallene innebærer at stort sett alle de som mener å ha etablert internkontroll, har forvisset seg om at de ligger innefor de rettslige rammer for behandling av personopplysninger.

Forholdet til informasjonssikkerhet

Det er en sterk sammenheng mellom kommuner som svarer bekreftende på at de har internkontroll og de som hevder å ha fastlagt rammer for informasjonssikkerhetsarbeidet. Tallene er henholdsvis 52 og 48 %. Tallene innebærer at nær alle som oppgir å ha etablert internkontroll, ser ut til å ha prioritert å etterleve reglene om informasjonssikkerhet.

Inntrykket som undersøkelsen etterlater, sammensvarer godt med observasjoner gjort av tilsynspersonell i felten. Ved stedlige kontroller har det vært rapportert at mange kommuner sidestiller etterlevelse av regelverk for informasjonssikkerhet med etterlevelse av personopplysningsloven³.

Hva gjelder ansvarsforhold i forhold til informasjonssikkerhet, så hevder 46 % av kommunene å ha kontroll på dette. Det er tilnærmet samme antall som de som hevder å ha fastlagt rammer for informasjonssikkerhetsarbeidet. Igjen ser man den sterke sammenheng mellom oppfyllelse av informasjonssikkerhet og til de som oppgir å ha etablert internkontroll.

I underkant av 20 % av kommunene oppgir å ha gjennomført en risikovurdering i løpet av de siste 18 månedene. Dette tallet er etter tilsynets oppfatning meget lavt. Samtidig synes tallet å samsvare godt med inntrykk formidlet av tilsynspersonell som har vært på stedlig kontroll hos kommuner. Det hevdes at kommunene har hatt vanskeligheter med å benytte seg av de friheter som regelverket legger opp til gjennom krav til forholdsmessig sikring av personopplysninger. Mange kommuner ønsker "klarere regler for hvordan ting skal gjøres", i motsetning til selv å velge løsninger hvor de selv må dokumentere forholdsmessig sikkerhet. Etter tilsynets oppfatning må behovet for å understøtte kommunenes preferanser avklares. Tilsynsmyndigheten må forholde seg til den realitet som utspiller seg.

Har kommunene etablert avvikshåndtering?

I undersøkelsen hevder rundt 42 % av kommunene at de har etablert avvikshåndtering. Av de 223⁴ kommunene som hevdet å ha etablert internkontroll, svarte 41 at de ikke hadde fått avvikssystem på

³ Dette stadfestes i flere oppsummeringsrapporter fra kontrollårene 2001-2010

⁴ Merk at dette og de nær følgende er fysiske antall, ikke prosentandel

plass. Disse 41 kommunene hadde gjennomgående heller ikke etablert rutiner for å ivareta innsyn, retting og sletting. Kun 13 av dem hadde etablert rutiner som kreves i forskriftens § 3-1.

Ivaretas den registrertes sentrale rettigheter?

Av de sentrale rettighetene i personopplysningsloven om innsyn, retting og sletting oppgir kun 22 % av kommunene å ha etablert rutine for oppfyllelse av disse alle disse pliktene. Dette til tross for at det stilles eksplisitte krav til dette i forskriften⁵. Dersom det kun stilles krav til å ha rutiner for to av de tre rettighetene, øker andelen til 31 %. Reduseres kravet til en rutine, øker andelen ytterlig til 41 %.

Den statistiske sammenhengen mellom de som oppgir å ha etablert internkontroll og de som oppfyller forskriftens eksplisitte krav om rutiner for å oppfylle rettigheter synes svak. Tallene er henholdsvis 52 og 22 %.

Ovennevnte tyder på at mange kommuner ikke ser noen tydelig sammenheng mellom den registrertes rettigheter etter personopplysningsloven og internkontroll.

De som oppgir at de ikke har internkontroll

Hele 48 % av kommunene svarer "nei" på spørsmålet om de har internkontroll. Dette er ikke overraskende for Datatilsynet, men er like fullt et skuffende tall. Det er 202⁶ kommuner som har svart "nei" på spørsmålet. Av disse svarer 116 at de er i gang med arbeidet. Ytterlig 37 svarer at det ikke er noen aktivitet for å oppfylle plikten, på tross av at et flertall av dem oppgir å være kjent med regelverkets krav.

Hele 93 kommuner begrunner sin manglende etterlevelse av regelverket med "at det er for arbeidskrevende". Ytterligere 66 kommuner hevder at "de mangler kunnskap om hvordan internkontroll kan etableres" og 15 kommuner oppgir at "etterlevelse er for kostbart". De resterende oppgir i hovedsak at de avventer felles interkommunale prosjekter.

Dette understreker at stort sett alle kommuner kjenner regelverkets krav. Etter Datatilsynets vurdering skyldes mangelen på etterlevelse av regelverket ikke mangel på informasjon. Problemet synes å være knyttet til prioriteringer og hvordan kommunen skal oppfylle plikten.

Datatilsynet har grunn til å tro at i forhold til nær sagt alle de 202 kommunene som har svart "nei", dreier den manglende etterlevelsen seg om opplevd kompetansemangel. Det vurderes arbeidskrevende for dem fordi de ikke vet hvordan de skal arbeide med tematikken. Hele 66 av kommunene bekrefter at de mangler kunnskap om internkontroll og arbeidet med dette.

Samlet vurdering og konklusjon

Tallmaterialet viser at kommunene synes å ha en for snever tolkning av hva som ligger i begrepet og rettsreglene for internkontroll. Dersom man ut fra datagrunnlaget skal danne en stereotypi av en kommune som selv mener å ha etablert internkontroll kan følgende trekkes frem. Kommunen har:

- en samlet oversikt over behandling av personopplysninger
- det rettslige grunnlaget er klarlagt

⁵ Personopplysningsforskriftens § 3-1

⁶ Dette og de nær følgende er et fysisk antall, ikke en prosentandel.

- det er fastsatt rammer for informasjonssikkerhetsarbeidet og ansvaret er tydeliggjort

kommunen har ikke:

- gjennomført risikovurdering som dokumenterer forsvarlig håndtering av personopplysninger
- etablert rutiner for å sikre den registrerte lovfestede rettigheter
- etablert et fungerende system for avvikshåndtering

Beskrivelsen over er et slags gjennomsnittlig bilde av situasjonen i de 52 % av kommunene som selv mener å ha etablert et system for internkontroll.

Nær alle kommunene som påstår å ha etablert internkontroll, kan sies å ha arbeidet med informasjonssikkerhet. Datatilsynet har utarbeidet egne veiledere som har gitt relativt spesifikke føringer i forhold til informasjonssikkerhetsarbeidet⁷. Det er Datatilsynets oppfatning at denne veilederen har hatt sterk gjennomtrengning i kommunesektoren, spesielt i perioden 1998-2008. Etter denne perioden har ikke veilederen holdt helt tritt med den teknologiske utviklingen og den har trolig svekket sin betydning.

Etter hvert som flere kontrollspørsmål introduseres, faller andelen som kan sies å ha etablert internkontroll i henhold til regelverket. Når alle de materielle kravene til systemet skal fylles, faller altså mange kommuner igjennom.

Godt under halvparten (22% av det totale antallet) av de som hevder å ha internkontroll, har rutiner som er spesifikt nevnt i personopplysningsforskriften⁸. I undersøkelsen ble det kontrollert for rutiner knyttet til innsyn, retting og sletting. Kommunene ser ut til å legge vesentlig høyere vekt på å sikre personopplysningene, enn å sikre den registrerte rettighetene som ligger i loven.

Når Datatilsynet kontrollerer kommunenes besvarelser mot alle kontrollspørsmål er det kun 7 % som kan sies å oppfylle kravene som normalt stilles til internkontroll. Dette er et nedslående resultat. Resultatet er spesielt nedslående sett i lys av den vedvarende satsningen tilsynet har hatt ovenfor kommunene.

Etter tilsynets vurdering reiser ovennevnte resultat også spørsmålet om regelverkets hensiktsmessighet. Det er et kraftig signal til regelverksutvikler at en stor gruppe innenfor regelverkets virkeområde ikke har sett det som mulig etterleve kravene på en adekvat måte. Dette kan ikke alene tilskrives motvilje, men reelle utfordringer som kommunen står ovenfor. Resultatene vil således spilles inn i pågående regelverksprosess.

Kartleggingen synliggjør imidlertid et behov for en fortsatt betydelig innsats mot kommunene. Av de virkemidlene tilsynet har til disposisjon, synes en kombinasjon av veiledning, kontroll og eventuelle bruk av sanksjoner som en mulig løsning. I første omgang kan det imidlertid være naturlig å drøfte saken med kommunenes interesseorganisasjoner. Et felles initiativ mellom tilsynet og disse kan være mer rasjonelt enn en omfattende individuell oppfølging av den enkelte kommune.

Datatilsynet bør følge opp de 206 kommunene som svarer negativt på spørsmålet om internkontroll. Tilsynet kan gi målrettet veiledning om hva disse må eller bør foreta seg for å sikre etterlevelse av

---

⁷ Veileder i informasjonssikkerhet for kommuner og fylker.

⁸ Se kapittel 3.

regelverket. Videre bør det vurderes en oppfølging av de som svarte "ja", men som faller igjennom på kontrollspørsmål.

Er funnene alvorlige?

Tallene som er innhentet gir ikke støtte for å konkludere med at kommunene behandler personopplysninger på en uforsvarlig måte. Man kan imidlertid fastslå at en majoritet av norske kommuner synes å mangle en tilfredsstillende systematikk i sin etterlevelse av regelverket.

Funnene viser at det er betydelige utfordringer knyttet til hvordan internkontroll forstås og håndteres i en kommunal virksomhet. Dette viser etter tilsynets vurdering et behov for en relativ massiv oppfølging, hvor ansvarlig departement og interesseorganisasjoner får en sentral rolle.

Datatilsynet vil måtte holde den videre utviklingen holdes under oppsikt.

Forslag til tiltak

Datatilsynet er avhengig av et tett samarbeid med andre aktører for å oppnå en endring av gjeldende situasjon. For å oppnå dette må det settes i verk tiltak som påvirker to forhold:

- Kommunenes rammebetingelser
- Kommunenes muligheter for etterlevelse

Hva gjelder kommunenes rammebetingelser så vil tilsynet spesielt trekke frem en grundig vurdering av regelverkets hensiktsmessighet. Er rettsreglene som kommunene stilles ovenfor rimelige? Bør det vurderes forenklinger?

Kommunenes muligheter for etterlevelse er tett knyttet til barrierene virksomheter opplever i møtet med regelverket. Det er generelt utformet og gir ofte mangelfull anvisninger om hvordan rettsreglene kan møtes.

Med bakgrunn i ovennevnte foreslås:

1. At foreliggende rapport oversendes Datatilsynets regelverksprosjekt med sikte på å vurdere regelverkets hensiktsmessighet ovenfor kommunene.
2. At Datatilsynet utvikler kontakten med relevante samarbeidsparter for å bidra til et løft i kommunenes tilnærming til regelverket. Aktuelle parter i første omgang kan være Kommunal- og Regionaldepartementet, Kommunenes Sentralforbund, Kommunalt informasjonssikkerhetsforum (KINS).
3. At mulighetene for utvikling av bransjenorm, etter modellen fra helsevesenet, drøftes med partene.
4. At undersøkelsen gjentas i 2012 eller 2013 for å følge utviklingen.

Vedlegg I – Metode

Rapporten er basert på tallmateriale innhentet ved en tradisjonell spørreundersøkelse. For å sikre en høy svarprosent, har tilsynet benyttet personopplysningslovens § 42 for å pålegge kommunene å avgi svar.

Det ble benyttet et webbasert verktøy for datafangst. Tilsynets henvendelse sendt kommunene elektronisk ved to anledninger. For å forsikre seg om at henvendelsen faktisk ble mottatt av alle kommunene, ble henstillingen supplert med brev til de som ikke hadde besvart undersøkelsen. Ytterlig en brevlig purring ble sendt på et senere stadium. Til sist ble gjenstående kommuner ringt opp per telefon.

Når sluttstrek for datainnsamling ble satt, gjenstod det 18 kommuner og 1 fylkeskommune som ikke hadde svart. Disse vil få særskilt oppfølging fra tilsynets side i løpet av 2011. De manglende svarene vil imidlertid i liten grad påvirke resultatene i undersøkelsen.

Bearbeiding og analyse av tall har skjedd ved bruk av regneark.

Selve undersøkelsen

Undersøkelsen startet med innhenting av data om kommunen. Etter dette ble respondenten ledet til et hovedspørsmål: Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? Avhengig av svaret på dette hovedspørsmål, ble respondenten ledet videre i to hovedretninger.

De som svarte "Ja"

Datatsynet ønsket å kontrollere respondentens besvarelse opp mot noen kontrollspørsmål. Det ble derfor stilt en rekke tilleggsspørsmål. Disse hadde til hensikt å avdekke om besvarelsen var tilstrekkelig presis. Tilsynet tok utgangspunkt i elementer man mente burde være tilstede for å avgi et positivt svar. Ved å koble det positive utgangspunktet til kontrollspørsmål, ville man kunne avdekke inkonsistens i besvarelsen. Datatsynet har også sett på sammenheng (korrelasjon) mellom en rekke ulike parametre.

De som svarte "Nei"

Hos de som svarte "nei" til hovedspørsmålet, ønsket tilsynet å kartlegge årsaken til dette. Disse respondentene ble ledet til spørsmål som kunne avdekke hvorfor kommunen ikke hadde fått et system på plass og om de hadde planer for arbeidet med å få på plass et slikt system.

Presentasjon av funnene

Datatsynet har valgt å presentere alle relative tall i forhold til den totale datafangst på 429 enheter. Dette er valgt for å unngå tvil om basisen for relativiseringen. I den grad det er presentert funn som relaterer seg til andre tallstørrelser, vil dette uttrykkes eksplisitt.

Det er gjennomført kontroll av logisk konsistens i tallmateriale, uten at feil er påvist. Tilsynet utelukker imidlertid ikke at sådan kan forekomme.

Vedlegg II – Første purrebrev til kommunene

Kommunen/fylkeskommunen
v/ rådmann/administrasjonssjef

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
09/01440 TTT

Dato
24. juni 2010

REDEGJØRELSE FOR ARBEIDET MED PERSONVERN OG INTERNKONTROLL

I november 2009 sendte Datatilsynet ut veileder for internkontroll og informasjonssikkerhet til alle kommuner og fylkeskommuner. Ved utsendelsen av veilederen gjorde Datatilsynet det klart at tilsynet i løpet av juni 2010 ville be hver enkelt kommune og fylkeskommune redegjøre for status for arbeidet med internkontroll og informasjonssikkerhet for behandling av personopplysninger.

Med hjemmel i lov om behandling av personopplysninger av 14. april 2000 nr. 31 (personopplysningsloven) § 44, samt § 42 tredje ledd nr 3, ber Datatilsynet nå alle kommuner og fylkeskommuner om å gå inn på vedlagt peker (se under) og redegjøre for status for behandling av personopplysninger. Svarfrist er 15. august 2010.

Det gjøres oppmerksom på at Datatilsynet kan kreve ettersending av dokumenter for å kunne kvalitetssikre den enkeltes redegjørelse.

Spørsmålene forutsettes besvart av den som har ansvar for, eller best oversikt over arbeidet med internkontroll og informasjonssikkerhet for behandling av personopplysninger. Det understrekes imidlertid at det er et ledelsesansvar å sørge for at dette er på plass, og at det blir redegjort for dette arbeidet overfor Datatilsynet.

Spørsmålene som stilles dreier seg om internkontrollsystemet for behandling av personopplysninger. Der dette er på plass bes det redegjort for om det foreligger dokumentasjon for hvilke behandlinger som foretas, formålet for behandlingene, ansvarsforhold og rutiner for avvikshåndtering samt sikring av de registrertes rettigheter. Videre bes det oppgitt når internkontrollsystemet ble etablert eller sist oppdatert, og når det sist ble gjennomført egenkontroll av systemet. Dersom kommunen eller fylkeskommunen ikke har internkontrollsystemet på plass ber Datatilsynet om en redegjørelse for hvorfor, planlagt oppstart for arbeidet og kjennskap til regelverket. Det vil være nyttig å få klarhet i status for internkontrollsystemet for spørsmålene besvares.

Datatilsynets veileder om internkontroll og informasjonssikkerhet gir en god oversikt over hva som kreves for å komme i gang med internkontroll for behandling av personopplysninger. Omlag har 150 kommuner hittil deltatt på Datatilsynet gratis kurs om internkontroll og informasjonssikkerhet. Til høsten vil det arrangeres dagskurs i Bodø, Stavanger, Kristiansund og Sarpsborg.

Klikk for å komme til redegjørelsen: <https://web.questback.com/datatilsynet/kommuhernpersonvern/>

Med vennlig hilsen

Leif T. Aanensen
avdelingsdirektør

Renate Thorald
prosjektleder

Postadresse:
Postboks 8177 Dep
0634 OSLO

Kontoradresse:
Tollbugt 3

Telefon:
22 39 69 00

Telefaks:
22 42 23 50

Org.nr:
974 761 467

Hjemmeside:
www.datatilsynet.no

Vedlegg III – Andre purrebrev til kommunene

Kommunen/fylkeskommunen
w/ rådmann/administrasjonssjef

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
09/01440 TTF

Dato
08. september 2010

PURRING PÅ REDEGJØRELSE FOR ARBEIDET MED PERSONVERN OG INTERNKONTROLL

Viser til brev av 24. juni 2010 (vedlagt). Datatilsynet kan ikke se å ha inntatt svar på vår henvendelse hvor alle landets kommuner og fylkeskommuner bes om å redegjøre for arbeidet med internkontroll og informasjonssikkerhet.

Vi minner om at med hjemmel i lov om behandling av personopplysninger av 14. april 2000 nr. 31 (personopplysningsloven) § 44, samt § 42 tredje ledd nr 3, er alle kommuner og fylkeskommuner pålagt å svare. Vennligst gå inn på vedlagt peker for å svare. Svarfrist er satt til 1. oktober 2010.

<https://web.questback.com/datatilsynet/kommunerpersonvern/>

Spørsmålene forutsettes besvart av den som har ansvar for, eller best oversikt over arbeidet med internkontroll og informasjonssikkerhet for behandling av personopplysninger. Det understrekes imidlertid at det er et ledelsesansvar å sørge for at dette er på plass, og at det blir redegjort for dette arbeidet overfor Datatilsynet.

Datatilsynet minner om at det blir arrangert gratis kurs i internkontroll og informasjonssikkerhet på følgende steder i høst.

14. september – MOSS
16. september – STÅVÅNGER
20. september – KRISTIANSUND
22. september – BODØ

For mer informasjon og påmelding: http://www.datatilsynet.no/templates/Page_3564.aspx

Med vennlig hilsen

Leif T. Aanensen
avdelingsdirektør

Renate Thoreld
prosjektleder

Postadresse:
Postboks 8177 Dep
0034 OSLO

Kontoradresse:
Tollbugt 3

Telefon:
22 39 69 00

Telefaks:
22 42 23 50

Org.nr:
974 761 467

Hjemmeside:
www.datatilsynet.no

Vedlegg IV – Utdrag av tallmaterialet

Noen få kommuner har kun angitt tilhørighet til fylke, uten å oppgi navn på kommune. Disse vil likevel kunne spores opp av Datatilsynet siden navn på kontaktperson er angitt i underlagsmaterialet.

Kommuner som svarte "Ja" på spørsmålet om internkontroll var etablert

Fylke	Kommune	Fylke	Kommune
Møre og Romsdal	Sykkylven	Rogaland	Haugesund kommune
Møre og Romsdal	Hareid	Sogn og Fjordane	Hornindal
Hedmark	Nord-Odal kommune	Hedmark	Trysil
Vestfold	Re	Østfold	Askim
Telemark	Telemark fylkeskommune	Østfold	Trøgstad
Aust-Agder	Valle kommune	Akershus	Lørenskog kommune
Østfold	Marker	Buskerud	Øvre Eiker kommunen
Buskerud	Kommune	Akershus	Fet kommune
Buskerud	Nes kommune	Møre og Romsdal	Rauma
Vestfold	Sandefjord	Sogn og Fjordane	Vik kommune
Nordland	Steigen kommune	Akershus	Sørums
Akershus	Nes kommune	Vestfold	Horten Kommune
Hordaland	Vaksdal Kommune	Oppland	Lom
Sør-Trøndelag	Åfjord	Hedmark	Elverum kommune
Rogaland	Klepp	Aust-Agder	Vegårshei kommune
Aust-Agder	Evje og Hornnes kommune	Hedmark	Ringsaker
Vest-Agder	Åseral kommune	Aust-Agder	Fylkeskommune
Aust-Agder	Bykle kommune	Østfold	Råde
Vestfold	Hof kommune	Finnmark	fylke
Vest-Agder	Søgne	Nord-Trøndelag	Namdalseid
Buskerud	Røyken	Sogn og Fjordane	Høyanger
Vestfold	Andebu kommune	Aust-Agder	Tvedestrand
Nordland	Lurøy	Troms	Tromsø kommune
Rogaland	Stavanger kommune	Finnmark	Alta kommune
Akershus	Rælingen	Østfold	Fredrikstad kommune
Hordaland	Fedje	Oppland	Gran kommune
Akershus	Enebakk kommune	Oppland	Øystre Sildre kommune
Vestfold	Nøtterøy kommune	Sør-Trøndelag	Melhus kommune
Nord-Trøndelag	Grong	Nord-Trøndelag	Snåsa
Hordaland	Odda kommune	Buskerud	Ringerike kommune
Nordland	Vefsn kommune	Nordland	Hamarøy
Møre og Romsdal	Kristiansund kommune	Nord-Trøndelag	Høylandet kommune
Østfold	Rygge kommune	Østfold	Skiptvet
Nordland	Hattfjelldal	Troms	Skånland
Østfold	Eidsberg	Buskerud	Hurum
Sør-Trøndelag	Midtre Gauldal kommune	Buskerud	Sigdal kommune
Hedmark	Sør-Odal kommune	Oppland	Sel
Nordland	Bø kommune	Oppland	Gausdal
Hedmark	Eidskog kommune	Akershus	Akershus fylkeskommune
Akershus	Frogn	Møre og Romsdal	Halsa kommune
Møre og Romsdal	Ålesund	Troms	Målselv kommune
Rogaland	Sandnes kommune	Sør-Trøndelag	Oppdal
Hordaland	Ulvik	Nordland	Grane kommune
Møre og Romsdal	Aure	Akershus	Nesodden kommune

Sør-Trøndelag	Klæbu	Vestfold	Tønsberg Kommune
Oppland	Vågå	Buskerud	Ål
Nordland	Kommune	Buskerud	Lier kommune
Nord-Trøndelag	Steinkjer	Hordaland	fylkeskommune
Vestfold	Vestfold Fylkeskommune	Møre og Romsdal	Stranda
Nordland	Vågan kommune	Buskerud	Modum
Vestfold	Tjøme	Hedmark	Tolga
Østfold	Hobøl	Nord-Trøndelag	Frosta
Nordland	Træna	Sogn og Fjordane	Stryn
Buskerud	Buskerud fylkeskommune	Hordaland	Jondal kommune
Nordland	Dønna	Vest-Agder	Songdalen kommune
Akershus	Ski	Nord-Trøndelag	Namsskogan
Telemark	Nome kommune	Nord-Trøndelag	Overhalla
Telemark	Siljan	Akershus	Skedsmo kommune
Hedmark	Os i Østerdalen	Buskerud	Drammen
Nordland	Hemnes	Buskerud	Hemsedal
Finnmark	Hammerfest kommune	Nordland	Saldal kommune
Møre og Romsdal	1563 Sunndal	Finnmark	Porsanger
Sør-Trøndelag	Kommune	Oppland	Vestre Slidre
Nordland	Andøy kommune	Møre og Romsdal	Sandøy kommune
Nord-Trøndelag	Namsos	Rogaland	Hjelmeland
Nordland	Alstahaug kommune	Møre og Romsdal	Vestnes
Vest-Agder	Audnedal	Nordland	Meløy kommune
Oppland	Dovre	Troms	Harstad
Hedmark	Alvdal	Akershus	GJERDRUM
Hedmark	Tynset	Hordaland	Kommune
Sør-Trøndelag	Orkdal	Vestfold	Holmestrand kommune
Nordland	Ballangen	Troms	1926 Dyrøy
Finnmark	Karášjoga gjelda Karasjok kommune	Sogn og Fjordane	Bremanger
Aust-Agder	Gjerstad	Vest-Agder	Kristiansand kommune
Hordaland	Stord	Buskerud	Flå
Troms	Kvæfjord kommune	Hedmark	Grue
Akershus	Asker kommune	Oppland	Lillehammer
Østfold	Halden Kommune	Møre og Romsdal	Molde
Vest-Agder	Sirdal kommune	Oppland	Ringebu Kommune
Troms	Troms	Buskerud	Nedre-Eiker kommune
Møre og Romsdal	Sula kommune	Hedmark	kommune
Oppland	Sør-Aurdal kommune	Møre og Romsdal	Tingvoll
Møre og Romsdal	Fylkeskommune	Troms	Bjugn
Møre og Romsdal	Ørskog	Østfold	Sarpsborg kommune
Hedmark	Stor-Elvdal kommune	Hordaland	Sveio kommune
Akershus	Oppegård	Sogn og Fjordane	Eld
Hedmark	Hamar	Møre og Romsdal	Giske kommune
Akershus	Kommune	Hedmark	Våler
Vestfold	Larvik	Østfold	Hvaler kommune
Østfold	Spydeberg	Troms	Sørreisa
Oppland	Østre Toten Kommune	Østfold	Kommune
Akershus	Eidsvoll	Telemark	Skien
Oppland	Oppland fylkeskommune	Hedmark	kommune
Hordaland	Etne	Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag fylkeskommune
Oppland	Skjåk kommune	Rogaland	Time

Møre og Romsdal	Rindal kommune	Hedmark	Stange kommune
Sør-Trøndelag	Hemne kommune	Nordland	Beiarn kommune
Akershus	As kommune	Buskerud	Hole kommune
Vestfold	Stokke kommune	Oppland	Nord-Aurdal kommune
Hordaland	Askøy	Troms	Karlsøy kommune
Akershus	Bærum kommune	Nordland	Herøy
Hordaland	Øygarden kommune	Sogn og Fjordane	Selje
Nordland	Øksnes 1868	Rogaland	Sola kommune
Nordland	Sortland	Troms	Balsfjord
Akershus	Nannestad kommune	Hordaland	OSTERØY
Telemark	Notodden kommune	Sogn og Fjordane	Vågsøy
Sør-Trøndelag	Trondheim kommune	Hedmark	Engerdal
Nord-Trøndelag	Llerne	Møre og Romsdal	Ulstein kommune
Sogn og Fjordane	Ardal kommune	Nordland	Austrheim kommune
Aust-Agder	Grimstad kommune	Nord-Trøndelag	Fosnes kommune
Buskerud	Hol		
Akershus	Ullensaker kommune		
Troms	Lenvik kommune		

Kommuner som svarte "Nei" på spørsmålet om internkontroll var etablert

Fylke	Kommune	Fylke	Kommune
Sør-Trøndelag	Tydal	Sør-Trøndelag	Rørøs kommune
Nord-Trøndelag	Mosvik	Troms	Tranøy Kommune
Nordland	Vevelstad	Rogaland	Vindafjord
Sør-Trøndelag	Hitra kommune	Sogn og Fjordane	Leikanger kommune
Rogaland	Sauda	Telemark	Vinje
Hordaland	Lindås kommune	Vest-Agder	Lindesnes kommune
Østfold	Rømskog kommune	Møre og Romsdal	Gjemnes
Telemark	Porsgrunn kommune	Buskerud	Krødsherad
Sør-Trøndelag	Osen	Sogn og Fjordane	Luster
Hordaland	Bømlo	Oppland	Jevnaker kommune
Sogn og Fjordane	Fjaler	Møre og Romsdal	Midsund
Møre og Romsdal	Nesset	Troms	Gralangen
Rogaland	Finnøy Kommune	Rogaland	Kvitsøy
Hordaland	Modalen	Møre og Romsdal	Kommune
Troms	Bjarkøy	Finnmark	Deanu gjelda - Tana kommune
Nord-Trøndelag	Levanger	Sør-Trøndelag	Holtålen
Møre og Romsdal	Fræna kommune	Sør-Trøndelag	Skaun kommune
Hordaland	Kvinnherad	Nordland	Bodø Kommune
Finnmark	Hasvik	Østfold	Rakkestad kommune
Hordaland	Fitjar	Troms	Kåfjord
Telemark	Kviteseid	Troms	Nissedal
Nord-Trøndelag	Stjørdal kommune	Sogn og Fjordane	Flora kommune
Telemark	Hjartdal kommune	Rogaland	Hå kommune
Troms	Lyngen kommune	Finnmark	Vardø kommune
Rogaland	Sokndal kommune	Troms	Skjervøy
Møre og Romsdal	Elde	Vest-Agder	Hægebostad
Finnmark	Vadsø kommune	Oppland	Nord-Fron
Nord-Trøndelag	Leka	Nordland	Gildevskål
Finnmark	Kvalsund	Oppland	Vestre Toten kommune

Telemark	Tokke kommune		Vest-Agder	Mandal
Nordland	Bindal		Aust-Agder	0928 Birkenes
Buskerud	Flesberg		Sør-Trøndelag	Frøya
Finmark	Kautokeino kommune		Rogaland	Bokn
Telemark	Fyresdal		Sogn og Fjordane	Gloppen
Buskerud	Rollag		Nordland	Røst
Sør-Trøndelag	Malvik		Vest-Agder	Marnardal
Nord-Trøndelag	Vikna kommune		Hordaland	Tysnes kommune
Nordland	Lødingen		Sogn og Fjordane	Solun kommune
Telemark	Tinn		Hedmark	Komune
Sør-Trøndelag	Meldal kommune		Telemark	0822 SAUHERAD
Vest-Agder	Lyngdal		Nordland	Værøy
Nordland	Sørfold		Sør-Trøndelag	Kommune
Finmark	Måsøy		Nordland	Hadsel kommune
Oppland	Gjøvik kommune		Nord-Trøndelag	Meråker
Hordaland	1231 - Ullensvang Herad		Hordaland	1232 eldfjord
Oppland	Søndre Land kommune		Aust-Agder	Arendal
Troms	Longyearbyen lokalstyre		Østfold	Aremark
Møre og Romsdal	Norddal		Hordaland	Masfjorden kommune
Nordland	Moskenes kommune		Rogaland	Bjerkreim
Hordaland	Granvin		Buskerud	Nore og Uvdal kommune
Troms	Salangen		Hedmark	Folldal
Nord-Trøndelag	Nord-Trøndelag fylkeskommune		Rogaland	Strand
Nordland	Fauske Kommune		Hedmark	Løten
Oppland	Vang		Nordland	Nordland fylkeskommune
Aust-Agder	Bygland		Telemark	Drangedal
Troms	Sogn of Fjordane fylkeskommune		Sør-Trøndelag	Selbu
Rogaland	Forsand kommune		Aust-Agder	Iveland kommune
Troms	Bardu		Hedmark	Hedmark fylkeskommune
Oppland	Nordre Land kommune		Vest-Agder	Flekkefjord
Telemark	Bamble kommune		Finmark	Gamvik
Rogaland	Lund		Møre og Romsdal	Ørsta kommune
Rogaland	Gjesdal kommune		Sogn og Fjordane	Gaular kommune
Nordland	Leirfjord		Sogn og Fjordane	Kommune
Rogaland	Karmøy kommune		Finmark	Båtsfjord kommune
Hordaland	Fjell kommune		Møre og Romsdal	Aukra
Sør-Trøndelag	Rennebu		Nordland	Kommune
Sør-Trøndelag	Agdenes		Møre og Romsdal	Haram
Nord-Trøndelag	Flatanger kommune		Rogaland	Randaberg kommune
Nord-Trøndelag	Verdal kommune		Nordland	Rana kommune
Akershus	Vestby kommune		Troms	Ibestad
Hordaland	Os		Hordaland	Austevoll kommune
Oppland	Øyer kommune		Hordaland	Voss
Telemark	Bø kommune		Nord-Trøndelag	Inderøykommune
Hordaland	Meland kommune		Vestfold	Svelvik
Vest-Agder	Farsund		Møre og Romsdal	Smøla
Østfold	Fylkeskommune		Rogaland	Rennesøy
Hordaland	1260 Radøy		Rogaland	Elgersund kommune
Buskerud	Kongsberg		Telemark	Kragerø kommune
Rogaland	fylkeskommune		Nordland	Sømna
Sogn og Fjordane	Kommune		Vestfold	Lardal

Akershus	Nittedal kommune	Troms	Kvænangen
Nordland	Kommune	Aust-Agder	Åmli
Rogaland	Tysvær kommune	Finnmark	Lebesby
Vest-Agder	Kvinesdal	Akershus	Hurdal
Aust-Agder	Lillesand kommune	Rogaland	Suldal
Finnmark	Sør-Varanger	Nord-Trøndelag	Røyrvik kommune
Oslo	Oslo	Møre og Romsdal	Volda
Vestfold	Sande	Oppland	Lunner kommune
Sogn og Fjordane	Askvoll	Sogn og Fjordane	Hyllestad
Sogn og Fjordane	Aurland	Sogn og Fjordane	Naustdal
Sogn og Fjordane	1422 Lærdal	Finnmark	NORDKAPP
Sør-Trøndelag	Snillfjord kommune	Møre og Romsdal	Kommune
Telemark	Seljord	Nord-Trøndelag	Leksvik
Hordaland	Bergen kommune	Nordland	Brønnøy kommune
Rogaland	Utsira	Hordaland	Fusa kommune
Sogn og Fjordane	Gulen kommune	Aust-Agder	Froland kommune
Vest-Agder	Vennesla	Sør-Trøndelag	Roan
Sogn og Fjordane	Sogndal	Nordland	Nesna kommune
Troms	Berg	Møre og Romsdal	Stordal
Hordaland	Samnanger	Møre og Romsdal	Sande
Troms	Torsken	Troms	Nordreisa
Møre og Romsdal	Surnadal kommune	Nord-Trøndelag	1724 Verran
		Troms	Lavangen
		Troms	Storfjord

Kommuner som ikke besvarte Datatilsynets henvendelse

Listen under viser kommuner, som på tross av gjentatte henvendelser, ikke så seg i stand til å besvare tilsynets henvendelse. Disse vil bli fulgt opp i løpet av 2011.

KOMMUNE	BESVART:
1. Kongsvinger kommune	Nei
2. Våler kommune i Østfold	Nei
3. Lesja kommune	Nei
4. Sør-Fron kommune	Nei
5. Etnedal kommune	Nei
6. Risør kommune	Nei
7. Vest-Agder Fylkeskommune	Nei
8. Sund kommune	Nei
9. Balestrand kommune	Nei
10. Skodje kommune	Nei
11. Nærøy kommune	Nei
12. Rødøy kommune	Nei
13. Tjeldsund kommune	Nei
14. Evenes kommune	Nei
15. Flakstad kommune	Nei
16. Vestvågøy kommune	Nei
17. Loppa kommune	Nei
18. Berlevåg kommune	Nei
19. Nesseby kommune	Nei

Vedlegg V – Skjema for datafangst

Forhåndsvisning av spørsmålene i redegjørelsen.

Dere skal ikke svare på alle spørsmålene i redegjørelsen. Spørsmål 1-5 obligatoriske for alle å svare på. Deretter får man ulike spørsmål ut fra svaret på spørsmål 5 er ja eller nei. Om svaret på spørsmål 5 er ja, skal dere svare på spørsmål 6, 7, 8, 9, 10 og 15. Dersom svaret på spørsmål 5 er nei skal dere svare på spørsmål 11, 12, 13, 14 og 15.

Datatilsynet

Redegjørelse for arbeidet med personvern og internkontroll.

I november sendte Datatilsynet ut veiledningsmaterieell for internkontroll og informasjonssikkerhet samt invitasjon til gratis seminar til alle norske kommuner og fylkeskommuner.

Datatilsynet ber nå samtlige kommuner og fylkeskommuner om å redegjøre for hvor langt de har kommet i arbeidet med internkontroll og informasjonssikkerhet for behandling av personopplysninger.

Det tar ca 3-5 minutter å svare på spørsmålene forutsatt at du har klarhet i status for internkontroll og informasjonssikkerhet i virksomheten.

---

1) * Navn

---

2) * Stilling

Rådmann

Administrasjonssjef

Sikkerhetsansvarlig

It-ansvarlig

Annet, spesifiser tittel og fagområde:

---

3) * Fylke

Velg alternativ

4) * **Kommune eller fylkeskommune**

5) * **Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger?**

- Ja
 Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

6) **Vennligst svar på følgende spørsmål om virksomhetens informasjonssikkerhet og Internkontroll for behandling av personopplysninger. Datatilsynet kan kreve ettersending av dokumenter.**

	Ja	Nei
Foreligger det en samlet skriftlig dokumentasjon over hvilke personopplysninger som behandles i virksomheten?	☐	☐
Er det rettslige grunnlaget (behandlingsgrunnlaget) for behandlingen av personopplysningene dokumentert?	☐	☐
Er det fastsatt dokumenterte sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi for informasjonssikkerhet?	☐	☐
Er det etablert og dokumentert klare ansvarlinjer for informasjonssikkerhet?	☐	☐
Er det i løpet av de 10 siste månedene gjennomført en risikovurdering av virksomhetens informasjonssikkerhet?	☐	☐
Er det etablert dokumenterte rutiner for håndtering av avvik fra personopplysningslovens bestemmelser?	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

7) Er det etablert rutiner for å ivareta de registrertes rettigheter ved behandling av personopplysninger? Flere valg er mulig

- Ja, rutiner for innsyn
- Ja, rutiner for sletting
- Ja, rutiner for retting
- Nei, ingen rutiner er på plass

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

8) Når ble det sist gjennomført egenkontroll av kommunen/fylkeskommunens internkontroll for behandling av personopplysninger?

- mindre enn 6 måneder siden
- 6-12 måneder
- 13-24 måneder
- mer enn 24 måneder siden

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

9) Er internkontrollsystemet for behandling av personopplysninger gjort kjent for de ansatte i kommunen/fylkeskommunen?

- Ja
- Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

10) Når ble internkontrollsystemet etablert eventuelt sist oppdatert? Spesifiser dato eller måned i boksen under slik: DD.MM.AAAA

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Nei

11) Har dere planlagt oppstart for arbeidet med internkontroll?

Ja, vi er allerede i gang med arbeidet

Nei

Ja, spesifiser dato for oppstart slik: DD.MM.AAAA

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Nei

12) Er virksomheten kjent med personopplysningslovens regler for internkontroll?

Ja

Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Nei

13) Er virksomheten kjent med innholdet i Datatilsynet veileder om Internkontroll og Informasjonssikkerhet?

- Ja
- Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Nei

14) Hva tror du er årsaken til at virksomheten ikke har etablert internkontroll etter kravene i personopplysningsloven? Kryss av for de alternativene som er relevante.

- Kjennér ikke til kravene
- Det er for arbeidskrevende
- Manglende kunnskap om etablering av Internkontroll
- Det er for kostbart
- Annet, spesifiser _____

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Nei *eller*
- Har kommunen/fylkeskommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem for behandling av personopplysninger? - Ja

15) Kjenner virksomhetens ledelse til Datatilsynets personvernombudsordning?

- Ja, vi har personvernombud
- Ja, men vi har ikke personvernombud
- Nei
- Vet ikke

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Har ikke kontroll

Kommuner og fylkeskommuners internkontroll i forhold til personopplysningsloven:

Fullverdig internkontroll	7%
Delvis internkontroll	45%
Har ikke internkontroll	48%

Dårligst i Rogaland og Telemark

Her er oversikten over hvor stor andel av kommunene i hvert fylke som har oppgitt at de ikke har system for lovpålagt internkontroll:

Rogaland	73%	Har ikke svart Disse har ifølge Datatilsynet ikke svart på tilsynets henvendelser og risikerer dermed bot: Våler (Østfold), Kongsvinger, Lesja, Sør-Fron, Etnedal, Risa, Vest-Agder, Sund, Balestrand, Skodje, Nærøy, Rødøy, Tjeldsund, Evenes, Flakstad, Vestvågøy, Loppa, Berlevåg og
Telemark	72%	
Troms	64%	
Finnmark	63%	
Sogn og Fjordane	62%	
Vest-Agder	60%	
Sør-Trøndelag	60%	
Hordaland	58%	
Nord-Trøndelag	50%	
Aust-Agder	47%	
Møre og Romsdal	44%	
Nordland	41%	
Oppland	35%	
Buskerud	24%	
Vestfold	21%	

På www.kommunal-rapport.no kan du finne hele lista over kommuner som ikke har internkontroll.

Kilde: Datatilsynet

Internkontroll

Personopplysningslovens § 14 om internkontroll pålegger kommunene å ha systematiske tiltak, dokumentere disse og ha dokumentasjonen tilgjengelig for medarbeidere og Datatilsynet:

«Den behandlingsansvarlige skal etablere og holde vedlike planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i eller i medhold av denne loven, herunder sikre personopplysningenes kvalitet.

Den behandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.»

Kilde: Lovdata

Opplysninger uten kontroll

Under 10 prosent av kommunene har gode nok systemer for å ta vare på personopplysninger, viser ny undersøkelse. Nå kan det **BLI TVANGSMULKT** for de dårligste.

En kartlegging Databilsynet har gjort i kommunene, viser at bare halvparten sier de har innført internkontroll i tråd med kravene i personopplysningsloven - ti år etter at loven ble innført.

Ifølge kontrollspørsmålene Databilsynet har stilt, er det bare 7 prosent av kommunene som faktisk har en fullverdig internkontroll.

- Kan komme på avveie

Direktør Bjørn Erik Thon i Databilsynet er klar i sin kommentar: - Dette er ikke bra nok og øker faren for at personopplysninger kommer på avveie. Det virker ikke som om kommunene tar dette veldig alvorlig. Tallene

er ikke oppløftende. Det positive er at en del jobber godt for å forbedre seg, sier han til Kommunal Rapport.

God internkontroll er blant annet viktig for å sikre at data blir behandlet riktigg, og at borgerne har mulighet til innsyn i hvilke opplysninger kommunen sitter på om den enkelte.

- Kommunene er storbehandlere av opplysninger, og mye faller på plass om de har gode rutiner, planer og systemer. Personvern har en verdi i seg selv, men årsaken til reglene er at opplysninger ikke skal komme på avveie, og at borgernes rettigheter skal ivaretas.

Risikorer bøter. En rekke kommuner risikerer nå sanksjoner. 18 kommuner og én fylkeskommune har overhodet ikke svart på nilsynets undersøkelse. I verste fall vil disse få en 37 har svart at de ikke akter å gjøre noe med saken.

- Det er nesten enda verre enn ikke å svare. Det er ganske alvorlig å forvalte et lovbrudd man ikke har tenkt å gjøre noe med.

Disse kommunene er blant de som kan få stedlig tilsyn fra Databilsynet, når etaten nå skal følge opp resultatene.

Thon understreker at Databilsynet ikke har noen glede av å henge ut kommuner som ikke

følger regelverket.

- Vi ønsker å finne færre feil ved neste undersøkelse.

Personvernombud

Tilsvaret anbefaler blant annet at kommuner kan gå sammen og opprette et personvernombud, noe 53 kommuner og fylkeskommuner har i dag.

- Vi gir gjerne råd og tips til kommuner som ønsker bistand til å opprette et personvernombud.

Direktøren er dessuten åpen for å diskutere om regelverket er for komplisert. Dette kan være en årsak til at mange kommuner opplyser at de har internkontroll, uten at den er på det nivået Databilsynet krever for at kontrollen skal være god nok.

Tilsynet sender nå resultatene av undersøkelsen ut til kommunene, og har også invitert Kommunaldirektoratet og KS til et møte om saken.

- Vi vil se om vi kan gjøre noe sammen for å følge opp kommuner

nene bedre. En annen mulighet er å gjøre som i helsevesenet og innføre en bransjenorm - et hjelpeokument for hvordan man skal følge loven, sier Thon.

Ny rapport til KS

Fredag denne uka får også KS en rapport om internkontroll på sitt bord. Firmaet KPMG gjør en undersøkelse på oppdrag fra KS om internkontroll.

Kommunaldirektoratets 85 tilrådinger for egenkontroll i kommunene viste at internkontroll er et svakt punkt, mener spesialrådgiver Morten Strand i KS.

- Vi må gjøre noe i fellesskap

for å forbedre internkontrollen i Kommune-Norge. KS vil lage en veileder som skal gi råd og anbefalinger om hvordan man skal sette i verk tiltak og få bedre internkontroll. Vi må få fram-enkte tiltak. Kommunene kan starte med. De aller fleste har noe, men det er ikke satt så godt i system.

Strand, som selv har lang fartstid som ordfører i Askøy, mener en forklaring på tilstanden er at det er saker som har høyere på dagsordenen som blir prioritert av rådmennene.

- Det er mange ting man skal være god på. Kommunestyrene har vel heller ikke vært særlig gode bestillere av internkontroll. Da blir det ikke prioritert i forhold til alt det andre. man spør etter hver dag. Samtidig er det kanskje ikke så rart at folk velgte ikke er mest opptatt av internkontroll, sier han.

Kommunestyrene har vel ikke vært særlig gode bestillere av internkontroll. Da blir det ikke prioritert

Morten Strand, KS

OLEPETTER PEDERSEN, 900 57 640
ole.petter@kommunal-rapport.no

Øvelse i barnevernet

Fylkesmannen arrangerte «beredskapsøvelse»

Beredskapsøvelse i barnevernet er ikke hverdagskost. Frogn barnevern klarte seg glimrende.

– Dette handlet om hvordan forskjellige instanser i kommunen handler i situasjoner som kan skje i virkeligheten, sier Johan Løberg Tofte i beredskapsstaben hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Klarte seg glimrende

– De fikk forskjellige oppgaver. Blant annet tok vi utgangspunkt i en fiktiv ungdomsgjeng som kom i en situasjon der de trengte hjelp.

– Dette var ikke en kaosøvelse. Det handlet om situasjoner der det kreves tverrfaglig samarbeid for å komme til et godt resultat, sier Johan Løberg Tofte.

Mange instanser deltok

I øvelsen deltok rådmannen, varamørdføreren, enhetsledere, rektorer, barnevernet og flere andre. Barnevernet fant raskt ut at saken ikke kunne løses uten samarbeid med flere andre offentlige

instanser, og da øvelsen var over konkluderte øvelseslederen: – De har vært veldig flinke. Glimrende løsninger.

– Har aldri gjort dette før

– Har barnevernet i Frogn noen gang hatt en beredskapsøvelse, enhetsleder Anne Irene Bollestad?

– Nei, dette var en ny opplevelse. Jeg tok initiativet til øvelsen etter å ha lest at en kommune i Rogaland hadde gode erfaringer med det.

– Hva har dere egentlig lært?

– Vi har øvd på samarbeid, grensesetting i forhold til media og mye annet som innebærer å reflektere over framtidige utfordringer. Vi har snakket mye hvordan vi skal løse situasjoner og hvorfor vi gjør ting på den ene eller andre måten, sier Bollestad.

– Ansvarsfordeling mellom forskjellige etater og instanser har vært et annet viktig tema, sier Anne Irene Bollestad, som er enhetsleder for Enhet barn unge og familier (BUF).

Johan Løberg Tofte i beredskapsstaben hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus hadde hele barnevernet i Frogn (i bakgrunnen) på beredskapsøvelse, en ny opplevelse for alle i barnevernet.

Frogn kommune betaler tilbake 330.000

Gebyrsaken i Frogn går mot slutten, og alt tyder på at kommunen går på et sviende nederlag.

Det var etter at enkelte innbyggere i kommunen satte spørsmålsteget ved lovligheten av å plusse på et fakturagebyr når den sendte ut regninger for kommunale tjenester snøballen begynte å rulle.

- Vi skal rydde opp

Enbetsleder for Borgerkontakt og tjenester i Frogn kommune, Håkon Fenstad, gikk tidlig ut og sa at kommunen skulle tilbakebetale det kommunen skyldte innbyggerne hvis det viste seg at kommunen ikke hadde lov til å

innkreve fakturagebyrer. Kommunen innhentet juridisk bistand fra advokatfirmaet Kluge, som konkluderte med at Frogn kommune på visse tjenester hadde lov til å kreve fakturagebyr. På andre tjenester ikke.

Fortsatt lov å kreve gebyr

Nå har rådmann Harald K. Hermansen sett nærmere på gebyrsaken, og laget en innstilling som de folkevalgte i formannskapet skal forholde seg til i møte 23. mars.

I saksframlegget fra rådmannen slås det fast at når kommunen slutter å kreve inn gebyrer ved utsendelse av regninger for en rekke tjenester, vil det gi en

mindreinntekt på 400.000 kroner. Men fortsatt kan ifølge rådmannen, kommunen kreve å få dekket sine kostnader i form av gebyr ved fakturering av opphold i SFO, husleie for kommunale boliger, opplæring i regi av skolen, og tilfeldig fakturering av for eksempel parkeringskort, torgplasser og hjelpemidler ut over plikt i kommunehelsefjerneteloven m.v.

Betaler tilbake

Når politikerne i Frogn møtes forstkommende mandag, må de ta stilling til rådmannens forslag, som går på at kommunen tilbakebetaler til sammen 330.000 kroner for feilfakture-

ring i 2010. Dette handler om gebyrlagring for bindelse med utsendelse av regninger for opphold i barnehage, plan, bygge, delings- og utslippssaker, tilknytningsavgift, kart, oppmåling og seksjonering, kort- og langtidsopphold ved sykehjem, og tjenester etter sosialtjenesteloven.

- Jeg ønsker ikke å kommentere innstillingen før det politiske møtet mandag, sier ordfører Thore Vestby i en kommentar. Saksbehandler Håkon Fenstad var ikke tilgjengelig for kommentar i går.

OLE JONNY JOHANSEN

ole.johansen@amta.no
64906560

KONTROLLUTVALGET I FROGN KOMMUNE AKTIVITETSPLAN FOR 2011 PR. 18. MARS

Oversikten nedenfor viser planlagte aktiviteter, frist for når de skal være ferdig, ansvar for å utføre oppgaven samt status. Oversikten ajourføres fortløpende. FDR (Follo distriktsrevisjon) står for all revisjon. FIKS utreder andre saker, lager innstilling i alle saker og er sekretær for utvalget. FDRs rapporter skal være FIKS i hende senest fjorten dager før utvalgsmøtet.

Nr.	Beskrivelse	Frist	Ansvar	Status	Avslutter
1	Kontrollutvalgets årsrapport for 2010	januar 2011	FIKS	KU: 28.2	KS?
2	Aktivitetsplan Møteplan	Januar	FIKS FIKS	Rullerende	17. januar - avlyst 28. februar 28. mars 9. mai 6. juni
3	Kommunens årsregnskap for 2009	April 2011	FDR	KU: 9.5	
4	Tertialrapporter: 1. Tertialrapport jan-april 2011 - orienteringssak 2. Tertialrapport jan-aug. 2011	Juni 2011 Okt. 2011	Kommunen Kommunen		
5	Rapporter fra revisjonen: 1. Pr. 30.04.11 (perioden 01.05.10 – 30.04.11) 2. Pr. 31.10.10 (perioden 01.05.11.-31.10.11)	Mai 2011 Nov. 2011	FDR FDR		
6	Plan for forvaltn. revisjon 2009- 2012		FIKS		

Nr.	Beskrivelse	Frist	Ansvar	Status	Avsluttet
	Forvaltningsrevisjonens omfang		FIKS	Særutskrift av vedtaket sendt KS	KU 28.2
	Forvaltningsrevisjonsprosjekter 2010:		FIKS		
	Barnevernjenesten – tiltak i hjemmet		FDR	Rapport 28.03	
	Forvaltningsrevisjon 2011:				
	Anskaffelser			Prosjektplan vedtatt KU 25.10	
7	Oppfølging av tidligere prosjekter:				
	Rapporter		FIKS	Rådmannens oppfølging – frist:	
	Flyktninger			1.5.10 - KU 25.10	KS 13.12.10
	Selvkost, avgifter og gebyrer			KU ber om revidert mottaksplan -11. Avvente	
				KS-vedtak	
				20.03.11	
8	Handlingsplan Selskapskontroll	2009 – 2012	FIKS		
	Selskapskontroll 2010	2010	FIKS		KU 29.11 KS14.2.11
9	Andre kontrolloppgaver				
	Drøbak gjestehavn - budsjettert		FDR	KU 28.3	
	Oppfølging av vedtak vedr. rapporten om "85 tilrådingar... i 2011				
	- Kontrollutvalget ber rådmannen om en skriftlig orientering om internkontrollen i kommunen.				
	- Kontrollutvalget ønsker å gjennomføre en egenervaluering hvert andre år, neste gang våren 2011 og ber sekretariatet forberede en sak om dette		Rådmannen		KU 28.2
			FIKS	KU 28.3	